

הישיבה השלוש-מאות-ושבעים-וארבע של הכנסת השתיים-עשרה

יום שלישי, ט"ז בשבט התשנ"ב (21 בינואר 1992)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

א. המישים שנה לוועידת-ואנזה

היו"ר ד' שילנסקי:

הנני מתכבד בזה לפתוח את הישיבה.

פנימה וחונקים את הנמצאים כאמכולנס תוך עינויים קשים. בחלמנו, מחנה המוות הראשון בפולין הכבושה, התקרמה השיטה ונהייתה לחשיית מוות. בוועידת-ואנזה היא שוכללה עוד יותר, והשמדת היהודים קיבלה שם תוקף רשמי ונהפכה לתוכנית מוסכמת ומפורטת.

לביצוע החלטות ואנזה ניתנה קדימה גבוהה ביותר, למרות הקשיים שהיא גרמה לעתים למכונת המלחמה הגרמנית, שהיתה פוזרה בחיותות רבות.

אני עוצם לרגע את עיני, ועובר בינע למחנה האיום שטוטהוף שעל-יד דנציג, עתה גדנסק, שבו הייתי וממנו הובלתי למחנות קאופרינג המסונפים לרכאו. עיני רוחי חולפות מעל אושוויץ, בוכנולד, מיידאנק. אני רואה את אחי המעונים, המזולמנים, יצורי אנוש תשושי-כוח שלא צלחו עוד לעבודה, וגורלם נחרץ בהתאם לחלטות ועידת-ואנזה למוות — בחניקה, בשרפה, ברעב או בכבשן. אני שומע את זעקות השבר של הנדחקים לתוך תאי הגזים, האחד צמוד לרעהו. במגלבים ובקתות רוכים רוחפים אותם, כדי שייכנסו כמה שיותר, וניתן יהיה לחסוך בגז ציקלון. כדי שייחנקו יותר אנשים ומהר יותר. נחירי אפי מריחים גם עתה, פה, את העשן הנושא אתו ריח כשר אדם חרוך, היוצא מארוכות הכבשנים השמימה, וכלבי מתעורר ספק: הייחכן שמוח אנושי הגה כל זאת? ואולי מוח חייתי? — לא, זו לא יכולה להיות חיות חיה שדה. חיות השרה טורפת כדי להשתק את רעבונו.

ד"ר הנס פרנק, מושל פולין, שנהג להציג את עצמו בהתפארות כנאצי ותיק, פנה לראש הממשל הכללי שכונו הגרמנים בפולין, וביקש, ואני מצטט: "בקשתי היא, כי תחסנו את עצמכם בפני כל היסוסים רחמניים". הוא לא צריך היה להתחנן לכך. בקשתו התקבלה בלבכות פתוחים. הם ידעו והבינו מה משמעות הבקשה. הוא, ד"ר פרנק, ידע מה עוללו הגרמנים. במשפטי נירנברג אמר הוא: "אלף שנים תחלופנה חרפת גרמניה לא תימחה". גרמניה דהיום רוצה ברובה לשכוח ולהשכיח. ואנחנו נשבענו: לזכור, לזכור ולא לשכוח. זו חובה קדושה של העם היהודי כולו, ולא רק של ניצולי השואה: לזכור ולא לשכוח, לזכור ולא לתת להשכיח.

האזינו שם, בניהונם, או בכל מקום בעולם שבו אתם, שליחי התופת, מתחבאים, פושעי "הפתרון הסופי", שמשמעותו שלא יישאר בתבל כולה אף לא יהודי חי אחד. קבעתם שעד אחרון היהודים צריך להיות מושמד. חלפו 50 שנה מאז החלטה זו. אתם בשאול, ועם ישראל חי. הוא חזר לארץ אבותיו, הוא כונן עצמאות, ועל כס יושב-ראש הפרלמנט שלו יושב אחד שאותו הועדתם להשמדה וככר היה לכוד בציפורניכם. אחיו ידבר מי שהיה אז ילד וניצל, כי הוחבא מתחת לאדמה כחפרפרת. ובשם הממשלה ישמע את קולו אחד, שגם הוא היה ככלוב האפל שלכם. אוי, כמה שימות כזו היתה שנואה עליכם. כן תורה הוא, יש לו זקן, וכאלה הרי היו אצלכם ראשונים על הכוונת.

חברי הכנסת, אנו מציינים היום מלאות חמישים שנה לוועידת-ואנזה. בגרוס-ואנזה, פרבר שקט בעל נוף פסטורלי שבמערכה של ברלין העיר, על שפת אגם ציורי, עומדת וילה, "וילה ואנזה". ב-20 בינואר 1942 התקיימה בה ישיבה סודית, ובראשה ישבו הצוררים ראש הגסטפו הגרמני ריינהרד היידריך ואדולף אייכמן.

יהודי ליטא, שעמם נמנית, וכן יהודי לטביה השכנה ויהודי אסטוניה, כבר כמעט שלא היו קיימים. הם נרצחו על-ידי ה"איינזאצגרופן" הגרמנים, בעזרה פעילה על עוזריהם המקומיים.

הכורת כבר עלה אז על יהדות פולניה המפוארת, על יהדות האזורים של כרית-המועצות שנכבשו על-ידי הגרמנים, על יהדות טרנסדניסטריה שברומניה. קרואטיה, שהגרמנים העניקו לה עצמאות — ואני מתכוון לעצמאות שהם העניקו לה בתקופת מלחמת-העולם השנייה, ולא לעצמאות שהעניקו לה עתה — ואשר שיתפה אתם פעולה בכול, רשמה פרק אפל בתולדותיה. בינואר 1942 כמעט שלא היו בה עוד יהודים.

מצב זה לא סיפק את הגרמנים. הם העלו את היטלר, יימח שמו וזכרו, לשלטון בבחירות דמוקרטיות, כשהשמדת העם היהודי מעל פני האדמה עמדה כראש ססמותיו. כדי להשמיר את היהודים עד האחרון בהתאם לסממת הנאצים, היה להם צורך להמציא דרכי השמדה יעילות יותר. כל יהודי שעדיין היה חי ונושם, ובפרט כל ילד יהודי, היה כקוצים בעיניהם.

בוועידה השתתפו ניצגים בכירים, שייצגו את לשכות ראש הרייך והמפלגה הנאצית, את משרדי הפנים, החוץ, הכלכלה, המשפטים, הגזע, ההתיישבות, המיניסטריון לשטחי המזרח הכבושים והממשל הכללי בפולין.

בתוכנית השמדת היהודים, כפי שגובשה בדם קר וקיבלה את השם "הפתרון הסופי", נכללו 11 מיליון איש, שהוגדרו לפי חוקי-נירנברג כיהודים, ושנמצאו בארצות הכבושות על-ידי הגרמנים כמזרח וכמערב, בארצות גרורות ובכתחום ההשפעה הנאצית, וגם בארצות נייטרליות, כגון שברדיה, שווייץ, פורטוגל, ספרד, טורקיה, ואף אירלנד ואנגליה.

התוכנית השטנית שנקמה ב"וילה ואנזה" קבעה, שיש להעביר את היהודים למזרח, ושם להעבירם, לענותם ולהרעיקם עד כלות הכוחות, ואז לשורפם. את החסונים במיוחד, שלמרות הכול עדיין תישאר נשמה באפם, יש להשמיד בדרך מדעית, מתקדמת ומתוחכמת, לא "ברברית" כהוצאת נשים, זקנים וילדים ליערות ושם לירות בהם על פי בור. העם הגרמני הרי ידוע כמתקדם טכנולוגית, כמסודר וכדייקן — "דויטשה פינקטליכקייט" ו"אורדנונג מוסט זיין". הם כבר היו אחרי ניסויים שבהם הכניסו יהודים לאמכולנסים סגורים הרמטית, כשאדי צינור המפלט, האקזוסט, מופנים

אמם, כל אלה שנרצחו לפני שנולדו, ולא נולדו כי הוריהם הפוטנציאליים נרצחו. כאן היתה השמדה של דורות נוספים, עד קץ הדורות.

לימים רשמתי ביומני, ואני קורא מתוך ספר שפרסמתי לאחרונה את הדברים הבאים, את חוויית היחיד שלי באותה תקופה. וכך רשמתי: "ימים אחדים אחרי שמלאו לי שש שנים השקפתי על העולם מבעד לצוהר קטן בעליית-הגג של בית איכרים, ביתה של גברת לטוטובה, אוקראינית טובת לב ויפת מראה, בביתה מצאנו מחסה בפוגרום הראשון. זה היה בקיץ האפל של 1941. דרך צוהר זה השקפתי על החיות האוקראיניות היוצאות לציד אדם. ראיתי אותם שבים מן הציד, מכרכרים שיכורים מדם וגם מיי"ש. שם החלה מתעצבת השקפת עולמי."

"השקפת עולמי עוצבה דרך בקיע צר בקירו הצפוני של מחסן ביתנו בדולנה-וולנקה, עת הסתתרנו בקפל קיר, שאבי מאיר וולף רב התושביה הכין בטרם פורענות. תושביה בטרם פורענות היתה מן התכונות הבולטות של אבי ושל אמי גיטל. בקפל קיר זה, בין המחסן לחנות שלנו, שרוחבו לא עלה על מחצית המטר, שהינו כשישה חודשים בכשיבה, כוחילה, הכול באפלה, שם אכלנו פרוסת לחם שחור ומצומק, פרוסה ליממה, פרוסה מטובלת במים לא זכים, דרך הבקיע שבקיר הצפוני השקפתי על הדרך המובילה מן היער. בדרך זו היו עוברים בימי חג ומועד אוקראינים חוגגים בדרסם לכנסייה. בדרך זו הובילו הקלגסים בשחור את היהודים והיהודיות אל היערות, ואחרי-כך שמענו הדי יריות של מכוונות התופת. פעם אחת השקפתי דרך בקיע זה על מצעד המוות היומי, ובין הצועדים כמו ראיתי את דודתי ואת ילדיה, בני דודי."

"השקפת עולמי עוצבה דרך סדק בתקרת מרתף אפל בבניין גן-הילדים שלי ביתה של גברת פוטטונינה, פולנייה שסייעה לנו. היה זה בדולנה-וולנקה, אשר בעיר הולדתי בוריסלב. תקרה זו מצדה העליון היתה רצפתו של גן ילדי העץ האוקראינים, ואני השקפתי עליהם דרך הסדק מן הגיהנום שמתחת, והם רקדו על ראשי, ואני נרקבתי חיים מתחתם. הסיטואציה הזאת של רצפת עץ רקה, המפרידה בין גן-עץ לתחתיות שאול, היתה לרקע העיקרי של חוויית הילדות שלי."

"השקפת עולמי עוצבה דרך הוויטראז' הקטן בקפליצה — זה שם של מין מקדש-מעט שהיה בחצרות של הנוצרים האורתודוקסים שם — סמוך לביתה של גברת גורלובה. שם הסתתרנו, אמי, אחותי ואני. אבי ואחי לונק הלכו לתור אחרי מקום מסתור, שם, באותה קפליצה, דרך השמים הזכים של הוויטראז' הקטן, שמים שנפרסו מעלה ראשו של ישוע הנוצרי, יוסף הנגר ומרים הבתולה, השקפתי על עצים ועל אבנים. עד עצם היום הזה אני שומע כלילות את אוושת העצים של היער ההוא, היער שמסביב לקפליצה. עד עצם היום הזה, אף שבאותה קפליצה מצאנו מסתור, אני מחקשה לא פעם להבחין בין צלב לבין צלב הקרס."

הקטעים האלה שאני קורא בפניכם, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הם אומנם ביטוי אישי, אבל אין לי ספק שהם משקפים חוויית ילדות של כל מי שניצל. והם בעיקר משקפים חוויה שלא הצליחו לרשום אותם שנרצחו.

מה אנחנו נאמר לדור הזה, לדורות הבאים, בתאריך הזה, במלאות 50 שנה לוועידת-ואנוה? איש איש מגיב על-פי הביוגרפיה שלו, על-פי הרגשות שלו, ואולי פה ושם גם על-פי השקפת עולמו.

אנחנו נושאים היום ככאב את זיכרון "הפתרון הסופי", ובגאווה — את התקומה.

רשות הדיבור לחבר הכנסת שבח וייס.

שבח וייס (העבודה):

עמיתי היושב-ראש, חברי הכנסת, כ-20 בינואר 1942 התכנסה בברלין ועידה של ממסד הרצח. מכתב ההזמנה לוועידת נציגי השטן הרוכז על-ידי אדולף אייכמן, ונחתם על-ידי היידריך. היידריך מסביר בפנייתו, כי הרייכסמרשל של הרייך השלישי, גרינג, הטיל עליו עוד ביוני 1941 את משימת הפתרון הסופי של השאלה היהודית. וכך כתב גרינג: "השלמת המשימה שכבר הוטלה עליך בצו מן ה-24 בינואר 1939 לפתור את השאלה היהודית בצורה של הגירה או פינוי, פתרון רצוי שבנסיבות הזמן הרניי מייפה את כוונך כזה לעשות את כל ההכנות הדרושות מן הבחינה הארגונית, העניינית והחומרית לפתרון כולל של השאלה היהודית בתחום ההשפעה הגרמנית באירופה. במידה שהעניין נוגע לתחום סמכותן של רשויות מרכזיות אחרות, יש לשתפן בכך. כן אני מטיל עליך גם להמציא לי בקרוב הצעה כוללת של האמצעים הארגוניים, הפעשיים והחומריים המוקדמים לשם הביצוע המיועד של הפתרון הסופי של השאלה היהודית."

שפה ביורוקרטית, אדמיניסטרטיבית, מסודרת, אני, חברי הכנסת, במתכוון מציג בפניכם את המסמך הזה, כי הקור שבו הוא כתוב משקף אולי את האקולוגיה, את-הסביבה שבה אפשר היה לתכנן מעשים נוראים כאלה.

וכך ממשיכים, והמוזמנים לסדר-היום מקבלים הזמנה לדיון באותה "יולה ואנוה", ובהזמנה גם כתוב שיהיה כיבוד. הם לא שכחו להודיע, שיוגשו קונפיטורה מעודנת וקפה.

אין לטעות, חברי הכנסת, אדוני היושב-ראש, הם השחיו את הגילויטינות שלהם על-מנת לערוף ראשו של כל העם היהודי, אף-על-פי שבמסמכי הרקע לוועידת-ואנוה מדובר היה על יהודי אירופה. וכאן הרשימה המצורפת, בהתאם לסדר הפרוסי הטבטוני, שהיא גם מעין סטטיסטיקה של המצאי היהודי, אבל, שימו לב, אם במסמכים מדובר על אירופה, ברשימה מופיעות גם ארצות אחרות. קיים הרייך הישן, קיימת רניה עם 5,600 יהודים, קיים הגנרל גוברנמנט — 2 מיליונים ו-284,000. אבל הם לא שוכחים לעסוק גם בקטנות, כן בקטנות: נורבגיה — שם צריך להשמיד 1,300 יהודים. ועובדים כך ממקום למקום ומונים את מוקדי היהדות, ובין היתר, השטח הבלתי כבוש של צרפת — 700,000 יהודים. כל יהדות מרוקו, אלג'יר, תוניס, לוב, כלולה בתוכנית "הפתרון הסופי".

אני מזכיר את העניין הזה, מכיוון שבשלב כלשהו אולי נוצר הרושם, שהגורל הנורא הזה נועד לטיהור אירופה. אילו היתה לגרמנים תקווה קלושה כלשהי להשתלט על ארצות-הברית, היו כלולים שם גם יהודי ארצות-הברית. אם הם היו מתכננים להגיע לחימן, היתה כלולה שם יהדות חימן.

אני צריך לומר, שהם הצליחו בכיצוע המזימה שלהם, לפחות בחלקה הגדול והנורא. וכאשר אני קורא את המספרים האלה, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אחרי כל ספרה מסתתרים אברהמליה ואיציק ולא-הילה ומינשה ויוסילה ומוט'לה — מיליון וחצי ילדים. וכאשר אני קורא בפניכם את המספרים האלה, ואנחנו נוהגים לדבר על כ-6 מיליוני יהודים שנרצחו, צריך להביא בתשכון, כאשר נרצחו גם תקוות לדורות הבאים: כל אלה שהומתו ושאנו עוד היו כעוברים כבטן

אותי היום, בט"ז בשבט, כיום חגה של הכנסת, לטעת ארז נוכח הרי יהודה, מעל פסגת הר-הצופים; ועל כך שזיכית אותי לשאת כאן דברים במלאות 50 שנה לוועידה נוראה זו, ועידת-ראונה.

חרף העובדה שאני כצבר, כמי שנולד כאן בארץ הזאת, לא חזויתי את אימת השואה על בשרי, אולי טוב, אולי חשוב שדווקא הדור הזה, הצעיר הישית, אשר נתוודע לשואה דרך ספרים, דרך עדויות, דרך תמונות אילמות, יאמר את אשר על לבו.

"החמה זרחה והשיטה פרחת והשוטט שחט." עמדנו על הר-הצופים ושמענו את העולה מכריית-המועצות נושא שיר בקול מרעיד לבבות: "מעל פסגת הר-הצופים, שלום לך ירושלים"; וחוחם: "ירושלים, אני לא אזוז מפה. ירושלים, ירושלים, יבוא בך משיח, יבוא".

אתה עוצם עיניך נוכח הנוף הפסטורלי הזה של הרי-יהודה, הארז שאתה שותל, המלים שאתה שומע, קיבוץ הגלויות שהולך ונרקם, ואתה אומר לעצמך: לפני 50 שנה, כדיוק בזה היום, גם אז החמה זרחה, והשיטה פרחת והשוטט שחט.

אני רוצה, מתוך פריזמה אישית, לומר לכם: התוודעתי לראשונה למוראות השואה בהיותי ילד, בבית אבא. גם בית אבי, כמו מרבית הבתים שבאו מאירופה, מפולין, מרוסיה, ידע את שכול השואה. משפחת אבי הענפה הושמדה כולה בשואה, והוציא האב, שזכה לעלות לארץ עוד קודם לכן, להכשרה, ואחות אחת, שעברה את כל מתנות ההשמדה ובאה צלם אנוש וכתובת קעקע בכשרה.

אבל אבא, שפתיו תתומות, לא סיפר ולא דיבר מאומה. וכשהתבגרתי קמעה וחיסטתי בספרייה, הספרייה הגדולה של אבי, מצאתי את הספר "סלמנדרה", ספר של ק. צטניק, שמתאר ומתעד את מתנות ההשמדה, ואחר כך את "בית הכובות", ואחר כך את "קראו לו פיפל", ולא ידעתי את נפשי ולא יכולתי להחבר את המציאות הארץ-ישראלית המוכרת לי — עם כל מבחניה, עם כל קורבנות מלחמת העצמאות, אבל של עם כמולדתו — עם המציאות הזאת, עם הסיטוט הזה.

מאוחר יותר, כשקראתי את התיעוד על מכתנת המוות הנאצית, ובקיקר על ועידת-ראונה, הבנתי שהדבר עוד חמור היה מאותה אימה אפלה שמצייר ק. צטניק בספריו. והחמור, כפי שצוין כאן, היה "הרע העולמי המסודר", כפי שמכנה אותו הרב קוק, זכר צדיק לברכה, בספרו "אורות הקודש"; הרע העולמי המסודר, המתוכנן כל כך, היושב בוועידה שנותלים בה רשות דיבור ומלצרים מעונבים מגישים כוסות יין, ו"ביטה שיין" ו"דנקה שיין", והכול באווירה כמו פסטורלית, ישיבת עבודה רשמית של איזה קונצרן, שצריך לעסוק בכמה עניינים פרודורליים-נוהליים.

פוחת היידריך את ועידת-ראונה ב־20 בינואר 1942, מכין את החומר, מתעד את מקומם של היהודים מקצה עד קצה. התוכנית דיברה, רבותי, לא על 6 מיליונים אלא על 11 מיליון יהודי אירופה, לרבות יהודי אירלנד; שילוח היהודים למזרח, הפרדה בין גברים לנשים, איך בכלל יצללו אותם בעבודות כפייה ויסחטו מהם את מיטב אונם, ואחר כך "הטיפול ההולם", המלים המעודנות, בסוף החשבון.

כבוד היה למשתתפים, שהמטרה היא לרצוח את יהודי אירופה עד האחרון שבהם; מאירלנד עד הרי-אורל, מהקוטב עד הים התיכון, אלה הדברים שמצוינים בגוף החלטות

דבר ראשון, עניין הסליחה והמחילה. אני לא הייתי רוצה להטיל דופי במי שלא היה שותף למעשים האלה, גם אם הוא כן או בת של הרוצחים בפועל. אנחנו, היהודים, הבאנו לעולם את תורת המוסר, המסרכת לגלגל אחריות אישית פלילית מדור לדור. אבל קיימת אחריות היסטורית מקובצת. עם, אם הוא רוצה להמשיך לחיות כקולקטיב — הוא לא יכול למחוק מן ההיסטוריה שלו מעשים של חלק מאבותיו.

וכאשר אנחנו כאים תשובן עם העם שמתוכו יצאו הפושעים האלה ומשפתי הפעולה הרבים באירופה כולה, יש לנו תביעה צודקת ומוסרית מאוד לאחריות היסטורית. לא אשמה מוטלת על מי שנולדו אחרי, אבל האחריות מוטלת מעצם רצונם להימנות עם אותם עמים שביצעו את הדבר הזה.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לסיים בנימה המיועדת כל-כולה לבית הזה, למדינה שלנו פנימה: אולי אומר דבר קשה: פורסמו לאחרונה ממצאים של סקר שנערך בגרמניה. אני לא רוצה לקרוא את הסטטיסטיקה, כי יש לי יחס של ספקנות כלפי סקרים, בייחוד כאשר מדברים על דעת קהל ב־33 ורבע אחוז. לעולם אין לדעת, אבל אפשר לדבר על מגמות.

מה הדבר שהדהים אותי — ואני רוצה לומר לכם שהוא לא כל כך מצער אותי — בסקר הזה? מידת השכחה או האיידיעה בקרב הגרמנים לא מדהימה אותי, אני יודע על כך. אגב, זה לא רק הם. זה הפולנים, האוקראינים, הליטאים. ועידת-ראונה התחילה שם, אבל הם בנו על שיתוף פעולה, הם בנו על ניסיון מצטבר של מיליון וחצי בני אדם שנרצחו בעיקר על-ידי משתפי פעולה. ואתה, אדוני היושב-ראש, חווית את זה בעצמך בליטא, איזה חלק היה לליטאים בביצוע הפקודות והרצח, באיוו חדרוה הם שיתפו לפעמים פעולה, אם כי לא כולם.

מסתבר שבדיקות שנערכו בישראל מצביעות על כך שאנחנו יותר סלחנים. כלומר, זה לא סוג של שכחה, אבל איוו נכונות להפשרת יחסים. אני נגד כל הפשרה עם הפושעים עצמם, הם ראויים לכל עונש. אנחנו לא רודפים ולא ציידים של הנאצים, אנחנו נרדפי הסיטוט של מה שהם עשו לנו. מאידך גיסא, כלפי הדור החדש והדורות הבאים, טוב שיש בנו מידה של נכונות לפתיחת דף חדש, בתנאי אחד — שהוא מכוסס על ערכים הומניים, תחת הסממה: לעולם לא.

לעולם לא, בשני מובנים: האחד, ליצור מסגרות מדיניות וביטחוניות, כך שזה יהיה בלתי אפשרי; השני, לצקת דפוסים של תרבות אנושית והומניסטית, כדי שלא תיווצר, הסביבה שבתוכה יגדלו אנשים כאלה. וכשאני אומר "אנשים", זה הדבר הנורא. את הזוועות האלה ביצעו אנשים. היו להם שתי עיניים, שתי ידיים, ראש, כתפיים. יכול להיות שכערב הם חזרו הביתה והושיבו את הבת שלהם על הברכיים ושאלו איך היה בכית-הספר. אולי הם שמעו גם את נגינת הפסנתר שלה. ולמחרת לבשו את מדי הצייד ורצחו ילדים. זה הדבר הנורא. הבנליות הנוראה הזאת. וזה לא אירע על פלנטה אחרת, אדוני היושב-ראש, זה בוצע כאן.

עלינו להיות שותפים לכל מפעל, ביטחוני ומוסרי, שלא יאפשר בעתיד מעשים כאלה.

היו"ר ד' שילנסקי:
תודה רבה לחבר הכנסת שכל וייס. רשות הדיבור לחבר הכנסת חנן פורת.

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, אני מבקש להודות לך, אדוני היושב-ראש, על שני דברים: על שזיכית

"ומה שמחיריך אותך אותה שעה וטורף דעתך במרירות קשה מכל כבי — זה לא השואה עצמה. לא, יש דבר מר מזה. והוא הרעיון: מי הורשה להרים יד על קדושי עליון אלה? כי לא פחות מדכא ולא פחות משפיל היה הדבר, אילו לא נהרגו כלל. לא נשחטו כלל. לא נכלאו כלל. אלא אפשרי היה שאחת החיות הללו תיגע כחוד אצבעה של בת ישראל כשרה. שאחד הפרעושים הללו יורשה לעמוד בדל"ת אמותיו של האחרון מזקני ישראל. שאין תחומים, שאין חומת כרזל ניצבת בין האדם לבין מזוהי השיקוץ המשומם, לשמור את האדם ממגע המזהם — — —"

"כולנו יודעים ומרגישים בכל נימי נפשנו — הרוגים אלה לא במיתתם קדושים נהיו, אלא בחייהם קדושים היו. עיירות אלה שנחרבו עמדו על רמה מוסרית, ששום עם הנחנך בתנאים דומים לא היה מגיע אליה ולא הגיע. אם על מאזני הצדק וינחו, יעלה משקלו של בית-מדרש עזוב ועלוב אחד על כל הטירות והארמונות המפוארים שבעולם. אם לפי ייחוס המוסר יימדדו, יגדל יחסו של קטן הרבנים בעיירה הגליציאית הנידחת על חש המוסר של ושושלות כל האצילים האדירים.

"ואם תמימות הנפש וטוהר המחשבה יהיו המשקלות, יעלה שוראב מים אחרון בכרדיטשכ על כל גיבורי העמים המהודרים. אין בין קדושי האומות בכל דורותיהם המגיע לקרסוליו של רבי לוי יצחק מברדיטשכ ואין בכל ספרותם העממית אף דמות דמיון אחת הזוכית ליצוק מים על ידי בונצ'יה שווייג. ואם מידת כנות העמל לחיקונו של עולם תהיה אמת המידה, מה ערכם של כל הקלובים הפוליטיים האדירים שלהם לעומת ערכה של חברת 'עין יעקב' פשוטה בכרדיט דליטא? ולמה אנחנו, היודעים זאת, לא נאמר זאת בקול רם? הם לא הרגו אותם מפני שהיו חלשים מהם, אלא מפני שהיו טובים מהם. הם לא הרסו את הגטאות מפני שהפיצו חיידקי טיפוס ומגפות, אלא מפני שגם בצפיפותם הפיצו קרני אור וחיידקי קדושה, שהטמאים לא יכלו לעמוד בפניהם — — — הם שיברו את רהיט הבית, מפני שאפילו בביתו של האחרון בישראל עמד שולחן, שיהודי כשר בסעודתו הצנועה הצננה אותו לדרגת מזבח. הם ניפצו את המיטות מפני שגם מקרשי עץ אלה עלה אליהם ריח חיי המשפחה הישראלים הזכים — — הם התעללו ביונקים אילמים, מפני שכבר ממכשו של ילד יהודי בניימו מבריקה תביעת הצדק ומסנוורת עיני הרשעים. הם התפרצו לעליות הקיר, משום ששם ישבו תינוקות של בית-רבן ועסקו בתורה בקול חנוק, מפני שכל עוד קול זה נשמע בעולם, אין השטן יכול לישון במנוחה. הם חיללו את כתבי הקודש, מפני שמהותיות הללו בוקע הקטרונו, הלגלוג, הבז לכל ישותם. עליך הורגנו כל היום."

אני מבקש לומר, אדוני היושב-ראש, עם כל הכאב המר, עם כל הצרבת שאינה יכולה להישכח, אנחנו גאים. אנחנו גאים להיות בניס לעם הזה, כי עליך הורגנו כל היום. אבל לא די בתחושת לב של הכרה, כי עליך הורגנו. אנחנו עומדים 50 שנה לאחר ניסיון "הפתרון הסופי", השואה, כאן, בירושלים עיר קדושה. כאן נוטעים ארז וכאן אומרים שלושה דברים, בחינת נדר, כלשוננו שהיטיב לבטא את הדברים, שלונסקי: "על דעת עיני שראו את השכול ועמסו זעקות על לבי השתחוה/ על דעת רחמי שהורוני למחול/ עד באו ימים שאיימו מלסלוח/ נדרתי הנדר: לזכור את הכל/ לזכור — — — ודבר לא לשכוח/ דבר לא לשכוח עד דור עשירי/ עד שוך עלבוני, עד כולם, עד כוליהם/ עדי יכלו כל שבטי מוסרי/ קונם אם לריק יעבור ליל הזעם/ קונם אם לבוקר אחזור לסורי/ ומאום לא אלמד גם הפעם." נלמד, נלמד להיות חזקים, עזים וגיבורים,

ועידת-יאנוזה. סגויות מעניינות מעוררות את תשומת לב הציבור שם. בוועידת-יאנוזה. יש שאלה, מה יעשו ביהודים שנשואים לארים, האם לגרש, האם להרוג? ומה עם אלה שהם יהודים רק לשליש ולרביעי? יש אחד ששמו שטוקרט, שמציע שאותם רק יעקרו, יסרסו, אין צורך בהרג אותם, אבל הדבר לא מתקבל על דעתו של היידיך. אחד מציע — הופמן — כאופן הומני, לתת אפשרות של בחירה בין עיקור לבין הריגה, בחירה חופשית, נאותה, נאורה.

רק מאוחר יותר, כשהאווירה נעשתה נינוחה קצת יותר, מתאר זאת אייכמן, שהיה שותף בוועידה, כיצד, לאחר כמה כנסות י"ש וכמה כנסות קוניאק, באווירה בלתי רשמית — ואת הדברים אלה אמר גם במשפטו: "אינני רוצה לומר שהיתה שם אווירה של שיכרות. היתה זו אווירה רשמית, אבל לא היתה לגמרי רשמית. האנשים דיברו", אומר אייכמן, "בשיתוף פעולה, עמדו ודנו יחד וקראו לילד בשמו, כלי להשתמש בלשון סגני נהור — — — דנו בשיטות המתה, בחיסול והשמדה". כולם נמצאו נלהבים מאוד לרעיון, הנה סוף-סוף בא הפתרון הסופי, הרע העולמי המסודר.

אתה שואל את עצמך: ובכל זאת, מאחורי הדבר הזה, שגם המלה "אנטישמיות", המלה "גורגור", וכל אותו אוסף מלים שהוצאו עד לשואה אינו מתחיל למצות אותו — מה עמד מאחורי העניין הזה? יש דברים שאמר היטלר, ומה מתועדים על-ידי העיתונאי ראושנינג, שראיין אותו. אומר שם היטלר, כנראה גם לאחר ששחה כמה כוסיות: "לי מלחמה עד חורמה ביהודים וביהדות מפני שהאל הטבטוני שלי, אל הטבע, לעולם לא יסכים עם היהודים שביקשו לסרס את העולם" — הכול לשוננו של היטלר — "על-ידי הטלת המצפון באנושות ועל-ידי ברית המילה. רצו לסרס את הטבע הטבטוני על-ידי מצפון של מוסר ועל-ידי חותם ברית כשר", ברית מילה, אלה דבריו של היטלר עצמו באיזה רגע של התגלות.

מן הדברים אולי החזקים ביותר שנכתבו בנושא זה מצאתי בכרובי של עזריאל קרליבך, העורך הראשון של "מעריב", כספרו "ספר החורבן" על השואה, ושם קרליבך, שגם משפחתו, קרוביו, כל עולמו, היו ונתורו מאחור ונספו בשואה, כותב דברים שאני קראתי אותם כשצמרמורת בכשרי: "כי עליך הורגנו — — —", כותב קרליבך, "בלילות, כשאתה מיטלטל בכף-הקלע של נדיה שניה וסיוטים, אתה ניגש לארון הספרים, מחפש, שוקל, מה דבר נוחם יגידו לך ספרים אלה ואלה, ואינך מוצא.

"ואז אתה נתקל בפניה, שבה עומדים: פרץ, מנדלי, שלום-עליכם. ובטרם תושיט את ירך — יוצאות משם לקראתך באפולית דמויות, שורה ארוכה בתהלוכה. הולכים כראש, הוא, רבי לוי יצחק מברדיטש, זיכרוננו לברכה, ומקורביו — — הוא בריקוד שמחת תורה שלו. הוא והרב מביאלה — עוקרי-הרים. הוא החוטב עצים כליל סליחות ומסיק את תורה של אלמנה ענייה. הוא העולה למרומים ושורף קטיגוריה על ישראל ויקונה עבריו כדין. והולכים אחריהם בני דלת העם: כונצ'יה שווייג, החייט התובע את ריבון העולמים לדין, מוטל פרינץ ושואבי מים וסנדלרים, וחוזרים על הפתחים — — — סוככים הם והולכים ובאים לביתו של הרב, שממנו עוד בוקע אור קטן, עוכרים הם ליד הקלוז, מגיעים ובאים לסמטת העגלונים. ומאחורי התריסים המוגפים אתה שומע אנחות וילד בוכה ואם מרדימה אותו ושרה 'לרלו' — — —"

"ולפתע אתה נזכר: הולכים הם ליהרג. כולם. כבת אחת. כמכונת ירייה. לעשות מעצמותיהם — זבל וסבון.

להתכצע המשלוחים ההמוניים מגטו לודז', עירי, ומריכוזים יהודיים אחרים למחנות הריכוז, מחנות המוות. באותה תקופה נמשך גם ההגה ההמוני כמזרח על-ידי ה"אינזאצגרופן", אשר מתפקידם היה לחסל חיסול פיסי טוטלי את כל הטרנספורטים אשר הובאו למחנות הריכוז. וכל זאת, כמוכן, בעזרתה של האוכלוסייה המקומית, החדורה בשנאת יהודים, אשר שיתפה פעולה עם החיה הנאצית.

עוד לפני ועידת-ואנוה התקיימו דיונים והתכנסויות של הצמרת הגרמנית-הנאצית בניהולו של היידריך ובהשתתפותו הפעילה של אדולף אייכמן — הממונה על פתרון הבעיה היהודית — שבהם נדונה המדיניות כלפי האוכלוסייה היהודית בארצות הכיבוש.

אך הוועידה המכונה "ועידת-ואנוה" חשובה לציון משני טעמים: האחד — זו היתה ועידה רבת משתתפים, של כל זרועות הפקידות הבכירה המעורבת בחיסול היהודים; השני — באותה ועידה נמסרה רשמית ההחלטה, הפקודה של הפיהרר לפתור את בעיית היהודים על-ידי רצח המוני שיטתי; כי, כפי שנמסר בוועידת-ואנוה, אין הפיהרר מרוצה מאטיות הפעולה של חיסולה הפיסי של האוכלוסייה היהודית במדינות הכיבוש באירופה.

ובכן, תפקידה של ועידת-ואנוה היה לתכנן ולתאם את התוכנית לביצוע המדיניות של "הפתרון הסופי". בוועידת-ואנוה קבעה ההנהגה הנאצית קדימה גבוהה ביותר לביצוע "הפתרון הסופי", למרות הקשיים בניהול המלחמה בכל החזיתות, ובמיוחד בחזית המזרחית.

בוועידת-ואנוה השתתפו, כלשונו של אייכמן במשפטו, האפיפיורים של הרייך השלישי.

בתיק משרד החוץ הגרמני-הנאצי, שענינו "הפתרון הסופי של שאלת היהודים" נשמר הפרוטוקול, שעליו הוטבעה החותמת "סודי ביותר", וממנו אנו למדים כי היידריך, בהרצאת הפתיחה שלו בוועידת-ואנוה, ציין את שתי המשימות המרכזיות המוטלות על המבצעים, והן: דחיקת היהודים מתחומי החיים השונים של העם הגרמני, וכן דחיקת היהודים ממרחב המחיה של האומה הגרמנית.

מובן שהכוונה של ההחלטה התמימה היתה פיניו כל היהודים למזרח כמטרה להשמדים. והשיטה כדלקמן: היהודים יועברו למזרח — לעבודה, החלשים שבהם ימותו תוך כדי עבודת פרך, ואת החזקים יש להרוג, פשוטו כמשמעו. אייכמן — במשפטו בירושלים, כאשר נשאל מהי המשמעות של "אפשרות הפתרון", השיב: רובר באפשרויות שונות של המתה. כלומר, באותה תקופה עדיין ניסו הנאצים להסתיר את כוונותיהם האמיתיות, של "הפתרון הסופי", והשתמשו בכינויים של הנוגה והסוואה כדי להסתיר את כוונותיהם האמיתיות, דבר השמדה פיסית.

כתום הוועידה שיגר היידריך אגרות, ובה הדגיש, כי "לשמחת כלוננו, גילתה הוועידה אחרות דעות גמורה לגבי הצעדים המעשיים לביצוע הפתרון הסופי". שר המשפטים העביר את סמכויות העונשין ממערכת המשפט והחוק לידי מנגנון של הרייכספיהרר אס.אס. היינריך הימלר, ובכך ניתנה גם כביכול גושפיקה משפטית לפעולות של רצח-עם; כלומר, השמרת העם היהודי באירופה.

בנאום הסיכום בוועידת-ואנוה הדגיש היידריך, כי קיבל סמכות מגרינג לתאם כלי כל הגבלה גיאוגרפית פתרון סופי לבעיית היהודים. נאומו של היידריך כלל שלושה נושאים:

בחסדי השם יתברך, כאן, כשרגלינו נטועות בארץ-ישראל וידינו פרוטות השמימה. לא עוד שואה. לא עוד אימת שואה. לא עוד חרדה מהשמדה. נלמד ונדע כלקח שני, שאין לומר: לא יכול להיות זה לא יקרה. כן, כפי שאמך חברי ועמיתי, חבר הכנסת שבח וייס, בעולם הזה התרחשו הדברים, כפלנטה הזאת שהפכה להיות גיהינום.

לא, איאפשר לומר: זה לא יקרה. יש לעשות כדי שזה לא יקרה.

ואחרון — להיות ראויים להם. להיות ראויים להם בכניין הזה שאנחנו בונים כאן, שאור, טהרה, צדק וקדושה מאירים מתוך חלונותיו. במקום שבו מקננת שואה, כלשון השיר היפה — לזרוע אהבה; במקום שבו חושך — אור; במקום שבו עלכון — סליחה. להיות ראויים לאלה שהורגו עליך כל היום. בחסדי השם יתברך, שוב, לעצום עיניים ולשמר את הניגון המזמר: "ירושלים, אני לא אזוז מפה. ירושלים, יבוא כן משיח, יבוא".

היור"ד שילנסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת חנן פורת. אני מזמין את סגן השר אברהם ורדיגר.

סגן השר לענייני ירושלים א' ורדיגר:

אדוני יושב-ראש הכנסת, ניצול מחנות ההשמדה, כנסת נכבדה, "זכר ימות עולם, בינו שנות דר ודר, שאל אביך ויגדך, זקניך ויאמרו לך" — זהו פסוק מפרשת "האזינו", על הזכירה. עם ישראל, המנוסה בדריפות ובייסורים, זוכר ואינו שוכח, לא את העבר הרחוק, ובוודאי לא את העבר הלא-רחוק, כי מצוות זכירה מושרשת עמוק עמוק בתודעת עמנו.

יתיה ליה לחברי הכנסת הנכבדים, חבר הכנסת שבח וייס וחבר הכנסת חנן פורת, אשר העלו את פרשת ועידת-ואנוה, ועידת תוכנית השמדה עם ישראל באירופה, אשר למעשה היתה הוועידה המעשית לחיסולו של העם היהודי ולשואת אירופה בשנים הח"ש-התש"ה.

היום, לפני 50 שנה, ב-20 בינואר 1942, בכניין מטה הוועדה המשטרית לענייני פליטים בין-לאומיים בפרבר גרוס-ואנוה, בווליה ליד האגס שבמערב-ברלין, כינס ריינהרד היידריך, מראשי האס.אס. וראש זרועות המשטרה המאוחדת ב"רייך השלישי", ועידה הידועה לשמצה כ"וועידת-ואנוה", ובה לקחו חלק נציגי כל המיניסטרוניס, שעניינם השטחים הכבושים בידי הגרמנים, והם משרדי המשפטים, החוץ, הפנים, משרדי אס.אס. המשרדים לגזע ולהתיישבות, שירות הביון, המשטרה, וכן אנשי המפתח בזרועות הביצוע השונות, כמטרה לתאם בפקודת הפיהרר, יימח שמו, את המבצע שעליו הוחלט כבר קודם לכן, ביולי 1941, כאשר הרמן גרינג, סגנו של היטלר, האציל מסמכויותיו להיידריך וחתם על המסמך להתחיל בהכנת התוכנית השטנית של "פתרון כולל" לבעיית היהודים באירופה, במדינות אשר כבר נכבשו על-ידי הצורך וכן באלה אשר עמדו על הפרק לכיבוש. "הפתרון הסופי" — זו היתה הסממה והמטרה של הצורך הנאצי, הגרמני, לחיסול הבעיה היהודית על-פי תורת הגזע של גרמניה הנאצית.

באותה ועידת-ואנוה, כאמור, נמסרה רשמית ההחלטה, ההוראה של הפיהרר לפתרון בעיית היהודים על-ידי רצח המוני שיטתי. הוועידה לא נועדה לדון בעצם ההחלטה של "הפתרון הסופי", אלא בדרכים ובשיטות ליישום ההחלטה. כי ההשמדה ההמונית של היהודים כשטחי הכיבוש הגרמני התרחשה למעשה כבר זמן רב. כבר ב-8 בדצמבר 1941 החלו

אחדות ואהבת ישראל. גם בתקופות של התמודדות פנימית, אשר בפניה אנו נעמוד כנראה השנה, ובקרב, נדע לשמור על ייחודנו כעם ישראל.

ממשלת ישראל לא תפסיק לעורר את עמי העולם; את המדינות הנאורות, לפעולה חקיקתית נגד תופעות האנטישמיות ונגד השכחת השואה, תופעות מדאיגות, לצערנו.

ועידת-ואנוה, התכנסות צוררי ישראל לשם "הפתרון הסופי", לא תישכח לעולמים, וטוב שאנו יודעים לזכור ולציין אותה לשמצה.

אני מציע לחברי הכנסת המציעים להסתפק בתשובתי.

היו"ר ד' שילנסקי:
תודה רבה.

חבר הכנסת שבח וייס, האם אתה מסתפק בדברי סגן השר?

שבח וייס (העבודה):
כן.

היו"ר ד' שילנסקי:
תודה. חבר הכנסת חנן פורת?

חנן פורת (המפלגה הדתית הלאומית):
כן.

היו"ר ד' שילנסקי:
תודה.

היושע מצא (הליכוד):
חברת הכנסת סולודר מרימה אצבע.

היו"ר ד' שילנסקי:
חברת הכנסת עדנה סולודר, בבקשה.

עדנה סולודר (העבודה):

כבוד היושבי-ראש, חברי הכנסת, מפאת חשיבות הנושא ומפאת הדברים שאתה אמרת כפתח הדיון, שבעולם רוצים לשכוח ולהשכיח ואנחנו חייבים לזכור ולהזכיר, נדמה לי שמן הראוי יהיה לתרגם את הדיון החשוב שהיה כאן, סביב האופן שבו התחיל פרק השואה — זה לא היה חלום, זו היתה מציאות של בלהות; כיצד ישבו ותכננו כל פרט ופרט — ולשלוח את התרגום לאו"ם ולכל הפרלמנטים שיש לנו אתם קשר. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מקבל את בקשתך, וכך נעשה. בהזדמנות זו אני רוצה להגיד לך: יישר-כוח על עירנותך לנושא השואה. תודה רבה.

חברי הכנסת, תם הדיון בנושא: ציון מלאות חמישים שנה לוועידת-ואנוה.

סקירה מקיפה על הגירת למעלה מחצי מיליון יהודים מתחומי גרמניה, פעולה אשר כבר בוצעה; תוכנית השילוחם של 11 מיליון יהודים מכל ארצות אירופה מזרחה, שיקבלו טיפול הולם, כלשונו, כדי למנוע צמיחת התחייה היהודית המחודשת; והבעיה החמורה ביותר, כפי שהוגדרה על-ידי היינריך, היא שאלת גורלם של היהודים הנשואים לארים וצאצאיהם. וכפי שצוין בפרוטוקול של הוועידה, זאת היתה השאלה היחידה אשר סביבה התעוררו ויכוח ודיון.

חברי הכנסת, המדיניות של החיה הגרמנית-הנאצית היתה לגרום בכל הדרכים להשמדה פיסית של היהודים בכל מקום שמשטרם יגיע אליו. וכפי שהתבטא ד"ר הנס פרנק: כנאצי ותיק עלי לומר, שאט נקריב את מיטב דמנו להצלת אירופה, וגזע היהודי יוסיף ככל זאת להתקיים כיבשת זו, הרי ניצחוננו במלחמה יהיה הישג חלקי בלבד. על כן, מושחת יחסי העקרוני ליהודים על התקווה שהיהודים ייעלמו. בקשתי כי תחסנו את עצמכם בפני כל היסוסים רחמניים. עלינו להשמיד את היהודים בכל מקום שהדבר ניתן ובכל מקום שאנו נתקלים בהם. כינואר — אמר פרנק — תתקיים כברלין ועידה כעניין זה; וכונתו כמובן לוועידת-ואנוה.

אדוני היושבי-ראש, חברי הכנסת — והעולם שתק. כמעט כל גבולות המדינות החופשיות היו נעולים בפני אותו קומץ יהודים אשר ניסו בדרך-לא-דרך להינצל מחיסול ומהשמדה. העולם שתק. ארצות-הברית, הדמוקרטיה הגדולה באותם ימים, שתקה כאשר מכונת ההשמדה הגוראה פעלה במלוא הקיטור ומיליוני יהודים הושמדו בתאי הגזים במחנות ההשמדה והחיסול.

עברו 50 שנים, שליש מעמנו הוכחד, ולצערנו האנטישמיות ושנאת ישראל לא עברו מן העולם. קיימת התעוררות של האנטישמיות כמעט בעולם כולו. מדינת היהודים היא לצנינים בעיני רבים. אנו עדים לתופעות של ניסיון להכשחת השואה, כאילו היא פרי דמיון של היהודים, כי לא היתה ולא נבראה, וכי תאי הגזים — זוהי בדותה יהודית. רבים מן העמים, במערב ובמזרח כאחד, עדיין לא השתחררו משום-מה משנאתם הכרונית ליהודים. וזה קורה גם במדינות אשר כמעט שאין בהן זכר לעם היהודי.

זכינו, בחסדי השם, למדינה עצמאית, אבל מוקפת שונאים אשר עדיין לא מוכנים להשלים עם קיומנו באזור זה. שבנו לארצנו הקדושה, ארץ שלנו, אשר ניתנה לנו על-ידי השם יתברך לעולמי עד. אבל חזקים אנו, ככל המלחמות אשר נכפו עלינו היתה ידנו על העליונה. עם כל הרצון לשלום אמת, לשלום עם שכנינו, עלינו לשמור על ארץ-ישראל בשלמותה, כי ארץ-ישראל היא המפלט האחרון של עם ישראל. תקוותנו כי, בעזרת השם, תקלוט מיליוני יהודים מכל קצווי תבל, תוך שלום אמת עם שכנותיה. הבה נשמור על ארצנו הקטנה והיפה מתוך

ב. הודעת הממשלה על התפטרות שרים מחברותם בממשלה

היו"ר ד' שילנסקי:
חברי הכנסת, אנחנו חוזרים לחיי חולין, לחיי יום-יום. אני מזמין את סגן השר רוני מילוא למסור הודעה בשם הממשלה.

שבח וייס (העבודה):
לא סגן השר.

היו"ר ד' שילנסקי:
סליחה, את השר.

אדוני השר רוני מילוא, כפי שהיתה לי פליטת-פה למינוס, שיתן היושב במרומים ותהיה פליטת-פה על פלוס.

שר המשטרה ר' מילוא:
תודה רבה.

— הודעת הממשלה על התפטרות שרים מחברותם בממשלה: הצעת חוק לעידוד סילוקם של בניינים בעלי חזות מוזנחת —

היו"ר ד' שילנסקי:

השר רוני מילוא אדם צעיר, העתיד לפניו.

היו"ר ד' שילנסקי:
תודה רבה.

שר המשטרה ר' מילוא:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להודיע לכנסת. בהתאם לסעיף 40(א) (4) לחוק-יסוד: הממשלה, כי השר רפאל איתן התפטר מן הממשלה ביום כ"ב בכסלו התשנ"ב, 29 בדצמבר 1991; והשרים רחבעם זאבי ויובל נאמן התפטרו מן הממשלה ביום י"ד בשבט התשנ"ב, 19 בינואר 1992. תודה רבה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
כן ירבו.

שבח וייס (העבודה):

אפשר לשאול את השר שאלה?

היו"ר ד' שילנסקי:

לפי התקנון אין פה שאלות.

ג. הצעת חוק לעידוד סילוקם של בניינים בעלי חזות מוזנחת, התשנ"ב — 1992* (קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק לעידוד סילוקם של בניינים בעלי חזות מוזנחת, התשנ"ב — 1992, קריאה שנייה וקריאה שלישית. יציג את החוק יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה, חבר הכנסת יהושע מצא, הדוכן מצפה לך, ליתר דיוק, הדוכן רוצה להתכבד בנוכחותך.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, כבוד השר, שולחן הממשלה מיתום.

שר הבריאות א' אולמרט:

אבל הממשלה נוכחת.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אבל השולחן מיתום.

שר הבריאות א' אולמרט:

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):
שניים פחות, אתה יודע, אבל היא עדיין קיימת.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, החוק לעידוד סילוקם של בניינים בעלי חזות מוזנחת, התשנ"ב — 1992, של חבר הכנסת אברהם פורז, שאתנו כאן במליאה, עבר גלגולים מספר מאז הונח על שולחן הכנסת ביום 2 בפברואר 1989, כהצעת חוק שמספרה רי"ב.

הצעת חוק זו קבעה במקורה ובעיקרה, כי מועצת עירייה רשאית להטיל בגין בניין מוזנח ארנונה כשעור כפול מזה המוטל על בניינים סתם.

הפטור ממס רכוש שעליו מדברת הצעת החוק שבפנינו, בגלגולה החדש, נכלל בסעיף השני של אותה הצעת חוק המקורית.

הצעת החוק כשלמותה נדונה במליאה בדיון מוקדם, מה שאנחנו נוהגים לקרוא דיון טרומי, ביום 26 ביולי 1989, והועברה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה, כראשותי, לשם הכנת החוק לקריאה ראשונה.

הוועדה דנה בהצעה זו כמשך ישיבות מספר, והחלטנו בה שלא לקבל את העיקרון של כפל ארנונה. כך נותר רק חלקה השני של ההצעה, בדבר פטור למשך חמש שנים מתשלום מס רכוש על קרקע שהיה עליה בניין בעל חזות מוזנחת שנהרס.

מה שכרוך הוא, שבדחותנו את כפל הארנונה לא רצינו להביא למצב, שבו על-מנת להשיג מניעת בניינים מוזנחים, נתחיל להטיל קנסות במסגרת מס הארנונה.

הדיונים, הברורים וחילופי הגרסאות השונות נמשכו שנתיים וחצי, וביום 26 בנובמבר 1991 — חבר הכנסת פורז, זה יום ההולדת שלי, אני שם לב כעת — הובא החוק לקריאה ראשונה כחוק קצר, הקובע, כי אם נהרס בניין שרשות רישוי מקומית הכריזה עליו כבניין בעל חזות מוזנחת, יהיה בעל הקרקע פטור מתשלום מס רכוש עליה במשך חמש שנים מיום שנהרס הבניין.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

חבר הכנסת פורז לא התכוון לרמוז שום דבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת פורז, אתה רואה מה זה חברות בכנסת? את יום ההולדת שלו הוא חגג על-ידי טיפול בחוק שאתה העלית.

יהושע מצא (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

וזאת לדעת, כאשר קיים בניין, אין בעל הקרקע משלם מס רכוש. לעומת זאת, על קרקע פנויה עליו לשלם מס כשעור של 2.5% משווי הקרקע. מצב משפטי זה מעורר כיום, כל עוד לא מתקבל החוק הזה, בעלי בניינים מוזנחים שלא להורסם, כדי שלא להתחייב במס המוזכר של 2.5%.

בגלגולה הבא של הצעת החוק הוכנסו שינויים מספר. ראשית, נקבע כי לא רשות הרישוי המקומית היא שתקבע כי בניין הוא בניין בעל חזות מוזנחת, אלא ועדה כראשות ראש הרשות המקומית או נציגו, וחבריה הם נציג ציבור ופקיד מס רכוש.

שנית, נקבע כי החוק לא יחול במקרים המפורטים בסעיף 5 שבו, וזאת כדי למנוע מתן פטור במקרים שאין הצדקה לכך. למשל, בניין שמיום השלמת בנייתו לא חלפו עשר שנים, או כאשר מדובר בבניין שהוא אתר מיועד לשימור או אתר עתיקות.

החוק הונח על שולחן הכנסת, אך ביום שבו עמדה להיערך הקריאה השנייה והשלישית, באה ועקה מצד הארגון הארצי היציג להגנת הדייר, אשר טען כי יש בחוק כדי לפגוע בדיירים מוגנים. לפנים משורת הדין, הייתי אומר, ועל-מנת למצות עד תום את ההליכים הציבוריים, חידשה הוועדה את דיוניה בהצעת החוק, החזירה אותו לשולחן הוועדה וחזרה לדון בו פעם נוספת. היא שמעה את נציגי הארגון, את נציגי ארגון סוחר ירושלים, והכניסה בחוק תיקונים בעקבות

* "דברי הכנסת", חוב' ח', עמ' 942; נספחות.

— הצעת חוק לעידוד סילוקם של בניינים בעלי חזות מוזנחת; החלטה בדבר תיקון טעות בחוק המקרקעין (תיקון מס' 14) —

ההערות שלהם, שיש בהם כדי להפיג אותם חששות של הדיירים המוגנים. החשש שלהם היה, כי אנחנו נפגע בכך בחוק הגנת הדייר.

התיקונים שהוכנסו בעקבות ההערות הם: בסעיף 3 נקבעו הוראות מיוחדות לעניין דיירים מוגנים, וזכותם לטעון כנגד הכרזתו של בניין כבניין בעל חזות מוזנחת.

כסעיף 6 קבענו, כי אין בחוק כדי לפגוע בזכות כלשהי המוקנית לדייר על-פי חוק הגנת הדייר, וכן אין בו כדי לפגוע בהוראות חוק התכנון והבנייה. כלומר, הריסתו של בניין בעל חזות מוזנחת, גם עם קבלת החוק, תהיה טעונה בעתיד היתר על-פי חוק התכנון והבנייה.

להצעת החוק, אדוני היושב-ראש, אין הסתייגויות, ואבקש מחברי הבית לאשרה בקריאה שנייה וגם בקריאה שלישית. אני מודה לך מאוד, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת יהושע מצא, יושב-ראש ועדת הפנים ואיכות הסביבה של הכנסת.

אמנן רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):

זאת רק התחלה של מאבק למען שיפור מראה הכתים בארץ, שנהפכו במשך השנים לסלאמס.

היו"ר ג' גדות:

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שנייה על חוק לעידוד סילוקם של בניינים בעלי חזות מוזנחת, התשנ"ב—1992.

חברי הכנסת, לסעיפי החוק, כפי שנאמר על-ידי יושב-ראש הוועדה, אין הסתייגויות. לכן נצביע על סעיפים 1—8 כהצעת הוועדה. זו הצבעה מס' 1.

ה צ ב ע ה

בעד החוק 11 —
נגד — אין
נמנעים — אין
חוק לעידוד סילוקם של בניינים בעלי חזות מוזנחת, התשנ"ב—1992, נתקבל.

היו"ר ג' גדות:

אני קובע כי החוק לעידוד סילוקם של בניינים בעלי חזות מוזנחת, התשנ"ב—1992, נתקבל גם בקריאה שלישית. חוק חזק ונתחזק.

ה צ ב ע ה

בעד סעיפים 1—8 — 10
נגד — אין

ד. החלטה בדבר תיקון טעות בחוק המקרקעין (תיקון מס' 14), התשנ"ב—1992 *

בהצעת החוק שהוגשה על-ידי הממשלה הוצע, כי "שנת כספים תתחיל ביום 1 באוקטובר ותסתיים ביום 30 בספטמבר של השנה שלאחריה". ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת קבעה, כי שנת כספים של בית משותף תתחיל ביום 1 בינואר ותסתיים ב־31 בדצמבר של אותה שנה. הנוסח שנתקבל הוא שגוי ומחטיא את כוונת הוועדה, ומוצע לחקנו.

אני מציע לבית לאשר את תיקון הטעות. תודה רבה.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת יצחק לוי, שהביא את הצעת ההחלטה כשם ועדת החוקה, חוק ומשפט.

נעבור להצבעה. חברי הכנסת, מי בעד ומי נגד אישור ההחלטה? זו הצבעה מס' 3.

ה צ ב ע ה

בעד ההחלטה 7 —
נגד — אין
נמנעים — אין

היו"ר ג' גדות:
חברי הכנסת, אנחנו עוברים עתה לנושא הבא שעל סדר-יומנו: החלטה בדבר תיקון טעות בחוק המקרקעין (תיקון מס' 14), התשנ"ב—1992. יציג את ההחלטה חבר הכנסת יצחק לוי, כשם ועדת החוקה, חוק ומשפט. בבקשה.

יצחק לוי (כשם ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הנני מתכבד להביא הצעה להחלטה בדבר תיקון טעות בחוק המקרקעין (תיקון מס' 14), התשנ"ב—1992.

בסעיף 13 לחוק המקרקעין (תיקון מס' 14), התשנ"ב—1992, בסעיף 16(ה) במקום "השנה שלאחריה" צריך להיות "אותה שנה".

סעיף 16(ה) לחוק המקרקעין, התשכ"ט—1969, המובא בסעיף 13 לחוק המקרקעין (תיקון מס' 14), התשנ"ב—1992, קובע לאמור: "שנת הכספים של הבית המשותף תתחיל ביום 1 בינואר ותסתיים ביום 31 בדצמבר של השנה שלאחריה".

חברת ט"ז, ישיבה שע"ד
— החלטה בדבר תיקון טעות בחוק המקרקעין (תיקון מס' 14): הצעת חוק לעידוד
המגזר העסקי (קליטת עובדים) (הוראת שעה) (תיקון) —

ההחלטה בדבר תיקון טעות בחוק המקרקעין
(תיקון מס' 14), התשנ"ב — 1992, נתקבלה.

היו"ר ג' גדות:

אני קובע כי ההחלטה נתקבלה.

ה. הצעת חוק לעידוד המגזר העסקי (קליטת עובדים) (הוראת שעה) (תיקון), התשנ"ב — 1992 * (קריאה ראשונה)

לאישור תוכניות השקעה פי שלושה מאשר היה אי-פעם
במדינת ישראל; פי שלושה. ורואים את הדבר בנחומים.

אני מבקש להוסיף: עדיין נותרו, בשל הגל העצום של
התוכניות שהוגשו למשרדנו, כ-930 תוכניות שטרם אושרו.
בקצב הזה יהיה קשה — לא רק על אף הפחתת תהליכי
הביורוקרטיה במשרדנו אלא, הייתי אומר, ואני רשאי לומר
זאת, על אף חיסול הביורוקרטיה במשרדנו — לאשר מיידית
930 מפעלים.

לשם כך, אדוני היושב-ראש, קיבלתי אתמול החלטה
בדבר יצירת מסלול מהיר לאישור השקעות, כאשר אנחנו
מוותרים על כמה מרכיבי בדיקה, שמתכנס מצריכים ימים
מספר של עבודה — הן סקר של בנק, הכנת תוכנית עסקית, והן
בדיקה מקצועית של החטיבה המתאימה במשרד התעשייה
והמסחר.

אנחנו החלטנו, אדוני היושב-ראש, שהחל מהשבוע אנחנו
פותחים מסלול מהיר לאישור השקעות, והדבר יופעל לגבי כל
תוכנית השקעה שהבקשה בה היא לקבלת הטבות במס, ולא
במענק או בערבות מדינה, ויש מספר גדול מאוד של תוכניות
כאלה.

תוכניות להשקעה במסלולי הטבות במס יאושרו, על-פי
הקריטריונים, בתוך ימים ספורים, לכל היותר שבוע אחד, ללא
בדיקות וללא ביורוקרטיה כלשהי. הוא הדין בהרחבת מפעלי
תעשייה שיש להם רקורד של הצלחה ושל יכולת פיננסית —
אישור בהרחבה ינתן בתוך ימים ספורים. אגב, אם הבעלים
של אותו מפעל ירצו להקים מפעל אחר, אחרי שתהיה בדיקה
ראשונית בלבד על-ידי החטיבה המקצועית במשרד, הם יקבלו
את חוות הדעת בתוך ארבעה ימים. כך שבתוך עשרה ימים ינתן
יהיה לאשר השקעות גם במסלולי המענק וערבות המדינה.

אני רוצה לציין, ששני-שלישים מכלל ההשקעות לפי
התוכניות שאושרו והתוכניות שמצפות לאישור יבוצעו באזורי
פיתוח, לא פחות משני-שלישים. לגבי ההשקעות העתידיות,
אפילו 70% יבוצעו באזורי הפיתוח.

אני שמח לציין, שב-40% מסכומי ההשקעה בתוכניות
הללו מעורב הון זר. כ-30% מההשקעות יהווה ההון הזר
90% — 100%; כלומר, השקעה זרה מלאה. גם כאן יש ראשית
מפנה, לעומת כל תקופה אחרת בעבר.

אני יכול לומר לבית הזה, כי כמה חברות גדולות כבר
הגישו, או עתידות להגיש בימים הקרובים, תוכניות השקעה
לאישור בסכומי עתק, חברת "אינטל" — 150 מיליון דולר;
"כ"ל" — "כימיקלים לישראל" — במהלך 1992 תשקיע 260
מיליון דולר; חברת "פניציה", שהיא היום חברה רב-לאומית,
הגישו תוכנית להשקעה של 93 מיליון דולר; "וישי" — 40
מיליון דולר; והוא הדין בחברת "מוטורולה" ובחברות נוספות.

יוסף עוזן (התאחדות הספרדים שומרי תורה):
כמה מקומות עבודה נוספים יסופקו בהשקעות אלה?

היו"ר ג' גדות:

אנחנו עוברים לסעיף הבא שעל סדר-יומנו: הצעת חוק
לעידוד המגזר העסקי (קליטת עובדים) (הוראת שעה) (תיקון).
התשנ"ב — 1992. הצעת החוק מובאת בקריאה ראשונה. יבא
את החוק שר התעשייה והמסחר. בבקשה.

אני מביא לתשומת לב חברי הכנסת, כי השר מביא לפנינו
דברי פתיחה בלבד. הדין על החוק יתקיים כמזכיר אחר.

רענן כהן (העבודה):

האם אפשר לדעת מרוע הפרדה הזאת?

היו"ר ג' גדות:

אני אברר ואמסור לך במהלך הישיבה.

שר התעשייה והמסחר מ' נסים:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבד להביא לבית
את הצעת חוק לעידוד המגזר העסקי (קליטת עובדים) (הוראת
שעה) (תיקון).

אני מבקש להקדים ולומר, שאני רואה בסוגיה של
התעסוקה במשק הישראלי אולי המשימה הלאומית החשובה
ביותר הניצבת היום בפני מדינת ישראל. כדי ליצור תעסוקה
יציבה ובריאה הכין משרד התעשייה והמסחר לפני למעלה
משנה תוכנית רחבת-ממדים ומקיפה לצמיחת המשק, ליצירת
תעסוקה, להגברת התעסוקה, והיא נתנה מענה לנושאים
ולכלים החשובים ביותר הנדרשים ליצירת תעסוקה, בראש
ובראשונה עידוד השקעות הון.

אני מבקש לומר לבית הזה, שאישר את החוק הזה לפני
למעלה משנה — ואנחנו, במשרד התעשייה והמסחר, התחלנו
להפעיל אותו החל מחודש דצמבר 1990 — מה הניב החוק
הזה. אני רואה בתוצאות שהשגנו עד היום משום מפנה של
ממש בנושא ההשקעות בישראל, השקעות בתעשייה ובתיירות,
אולי אפילו בשורה. מאז הפעלת החוק — — —

רענן כהן (העבודה):

בשורה למוכטלים.

שר התעשייה והמסחר מ' נסים:

חבר הכנסת רענן כהן, אני חושב שהנושא רציני מכדי
ללגלג על דברים טובים, העניין רציני יותר מכפי שאתה מציג
אותו. לא יאה ולא נאה לדבר בשפה ובסגנון כאלה.

ובכן, בשורה, במפורש, לגבי הסיכויים שלנו ליצור רכבות
של מקומות עבודה חדשים באמצעות ענפי התעשייה
והתיירות. מני אז הוגשו למשרד התעשייה והמסחר, למרכז
ההשקעות, 1,617 תוכניות השקעה בהשקעה כוללת של 5.5
מיליארדי דולר, והתעסוקה הצפויה, התעסוקה הישירה —
כאשר מקימים תעשייה תמיד יש גם תעסוקה עקיפה,
שלפעמים היא כפולה בממדיה מהתעסוקה הישירה — היא
של 57,800 עובדים. בינתיים אושרו 687 מפעלים, בתעסוקה
צפויה של 26,378 עובדים. אני רואה בזה מפנה רציני, כי אנחנו
מקבלים בחודשים האחרונים, במרכז ההשקעות, בקשות

שר התעשייה והמסחר מ' נסים:

כ"ל תשקיע בחמש השנים הבאות 1.5 מיליארד דולר. בתקופת הביצוע, מהיום ועד תום חמש השנים, יעבדו בזה 14,000 עובדים ישירים ועקיפים. ואילו לאחר תום תקופת הביצוע, בתום חמש השנים, יעבדו 5,000 עובדים קבועים. וכל זה בנגב. 95% ואף למעלה מזה יהיו בנגב.

חברת "ח'יפה כימיקלים" פרסמה הודעה, ואני לא הייתי מספר ואת אילולא פרסמה את ההודעה, שהיא מתכוננת להגיש בקשה לאישור מפעל בנגב בהשקעה כוללת, דר-שלבית, של 140 מיליון דולר. מובן שבתקופת הביצוע יועסקו מאות רבות של עובדים, ובתקופת ההפעלה — 200 עובדים.

אלה הן מקצת התוכניות שאושרו או עתידות לקבל אישור בתקופה הקרובה. אבל אני חייב לציין, שכל מה שאמרתי וראיתי בנגד מפנה, ואפילו בשורה, יספק רכבות מקומות עבודה חדשים בתעסוקה ישירה. אבל צריך לדעת, שהבשלת כל התוכניות הללו לא תהיה מיידית. הקמת מפעל תעשייתי או חירוית דורשת, תלוי בענף, לא פחות משנה, שנה וחצי, לעתים שלוש שנים, ולעתים אף למעלה משלוש שנים.

בעיית התעסוקה של ישראל כיום היא לתקופת גישור, שבה האבטלה עמוקה מנשוא, ועלנו למצוא דרכים בלתי שגרתיות כדי לאתר מקומות עבודה. ואני מדגיש: מקומות עבודה בסקטור העסקי, לא בסקטור הציבורי, ובעבודה שהיא ברירה ביסודה. דהיינו, עבודה שמגדילה את הפעילות במשק ומביאה לצמיחת המשק, ולא עבודה מסוג העבודות בסקטור הציבורי, שיש להן עלות, שקבלת העובדים שם היא בגדר מסמר ללא ראש.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):

אבל גם בסקטור הציבורי יש עבודות חיוניות מאוד — תשתית, למשל.

שר התעשייה והמסחר מ' נסים:

אני לא רואה עבודות תשתית כפעילות של הסקטור הציבורי. אני התכוונתי בעיקר לפקידות.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):

שר התעשייה והמסחר מ' נסים:

אתם מבינים למה אני מתכוון. ככל מה שקשור לעבודה שאיננה יצרנית, שאיננה עסקית — —

סליחה, חבר הכנסת רובינשטיין, מייד תשמע כל מה שאני מאמין שהיית רוצה לשמוע.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):

אני שומע.

שר התעשייה והמסחר מ' נסים:

אני מאמין ש-85% — 90% מהעלייה החדשה צריך לקלוט בסקטור העסקי, ולא בסקטור הציבורי. וכשאני מדבר על הסקטור הציבורי, אני מתכוון למנגנון המדינה, למנגנון ההסתדרות, למנגנון הסוכנות היהודית, קופת-חולים, רשויות מקומיות וכל כיוצא באלה.

אין לי ספק, שהקדמת פיתוח תשתית, ובוודאי פיתוח תשתיות שבביצוען ייגרנו עד היום, זו מצווה מן המובחר, מצווה כלכלית, זוהי עבודה ברירה, שנותנת סיכוי מצוין לתעסוקה. אין לי צל של ספק, שאחת המשימות של השעה הזאת, שצריך לבצע מייד, היא הגדלת פיתוח התשתיות.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
שאלה.

שר התעשייה והמסחר מ' נסים:
ברשות היושב-ראש, אני מוכן להשיב.

היו"ר ג' גדות:

אבל לפי הסדר, בבקשה. אני רואה כמה ידיים. אני מבקש לא להתנפל. בבקשה, חבר הכנסת דוד צוקר.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
אדוני השר, בהנחה שהגדרת המטרות מוסכמת על כולם, אולי יואיל אדוני לפרט את מקורות התעסוקה שייפתחו עבור 85% — 90% מהעולים.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת יאיר צבן, בבקשה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אדוני השר מדבר אלינו בתפקידו כשר התעשייה והמסחר. הדברים שאמר בניין התשתית הושמעו מעל הדוכן הזה כפי כמה חברי כנסת, ובהם החתום מטה, בשעה שאדוני כיהן כשר האוצר. נדמה לי שאז אמר שר התעשייה והמסחר דברים דומים למה שאדוני אמר היום. אני שואל את עצמי: האם כל שרי הממשלה צריכים לעבור את התפקיד של שר התעשייה והמסחר כדי שיחשבו ויאמרו את אשר אתה אומר היום בניין התשתית?

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, בבקשה. אני מקווה שאתה לא שואל את השאלה, האם כל השרים צריכים לעבור את תפקיד שר האוצר.

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):

יש שרים שאני לא רוצה לראות אותם בשום תפקיד, בוודאי לא שר התעשייה והמסחר, לא כולל את השר נסים.

אדוני השר, אנחנו יכולים להצביע על עשרות פרויקטים פשוטים וקלים לביצוע בתחום — — שיכולים להיות ממומנים במימון בין-לאומי וניתן לבצע אותם ולהקל בכך את חיי המשק והכלכלה ולקלוט עולים, והדברים לא מתכצעים.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת גד יעקבי, בבקשה.

גד יעקבי (העבודה):

אני רוצה לשאול את כבוד השר, ידידי משה נסים, שאלה פשוטה מאוד: הרי בסופו של דבר החוק הזה, שאני מצדד בו, פותר בעיה חלקית, שולית, יחסית לגודל הבעיה והיקפה. מדובר ב-400,000 מועסקים שיש לקלוט בתוך שנתיים-שלוש שנים. נאמר שזה יקל את קליטתם של 10,000, 20,000 — זה יהיה הרבה מאוד, אבל יש בעיה רצינית מאוד עם עידוד היצוא והקטנת היבוא, וזה בעצם הכיוון העיקרי של צמיחת המשק. מתנהלת היום מדיניות הפוכה למגמה הזאת.

שר התעשייה והמסחר מ' נסים:

נלך לפי הסדר — המקורות — אני מעדיף בכל זאת להשיב על השאלה של חבר הכנסת צבן. אם אני משיב עליה, אני יכול להשיב על כל השאר.

אדוני חבר הכנסת צבן, שאלה זו היא לכאורה רצינית ומעמיקה, אבל אני מבקש ממך להבין, שכלכלה איננה מתמטיקה. מתמטיקה לא תשתנה אף פעם, אם בעתות שלום, אם בעתות מלחמה. עם אבטלה גדולה, עם תעסוקה מלאה,

— הצעת חוק לעידוד המגזר העסקי (קליטת עובדים) (הוראת שעה) (תיקון) —

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
חבל שקיבלתם את הצעה שלנו בעניין הזה מאוחר כל כך.

שר התעשייה והמסחר מ' נסים:
לא, בשום פנים לא מאוחר.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
לכן היום ישראלים משקיעים בחוץ-לארץ יותר מאשר —
— בארץ.

שר התעשייה והמסחר מ' נסים:
לא. אפילו בתקופתי, חבר הכנסת צבן — — —

דן תיכון (הליכוד):
שטויות, חבר הכנסת צבן, השך אמר לך דבר כזה?

שר התעשייה והמסחר מ' נסים:
גם בתקופה הזאת, אני בתחום התשתיות — בדוק ותמצא —
הוספתי סכומים נכבדים בתקציב המדינה. כל הפיתוח
האחרון של נתיבי-אילון נובע מהתקציבים שאני נתתי אז.
ועוד כהנה וכהנה. אבל לא בממדים שאני מאמין וסבור שהיה
צריך להפעיל.

לכן אני אומר לחבר הכנסת רובינשטיין, אתה צודק, צריך
לעשות זאת ולצאת בתנופה של פיתוח תשתיות. אני מקווה
שאתה מסתפק, במה שאמרתי, כי אני לא אגלוש מעבר למה
שאמרתי, ודי לחכימא ברמיזא.

ולשאלה של חבר הכנסת רדי צוקר לגבי המקורות, אני
רוצה לומר דבר הנוגע בדיוק למה שאני עומד להביא בהצעת
החוק. בתקופה זאת, שבה יש אבטלה גדולה, אדירה, עצומה,
ושאתה צריך לתת דמי אבטלה — במאמר מוסגר אני רוצה
לומר, שאחד הנושאים החמורים ביותר בחברה הישראלית,
שטעון תיקון מייד, הוא דמי אבטלה, הבטחת הכנסה, לחושבי
הארץ מקדמת דנא, לעולים חדשים, שאתה מוציא על זה
למעלה ממיליארד שקלים בשנה, ואני חושב שהשנה זה יהיה
יותר — ובכן, בתקופה כזאת פיתוח של מערכות משק יצרניות
הוא ברכה למשק, והוא המקור היחיד לכיסוי הדרגתי של
הגירעון בתקציב המדינה.

לכן אני רואה, ואמרתי זאת בממשלה, בכל מה שקשור
לתקציב רגיל — יד כרזל, ובכל מה שקשור לתקציב פיתוח,
עידוד השקעות — יד רחבה, בשכל, בהיגיון, לא בפזרנות
בלתי רציונלית; יד רחבה, בשכל ישר ובשיקול דעת. מותר
לשם מטרת אלה להגדיל את הגירעון בתקציב. אלה המקורות.

אדוני היושב-ראש, אינני רוצה להאריך יותר, אני רק
מבקש להציג את השינויים שהצעת החוק הזאת מבקשת
להביא. ובכן, ההצעה העיקרית היא, שאנחנו מאריכים את
התמריץ לקבלת עובדים חדשים מעשרה חודשים לשנתיים.
מדוע עמדתך על הארכת התקופה הזאת? משום שעשרה
חודשים הם תקופה קצרה, שבגינה מעסיק ישקול היטב אם
כדאי לו לקבל עובדים, ברוך השם, הגענו למצב שהתעשייה
והסקטור העסקי בישראל התייעלו פי כמה וכמה לעומת המצב
שהיה לפני כמה שנים. והיום אינני מאמין שיש מפעל אחד
שיעסיק עובד אחד אם אינו מאמין שהעובד הזה מגביר את
התפוקה של המפעל, מעלה את התפוקה של המפעל. לכן,
עשרה חודשים בתנאים של התייעלות אינם תקופה מספיקה.
צריך להאריך את זה לשנתיים. זו תקופה סבירה, שנותנת פרק
זמן נכבד למעסיק להגביר את התפוקה במפעל. הוא יכול
להפעיל תוכנית שלמה, הוא יכול להפעיל משמרת שנייה,
משמרת שלישית, בעלות עבודה נמוכה יותר, לנצל את ההון.

ככל נסיבות שהן המתמטיקה נשאר: אחד ועוד אחד הם
שניים. כלכלה חייבים להפעיל ולנווט לפי נסיבות הזמן.

בהיותי שר האוצר פעלתי אחרי תקופה של אינפלציה,
שחישבה להגיע ל-800%, ואינני מפרז. השתיל היה רך. הבסנו
את האינפלציה. היה חשוב לפעול תוך כדי היישום האמיתי, לא
להתחיל בפזרנות יתר כפי שביצעו בברזיל, בכוליביה,
בארגנטינה, ואחריו הפעילו עוד חמש פעמים תוכניות ללא
הצלחה. האינפלציה שם, תאמינו לי — — —

אמנון רובינשטיין (תנועת המרכז — שינוי):
— — — לא הצליחו.

שר התעשייה והמסחר מ' נסים:
גם כן היתה תקופה, ואחר כך הצליחו. תוכנית חירום
עושים פעם אחת.

לכן, אני במפורש הודעתי אז, שאני רואה ביציבות המשק
נושא מרכזי חשוב מאין כמותו. לא לפזר, אלא ביד קמוצה
להפעיל את תקציב המדינה. איש לא יכול לומר שאני נתתי
איוה דבר מיותר בתקופת כהונתי, מתוך שלוש שנות כהונתי
כשר האוצר. שנתיים היו יתרות בתקציב.

שנה אחת, הקשה מכולן, שנת האתינפאדה, שנת הקרה,
שנת השרב, ועוד חוליים רעים שהיו באותה שנה — הגירעון
הגיע לשלושת-רבעי אחוז מהתל"ג. זאת היתה המדיניות שלי
אז. אני מאמין שצדקתי.

ועוד אזכיר לך, שבתקופתי היתה האבטלה בין 5.9%
ל-7%. שנה ראשונה היתה 7%, אחר כך 5.9%, אחר כך 6.4%.
זה אותו דבר?

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
— — —

שר התעשייה והמסחר מ' נסים:
לא שיניתי, ידידי, באמת, אלא אם כן אתה נפגע מזה.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
לא.

שר התעשייה והמסחר מ' נסים:

חבר הכנסת צבן, לא שיניתי כמלוא הנימה את דעתי. לא
שיניתי כמלוא הנימה את תפיסת עולמי הליברלית, תפיסה של
משק חופשי וכוחות שוק. אבל אני אומר לך היום, אני בעל
התפיסה הזאת, אומר היום, שבתקופה כזאת של עלייה רכת,
של הצורך להגביר את העלייה, כשנדרשת תעסוקה חדשה
למאות אלפים בתקופה קצרה יחסית, כשמדינת ישראל
בתקופה של ארבע-חמש שנים קולטת 30% או מגדילה
את אוכלוסייתה לפחות ב-30% — משל למה הדבר דומה?
כאילו ארצות-הברית קולטת באותה תקופה את צרפת כולה,
בת 80 מיליון תושבים, וצריכה ליצור 30 מיליון מקומות
עבודה חדשים. הסקטור הפרטי והיוזמה החופשית לא יוכלו
בתקופה זו למלא את המשימה האדירה הזאת, שאין לה אח
ורע בעולם כולו.

לכן, אני יזמתי את התוכנית, שיש בה מסלולים חדשים
לעידוד השקעות הון כלי הוצאה תקציבית של שקל אחד.
היפוכו של דבר, ההצעות שאני הבאתי לממשלה ולכנסת,
ושהכנסת אישרה, מבטיחות שהתקציב הפיסי להשקעות קטן
ויקטן משום שהאלמנט, המסלול של ערכות מדינה, אני רוצה
לקוות, יכסה או יפחית את ההוצאה שממילא היינו צריכים
להוציא בשנה רגילה, לא בשנה כזאת, לגבי המענקים.

— הצעת חוק לעידוד המגזר העסקי (קליטת עובדים) (הוראת שעה) (תיקון): יוזמה להפרטת בתי-החולים הממשלתיים; דחיית הקמת תאגידים בבתי-חולים ממשלתיים —

יש פה יתרונות רציניים מאוד. לכן הצעתי, והמשלה קיבלה. להאריך זאת לתקופה של שנתיים, שליש כשנה הראשונה, רבע כשנה השנייה.

נושא נוסף שתיקנו, כנראה היתה טעות בניסוח הקודם של החוק, שמנכים מהמעסיק תמורות, הטבות שהוא קיבל מהמדינה, בגין אותו עובד, בשל אותו עובד, אבל לא את מה שהעובד עצמו קיבל, כמו חיילים משוחררים שמקבלים על-פי חוק הטבות בתעסוקתם. והדבר בא לידי תיקון.

דן תיכון (הליכוד):

היום אושרה הצעת חוק בעניין זה בוועדת הכלכלה.

שר התעשייה והמסחר מ' נסים:

אפשר לאחד את שני הדברים. אין בעיה.

דן תיכון (הליכוד):

אבל יושבת-ראש ועדת הכלכלה לא תוותר — — —

שר התעשייה והמסחר מ' נסים:

לא אמרתי שהיא תוותר. אנחנו הבאנו הצעה לתקן כמה דברים, ובין השאר, הנושא הזה. תבורך חברת הכנסת ארבלי-אלמזולינו, שהציעה זאת גם כן. אם את רוצה, תעלי את זה כהצעת חוק פרטית, ונאחד את זה. אין בעיה. עיננו אינה צרה כזה.

דן תיכון (הליכוד):

לאיזו ועדה אתה מבקש להעביר את הצעת החוק?

שר התעשייה והמסחר מ' נסים:

אציע להעביר את הצעת החוק לוועדת הכלכלה, כי זה היה בוועדת הכלכלה.

אדוני היושב-ראש, כל שאר הדברים הכלולים בתיקון המחוק הזה מביא נזורים מההוראה, מההצעה, מההחלטה של המשלה להאריך את תקופת התמריץ מעשרה חודשים לשנתיים.

אשר על כן, אדוני היושב-ראש, אני מבקש להעביר את הצעת החוק לוועדת הכלכלה של הכנסת.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת דן תיכון, ביקשת לשאול שאלה. בבקשה.

1. יוזמה להפרטת בתי-החולים הממשלתיים *

דחיית הקמת תאגידים בבתי-חולים ממשלתיים **

היו"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, הנושא הבא שעל סדר-יומנו הוא: יוזמה להפרטת בתי-החולים הממשלתיים — זו יוזמה של חברי הכנסת שושנה ארבלי-אלמזולינו ויאיר לוי; ונושא נוסף והוא: דחיית הקמת תאגידים בבתי-חולים ממשלתיים — גם נושא זה הוא של חברת הכנסת שושנה ארבלי-אלמזולינו.

אני רוצה להפנות את תשומת לבכם לכן, שוועדת הכנסת הקצתה לעניין זה, כדיון משולב, שעה אחת. תפתח את הדיון בשני הנושאים כמשולב חברת הכנסת ארבלי-אלמזולינו ואחריה יש לנו רשימת דוברים. רשימת דוברים זו פותחת בחבר הכנסת יעקב צור. לכל אחד מהנושאים אקצה את מספר הדקות שנקבעו לו על-פי ועדת הכנסת.

* "דברי הכנסת", כרך 122, עמ' 4207.

** "דברי הכנסת", חוב' ב', עמ' 225.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני השר, אני מכין את השיטה וההיגיון בהצעת החוק שלך. אבל מדוע לא תלך שלב נוסף ותבקש לתת הטבות למפעל, שלמשל יגדיל את הייצוא שלו, ולחלופין יגדיל את הייצור שלו? הרי אתה תשיג מטרה רחוקה יותר וטובה לא פחות.

שר התעשייה והמסחר מ' נסים:

אני מתנצל בפני חבר הכנסת יעקבי, ששכחתי להשיב על שאלתו. אני רואה בייצוא בשעה זו, בשעה של אבטלה, של קליטת עלייה, את משימת המשימות של המשק הישראלי. זה הכלי שייתן לנו את התעסוקה הניכרה, הבריאה והמועילה ביותר. צריך להודות, שהיו בעיות ניכרות ליצוא הישראלי בשל התפתחות הכלכלה הבין-לאומית. יש מדינות רבות שאנחנו סוחרים עמן, שיש בהן מיתון והקנינות פחות; וגם תעשיות ביטחוניות לא יכלו לייצא בשנה החולפת כפי שייצאו בעבר. אף-על-פי-כן אני סבור שאין להיוואש, אין להתייאש. יש לראות את הדבר כמשימה ולפעול כדי להכטיח סיכויים ליצוא הישראלי לגדול, אפילו בתנאים של המשק הבין-לאומי בשעה זו. לפי דעתי, זה לא בלתי אפשרי. אני פועל ואפעל למען המטרה הזאת.

ולשאלתך, חבר הכנסת תיכון, המכשיר הזה יכול בהחלט לסייע גם ליצואנים. הזכרתי קודם משמרת שנייה, משמרת שלישית. למעשה זו הורדה של ממש בעלות העבודה, כמוכרן אגב קבלת עובדים חדשים. ואני רואה לתקופה הקרובה משימה ראשונה במעלה להתמודד עם הנושא של היצוא.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לך.

חברי הכנסת, נשאלתי על-ידי חברי הכנסת רענן כהן ואמנון רובינשטיין מה הסיבה לכך שדיון זה מתנהל רק כדברי פתיחה של השר, ללא הדיון עצמו. כידוע לכם, יום ג' בשבוע הוא מה שנקרא ב"דיון הפרלמנטרי שלנו "יום ממשלה", ושר התעשייה והמסחר הוא שעמד על כך שהחוק יובא היום. מאחר שלא רצו לפגוע בנושא הבא שעל סדר-היום, נושא התאגוד, המועלה על-ידי חברי הכנסת, ולא רצו למנוע מחברי הכנסת את הדיון בו, אף שזה "יום ממשלה", הכניסו רק את שלב דברי הפתיחה; ועכשיו נעבור לנושא התאגוד, שעליו דיברתי כרגע. אני חושב שיושב-ראש הכנסת קיבל החלטה נכונה בעניין הזה, ואנחנו, כמוכרן, נתקדם על-פי סדר הדיון הרשום בפנינו.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

היכן שר הבריאות?

היו"ר ג' גדות:

הוא ישב כאן, אתה ראתה אותו בדיוק כמוני. סביר להניח שהוא ייכנס בתוך כמה דקות. אני שמח, מכל מקום, שאהה שואל אותי את השאלות האלה. אני מרשה לחברת הכנסת שושנה ארבלי-אלמזולינו להתחיל כנאום.

דן תיכון (הליכוד):

הדיון הוא דיון סיעתי?

היו"ר ג' גדות:

כן.

ראיתי חובה לעצמי, כבוד היושב-ראש, לומר דברי הקדמה אלה מעל בימת הכנסת כדי שמקורבת למערכת הבריאות ומזדהה עם מאבק העובדים על זכויותיהם, וכמי שמעריכה ומוקירה את העובדים על עבודתם המסורה, האחראית והנאמנה במערכת רגישה זו, וכואבת את סבלם של החולים הסובלים כתוצאה משביתה.

מערכת הבריאות ככלל ומערכת האשפוז בפרט נתונות מאז המהפך הפוליטי במשבר כספי וארגוני, ואין ויכוח על כך שדרוש שינוי כדי להבריא את המערכת הרגישה הזאת. אך ההצעה להפיכת בתי-החולים לתאגיד עסקי מסחרי לא רק שלא תקדם את הרפואה בישראל אלא היא טומנת בחובה קרע חברתי, סכנה לנסיגה ברמת הרפואה, לנסיגה בהישגים ולפגיעה בזכויות האלמנטריות של העובדים.

אני מתנגדת להצעת שר הבריאות לתאגוד בתי-החולים בהתחשב בשלושה נימוקי יסוד: 1. הפיכת בתי-החולים לתאגיד שיעל על בסיס מסחרי פירושה ביטול הרפואה הציבורית השוויונית; 2. התאגיד יעמיד כסולם העדיפויות את הכטחת הרווחיות של בתי-החולים, דבר שיפגע ביעדים הרפואיים ובמטרה שלשמה קיים בית-החולים; 3. הצעת התאגוד פוגעת בזכויות העובדים, שאינם יודעים מה יהיה מעמדם בתאגיד, והיא תביא להחלשת מעמדם של הוועדים ושל האיגוד המקצועי.

ההסכם שנחתם עם מזכירות איגוד רופאי בתי-החולים הממשלתיים בימים האחרונים, לאחר משא-ומתן מזורז, יש בו יתורים רבים מצד שר הבריאות. הוא נענה כמעט לכל התביעות שהוצגו לו, אף שהתנגד להן בעבר, כאשר המניע לכך הוא שהרופאים בהסכמתם לרפורמה המוצעת עליידי שר הבריאות יחלישו את מאבקם של יתר עובדי בתי-החולים הממשלתיים. הוא הלך בשיטה של "הפרד ומשול": קודם להשיג את התמיכה של הרופאים, והעובדים — על אפס וחתם הוא ינהיג את הרפורמה.

להנהגת רפואה פרטית בבתי-החולים הוא אכן השיג את ההסכמה של הרופאים. הוא הבטיח להם להנהיג רפואה פרטית, שר"פ, בבתי-החולים, וזאת בניגוד להבטחתו למוכ"ל ההסתדרות ולהודעתו בוועדת העבודה והרווחה, שהרפואה הפרטית, אם אכן תיושם, תהפוך לחלק אינטגרלי של הטיפול בבתי-החולים.

הנהגת רפואה פרטית בבתי-החולים יוצרת שתי רמות בטיפול בחולים המאושפדים: טיפול מועדף לאלה שישלמו תמורתו, וטיפול ברמה נמוכה יותר לכל יתר המאושפדים, והם הרי הרוב, כ-90%, שלא יוכלו לשלם תשלום נוסף בעד אשפוזם.

אדוני היושב-ראש, תמורת התשלום יקבלו בעלי היכולת זימון מוקדם לניתוחים, יהיו זכאים לבחור את הרופא המנתח, יהיו זכאים לתנאי אשפוז משופרים, לחדרים נפרדים, לאוכל לפי זמנתם ולאחות צמודה למיטתם. הנהגת רפואה פרטית פירושה יצירת שני סוגים של חולים: סוג הזכאי לקבל שירותים ברמה גבוהה, וסוג שני, שיקבל שירותים ברמה נמוכה יותר. צריך להיות ברור לכלים, שהקניית זכות עדיפות לאלה שישלמו על האשפוז תהיה על חשבון רמת הטיפול ביתר המאושפדים.

כא שר הבריאות והתחייב לפני הרופאים בהסכם, שכל חולה יוכל לבחור את בית-החולים שבו הוא יתאשפז. מה יעשה שר הבריאות אם כולם יבחרו בבתי-החולים אחד או

ששנה ארבעי-אלמוזינו (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, החלטת שר הבריאות להורות לחמישה בתי-החולים ממשלתיים לרשום אותם כתאגידים היתה, לדעתי, חפוזה ובלתי שקולה. שר הבריאות ידע — ואם לא ידע, זה לא יזיק לו זכותו — שעובדי בתי-החולים הממשלתיים לא יסכימו בשום פנים ואופן שיעמידו אותם בפני עובדה מוגמרת, כל זמן שלא הסתיים המשא-ומתן עם העובדים ונחתם הסכם עבודה.

האחריות לסבל שנגרם לאלפי מאושפדים בימי השביתה ולא לפי החולים המחכים לניתוח שנדרחה בעקבות השביתה מטלת אך ורק על שר הבריאות. יחסו של השר אל העובדים, המקבל לפעמים אופי של זלזול והתגרות וחוסר נכונות למשא-ומתן ענייני ולחתימת הסכם, היה הגורם העיקרי לפרוץ השביתה במערכת האשפוז, שהפגם הקיפה את כל העובדים בבתי-החולים הממשלתיים, הציבוריים והעירוניים, בבתי-החולים של קופת-חולים וככל היחידות במערכת הבריאות.

יחס הזלזול שמפגין שר הבריאות כלפי עובדי מערכת הבריאות מוצא את ביטויו כמעט בכל הכרזה של השר, שהרפורמה תקום על אפס וחמתם של העובדים, ושמתנגדי הרפורמה הם מתחסדים וצבועים ודברי נציגיהם הם דברי כוזב ושקר. הגדיל לעשות שר הבריאות ביחס המתנשא, בזלזול ובפגיעה בעובדים ובנציגי העובדים, כאשר, לפי הפרסום שהיה היום בעיתון "דבר" על מה שהתרחש בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת, הוא תקף את מזכיר הסתדרות עובדי המדינה, את יושב-ראש האגף לאיגוד מקצועי מר חיים הברפלד, וקרא לו: שקרן, מסית ומדיח — דברים שלא היו צריכים להיאמר, ושר הבריאות צריך להצטער עליהם; והוא אפילו לא התנצל על הדברים כאשר התבקש.

ברצוני להפנות את תשומת לבו של שר הבריאות לכך, שעובדי מערכת הבריאות אינם עובדים שלו, הם עובדי המדינה, והם ראוים שיתייחסו אליהם בכבוד. מחובתך, אדוני השר, להתייחס לנציגות העובדים בכבוד, כפי שהם רוחשים לך כבוד.

שר הבריאות גם לא מחמיץ שום הזדמנות שנקרית לו להבליט את איבתו להסתדרות הכללית ואת שנאתו לקופת-חולים הכללית. זכותו של מר אהוד אולמרט שלא לרחוש סימפתיה להסתדרות ולקופת-חולים, אך כשר הבריאות עליו לשמור על מינימום של אובייקטיביות כלפי קופת-חולים, שהיתה והינה גם היום המסד של מערכת הבריאות בישראל. הנותנת שירותי בריאות ל-80% בקירוב מתושבי המדינה, יהודים וערבים, דרוזים וצירקוסים, מרמת-הגולן בצפון ועד אילת בדרום. לא שמעתי אף לא פעם אחת מוזמן שהוא שר הבריאות, שהוא ידבר סרה בקופת-חולים לאומית. הרי גם היא איננה במצב אידיאלי, גם היא נמצאת במצוקה וגם היא ראויה לעזרה.

בגישתו העוינת לקופת-חולים הכללית מרשה לעצמו לפעמים שר הבריאות לסטות גם מן האמת, וכך קרה באחת מהופעותיו ברדיו, כאשר בחשובה לאחד השואלים אמר, שמכל שקל שהוא משלם לביטוח בריאות, 40 אגורות הולכות למימון פעולות ההסתדרות, ככללן "הפעול". האם נבצר משר הבריאות לדעת, שמהמס האחד שמשלם חבר ההסתדרות מפרשים 72% לקופת-חולים ורק 28%, שהם מס ארגון — אותם משלמים להסתדרות גם פועלים בלתי מאורגנים במקום העבודה — הולכים לפעולות אשר ההסתדרות מקיימת, וגם הסתדרות העובדים הלאומית פועלת באותה מתכונת?

בשניים? מה יהיה עם יתר בתי-החולים? מה יהיה עם העובדים? תהיה נדידה בכל הארץ, מהצפון למרכז ומהדרום למרכז. האם או יהיה סדר ותהיה יעילות? הרי כל בתי-החולים האחרים יפשוטו רגל וייסגרו. האם זה השיפור במערכת האשפוז? זה מה שרוצה שר הבריאות להשיג?

הפיכת בתי-החולים לתאגיד עסקי, כאשר הממשלה לא תשתתף אפילו במימון חלקי בתקציבו, תגרום להורדת רמת האשפוז — פרט לרמת האשפוז של אלה שיטופלו ברפואה פרטית — ולנסיגה בתחום המחקר והפיתוח ובהדבקת החידושים הטכנולוגיים המתחוללים בעולם הרפואה.

גאוותנו על הרמה הגבוהה של הרפואה בישראל ושל צוות הרופאים, האחיות ובעלי המקצועות הפרא-רפואיים. ישראל נמנית עם הארצות המתקדמות ביותר בתחום הרפואה. ברגע שבתי-חולים ינוהל עליידי דירקטוריון על בסיס עסקי, דאגתו תהיה להבטיח רווחים לתאגיד ותוספת הכנסה לרופאים הקשורים לרפואה הפרטית. דאגה זו תעמוד בראש סולם העדיפויות, כי מבחן ההצלחה יימדד ביחס שבין ההכנסות ובין ההוצאות בסוף השנה. הדאגה להבטחת רווחים תאלץ לפעמים את הדירקטוריון לפעול בניגוד לרצונו, וייעשה כל מאמץ להבטיח רווחים גם בניגוד לאתיקה הרפואית, כדי למנוע גירעון שתוצאותיו תהיינה פשיטת רגל וסגירת בתי-החולים.

אדוני היושב-ראש, מחקר שנערך עליידי רשות הבריאות הלאומית בארצות-הברית, המשמשת דוגמה למצדדים בהקמת תאגיד בישראל, גילה כמה תופעות שהדליקו נורה אדומה בקרב הממשל, והגיעו שם למסקנה, שיש לחולל שינויים כמכנה מערכת הבריאות. ההוצאות לשירותי הבריאות בארצות-הברית עברו מזמן את ה-10% מהתל"ג. למרות זאת, כ-25% מהאוכלוסייה, למעלה מ-40 מיליון נפש, הם מחוסרי ביטוח בריאות.

שר הבריאות א' אולמרט:

גברת ארכלי — — —

היו"ר ג' גדות:

כבוד השר, היא כבר מדברת על זמן שאול, היא כבר על "זמן פציעות".

שר הבריאות א' אולמרט:

אני רוצה רק לעזור לה.

שושנה ארכלי-אלמוזלינו (העבודה):

כרשות היושב-ראש.

היו"ר ג' גדות:

בבקשה.

שר הבריאות א' אולמרט:

כאמצע-הדרך הבריית ההוצאה הלאומית לבריאות בשנה האחרונה לא עלתה על 10% אלא עלתה על 13%; ול-17% מהאוכלוסייה אין כלל ביטוח רפואי.

שושנה ארכלי-אלמוזלינו (העבודה):

למעלה מ-40 מיליון איש שם אין להם ביטוח רפואי.

שר הבריאות א' אולמרט:

תני לי לעזור לך עד הסוף.

היו"ר ג' גדות:

לא, לא, חברת הכנסת ארכלי-אלמוזלינו; כבוד השר, אני מבקש.

שר הבריאות א' אולמרט:

ל-17% שם אין כלל ביטוח רפואי, ול-13% יש תחביטוח. בסך הכול מדובר על 74 מיליון איש. לכן, מה שאני מציע אין לו שום קשר לאמריקה, אבל אני בטוח שלא אצליח לשכנע אותך בזה, כי אחרי שאני אמרתי זאת חמישים פעם, את כלל זאת ממשיכה להגיד אותם דברים — — —

היו"ר ג' גדות:

ואתה, כבוד השר, מבטיח לי שבעוד כמה דקות, כאשר תעלה לדוכן, לא תשוב לעניין הזה.

דן תיכון (הליכוד):

יש לה יכוח עם השר לשעבר יעקב צור בעניין זה.

יעקב צור (העבודה):

אל תסכסך בינינו.

היו"ר ג' גדות:

בבקשה, חברת הכנסת ארכלי-אלמוזלינו. חברי הכנסת, אנא, חברת הכנסת ארכלי-אלמוזלינו כבר מדברת על זמן שאול.

שושנה ארכלי-אלמוזלינו (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני הזכרתי כאן מחקר שקבע את הרברים האלה. אני יודעת זאת כבר מזמן; עוד כאשר אני הייתי שרת הבריאות ידעת, שההוצאה בארצות-הברית היא 12%. עכשיו היא כבר הגיעה ל-13%, ועוד היד נטויה. אתה חושב שאיני יודעת את הנתונים הללו? אני בהחלט יודעת אותם.

המחקר גילה עוד, שבתי-חולים, בעיקר טריטוריאליים, נקטו אמצעים שונים כדי למנוע פשיטת רגל — עליידי צמצום צוות העובדים, עליידי ירידה באחזקה ובטיפול; אחרים הרבו בכביצוע ניתוחים ללא צורך, בעיקר של נתמכי סעד, שאת הוצאות האשפוז שלהם משלמת הממשלה.

גם התאגוד שבוצע בזמן שלטונה של גברת הכרזל באנגליה נכשל לחלוטין, והיורש שלה מחפש היום דרך להציל מהמתמוטטות את בתי-החולים, שהפכו תאגידים, חולים רבים שקיבלו טיפול בבתי-חולים שהפכו תאגידים, עליידי הרפורמה של תאצ'ר, הרבו תלונות על כך שהנהלות התאגידים ורופאים המועסקים בהם נקטו שיטות הונאה מגוונות כדי להגדיל את הרווחים, עליידי טיפולים מיותרים והנהגת תשלומים גבוהים מהתעריף המוסכם.

בית-חולים ההופך עסק ומקיים כתוכו גם רפואה פרטית — זה שעטנו של בית-חולים פרטי ובית-חולים ציבורי, ויש בו כל המגרעות, ללא שום יתרונות.

אני מתפלאת על שהנציגים הדתיים בממשלה נתנו ידם לקבלת ההחלטה על הקמת התאגידים, בזמן שבחוריהם, משפחות ברוכות לידים ובעלות הכנסה נמוכה, יהיו הקורבן הראשון של הרפורמה של שר הבריאות.

התחרות שתפתח בין התאגידים למשוך אליהם מטופלים, שעליה שם שר הבריאות את יתרו כמניע להתייעלות ולהגדלת הכנסות של התאגידים, תחרות בין בית-חולים אחד לבין בית-חולים שני, שביסודה הבטחת רווחים והכנסה נוספת של רופאים שיעסקו בזה, טומנת בחובה סכנה ליצירת מתיחות בתוך בית-החולים עצמו, בין הצוות שיעסוק ברפואה פרטית לבין יתר העובדים, שלא יעסקו בכך, וגם למתיחות בין בית-חולים אחד למשנהו. במקום סולידריות מקצועית נהיה עדים לזרע הפירוד.

חוכרת ט"ז, ישיבה שע"ד

— יוזמה להפרטת בתי-החולים הממשלתיים; דחיית הקמת תאגידים בבתי-החולים ממשלתיים; מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת —

היו"ר ג' גדות:

את מקבלת אצלי עכשיו טיפול מיוחד, אבל זה על חשבון הבית.

שושנה ארבליאלמוזלינו (העבודה):
תודה.

לפי הניסיון שהיה עד כה — — —

היו"ר ג' גדות:

לא, לא, אל תעשו עם הידיים, זה לא נגדה, זה נגד חבר הכנסת דן תיכון, שמפריע לה לסיים את דבריה. אני מבקש יחס של כבוד אליה.

שושנה ארבליאלמוזלינו (העבודה):

העברת מוסדות ממלכתיים לתאגידים נעשתה לאחר משא-ומתן ממושך עם העובדים, וחתירת ההסכם לא פוגעת ולא מערערת את ההישגים והזכויות שהיו להם, כמו ב"בזק" וברשות הדואר. דבר זה איננו מובטח לעובדים בבתי-החולים שיהפכו לתאגידים. אין חקיקה בעניין זה, אין הסכם. אומנם שר הבריאות לא חסך בהבטחות שלו, ואף הצהיר שהעובדים יכולים להשתכר פי שניים, אך ההבטחות אלה הן ללא כיסוי כל עוד שר הבריאות ושר האוצר לא יחתמו על הסכם עם העובדים.

אני רוצה לפנות לשר הבריאות ולבקש ממנו לרדת מהסולם הגבוה שטיפס עליו, לשבת לנהל בידיים נקיות משא-ומתן עם העובדים בבתי-החולים הממשלתיים — —

דן תיכון (הליכוד):

— — —

היו"ר ג' גדות:

אל תעני לו.

שושנה ארבליאלמוזלינו (העבודה):

— — ולהקפיא בשלב זה את כל ההליכים; ומה שיחתמו העובדים ומה שההסתדרות תסכים אתם יהיה כהחלט מקובל עלי.

בהצעתך, אדוני שר הבריאות, אין דאגה לבריאות העם. היא טומנת בחובה סכנה של ערעור יסודי של מערכת יחסי העבודה לא רק בבתי-החולים הממשלתיים, עם כל ההשלכות השליליות מכך. בהצעתך יש גם ערעור יסודות הרפואה הציבורית השוויונית, וכל פגיעה בה תהיה פגיעה בחלשים, ועם כל נזק שייגרם לא נוכל להחזיר את הגלגל לאחור.

לכן, אנא ממך, שקול היטב את הצעריך הבאים, הקפא את כל תהליכי הביצוע, וקודם כול בוא תגיע להבנה עם העובדים ועם ההסתדרות, הנציגה שלהם.

תודה רבה, אדוני היושב-ראש. אני מודה לך על הזמן הנוסף שנתת לי.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחברת הכנסת ארבליאלמוזלינו.

אדוני היושב-ראש, הסיבה השלישית להתנגדותי להצעת התאגוד של בתי-החולים נובעת מהתחמקותו של שר הבריאות לחתום על הסכם עבודה עם עובדי מערכת האשפוז. שר הבריאות הרשה לעצמו להתעלם מצוות העובדים ומנציגיהם, דבר שאפילו מעסיק פרטי נוקשה לא מרשה לעצמו, כאשר הוא הסתלק מהחובה האלמנטרית כלפי עובדי בתי-החולים, כנותנו הוראה לרשום את בתי-החולים כתאגידים כטרם הגיע אתם להסכם.

דן תיכון (הליכוד):

למה את נגד כל רפורמה? למה? למה את נגד כל שינוי?

היו"ר ג' גדות:

אני מבין שזה נגדי, הצעקות נגדי.

שושנה ארבליאלמוזלינו (העבודה):

חבר הכנסת דן תיכון, האמן לי שגם מעסיק פרטי לא היה מתנהג כך.

החששות של העובדים מהצפוי להם בעתיד מוצדקים לחלוטין, כאשר מעסיקיהם, שהם משרד הבריאות ומשרד האוצר, מסתלקים מאחריות ומעבירים אותם לרירקטוריונים של כל בתי-החולים בנפרד; תאגיד עם סמכויות כלתי כרורות, ללא ערכות מצד הממשלה לגבי מעמדם של העובדים. אומנם שר הבריאות מבטיח להם שהם ימשיכו להיות עובדי מדינה בשלב ראשון, אבל לא יודעים מתי יסתחים השלב הראשון ומתי יתחיל השלב הבא.

החששות של העובדים מתייחסים לכמה בעיות יסוד: העברה מבעלות המדינה לבעלות של תאגיד, ללא ערבויות. מי יהיה אחראי לשכרם לאחר תום השלב הראשון? מה יהיה גורלם במקרה של תאגיד שלא יוכל לכסות את ההוצאות שלו? מה יהיה אם התאגיד לא יוכל לשלם את המשכורות? העובדים חוששים לגורל הפנסיה שלהם. הרי עד עכשיו הם היו, כעובדי מדינה, משוחררים מהפרשת אחוז מסוים משכרם עבור קופת הפנסיה. מה יהיה גורלם כעובדי התאגיד?

הסכמי העבודה שהיו לעובדים האלה על בסיס ארצי יבטלו, והם יצטרכו לחתום על הסכם עם כל תאגיד בנפרד, כאשר נקודת המוצא של התאגיד תהיה מצבו הכלכלי והתחרות שיצטרך לעמוד בה עם בתי-החולים האחר.

דן תיכון (הליכוד):

מה קרה ב"בזק"?

שושנה ארבליאלמוזלינו (העבודה):

הלוואי שיהיה אותו דבר.

היו"ר ג' גדות:

חברת הכנסת ארבליאלמוזלינו, אני אפסיק את נאומוך אם תשיכי לו.

שושנה ארבליאלמוזלינו (העבודה):

אני לא אשיב לו.

ז. מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

על שולחן הכנסת מסקנות ועדת העבודה והרווחה בנושא: עלות הטיפול בחולי גושה. תודה.

סגן מזכיר הכנסת ד' לב:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו היום

ח. יוזמה להפרטת בתי-החולים הממשלתיים;

דחיית הקמת תאגידים בבתי-חולים ממשלתיים

היו"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, אנחנו חוזרים לנושא העומד על סדר-היום. ראשון הדוברים הוא חבר הכנסת יעקב צור, ואחריו יקבל את רשות הדיבור שר הבריאות, חבר הכנסת אהוד אולמרט.

יעקב צור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אדוני השר, אומר בפתח דברי, שיש יסודות נכונים בשיטת התאגידים.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת צור, לפני שאתה מתחיל, כמה זמן דרוש לך? אני אגיד לך כמה זמן יש לך: שמונה דקות.

יעקב צור (העבודה):

אני אדם ממושעם.

דן תיכון (הליכוד):

זה חשוב מאוד.

יעקב צור (העבודה):

יש יסודות נכונים, אבל אני אומר, אדוני השר, כך לא עושים רפורמה, ואנסה להסביר למה. ראשית, לא מקובל עלי — מאוד לא — שהשר יורה לכל הכיוונים: אל העובדים, אל קופת-חולים, אל בתי-החולים.

ידוע לך בוודאי, שבכל העולם המערבי יש בעיות קשות בתחום הבריאות. היות שתוחלת החיים עולה, הטכנולוגיות מתחדשות. רק לפני דקות ספורות שמענו כאן את סגן מזכיר הכנסת מזכיר את נושא מחלת גושה. תרופה לחרוש לחולה גושה עולה 5,000 דולר. כל העולם מתמודד עם שאלות קשות מאוד של קיום הרפואה הציבורית. ואם נבחן את הרפואה הציבורית בישראל, חבר הכנסת דן תיכון, הרי היא אחת המערכות בעלות הוצאה הנמוכה ביותר בעולם המערבי.

דן תיכון (הליכוד):

איך מדרת את זה?

יעקב צור (העבודה):

לפי כל המדדים והכלכלנים שעושים עדכונים והשוואות עם כל התחומים. אומר לך יותר מכך: קח את המדדים של תוחלת חיים, תמותת תינוקות, סוגי הטיפולים הרפואיים שעוברים בישראל — הרפואה הציבורית בישראל מתחרה עם כל אחת ממדינות אירופה המערבית. ואפילו אם תיקח מדדים — כמה עובדים למיטה בבתי-חולים — — —

דן תיכון (הליכוד):

מהי ההוצאה לבריאות מסך כל התל"ג, אתה יכול להגיד?

יעקב צור (העבודה):

תסלח לי, אדוני היקר, המדד מסך כל התל"ג לא נותן את נפח השירות, כי השאלה היא — — —

דן תיכון (הליכוד):

— — —

יעקב צור (העבודה):

היא מתקרבת בישראל ל-8%.

דן תיכון (הליכוד):

כמה זה בכלליה?

יעקב צור (העבודה):

השאלה היא, מה התל"ג שם.

דן תיכון (הליכוד):

רק רגע, בכל זאת — — —

יעקב צור (העבודה):

תסלח לי, אני מבקש לא להפריע לי, אבל אם תלמד את הנושא הזה ותראה את ההוצאה הציבורית לבריאות פר-קפיטה בישראל, ואם תביא בחשבון את כושר הקנייה הישראלי ותעשה את כל ההשוואות שעושה פרופסור גור עופר, שהוא אחד המומחים לכלכלה רפואית בישראל, הרי שאנחנו במקום נמוך מאוד בהוצאה, ואין מה להשמין את המערכת. יש לה בעיות קשות, בכל העולם יש בעיות קשות. ואני אומר, שהיא יעילה על-פי כל מדד.

מה הבעיה שלה? על מה אני מבקש את התוכנית הזאת? אי-אפשר לשלוף נושא אחד מתוך המכלול ולהציג אותו ככזה שיגאל את הכול. אני אומר יותר מזה: את האזרח לא מעניין איך מתנהל בית-החולים. מה זה מעניין בכלל? אתה רוצה, תנהל אותו בתאגיד; אתה רוצה, תנהל אותו ברשות. מה מעניין את האזרח? — מה הן זכויותיו כמערכת הבריאות. רפורמה אמיתית כמערכת הבריאות צריכה היתה לומר מה מגיע לי, המבוטח, ולהפסיק את האנומליה הזאת, את השערורייה הזאת, שהאדם הוא חסר אונים אל מול המערכת. אדם שביטח את עצמו במשך שנים ושילם דמי ביטוח, מגיע יום של ניתוח לב, אומרים לו: תחכה שנתיים, כשאתה מבטח את הבית שלך, את המכונית שלך, אין חכרת ביטוח שתאמר לך: תחכה שנתיים. אבל כשאדם בא לעבור ניתוח לב, אומרים לו: תחכה שנתיים.

רפורמה אמיתית צריכה להתחיל בהפיכת האזרח לבעל זכויות על גופו ועל בריאותו.

דן תיכון (הליכוד):

מותר לשאול אותך שאלה?

יעקב צור (העבודה):

לא, לא, אני לא רוצה שהיושב-ראש יפסיק אותי אחר כך.

היו"ר ג' גדות:

יש לו רק דקות ספורות.

יעקב צור (העבודה):

ואילו קבענו פעם אחת מה הן זכויותיו של התולה, בתי-החולים וקופות-החולים היו נערכים מעצמם לתת לו את זכויותיו. בלא זה, מה יקרה? יהפכו את בתי-החולים לתאגידים. עד עכשיו ניהלו אותם רופאים ופקידים. עכשיו נהלו אותם גם רואי-חשבון, והם יגידו איזה טיפול כדאי לתת ואיזה טיפול לא כדאי לתת. ואם יעמוד מולם אדם חסר זכויות מקנות, הוא יהיה עכשיו טרף גם לרואי-החשבון.

רפורמה אמיתית צריכה להתחיל בקביעת זכויותיו של האזרח. אתה יודע למה לא עושים את זה? כי אילו עשו את זה, היה מתברר כמה כסף צריך להוסיף למערכת הבריאות. אני אומר לך שבשנים האחרונות, בעשר האחרון, מתחולל בישראל תהליך הפוך מזה שמתחולל באירופה. ברפואה הציבורית בכל מדינות אירופה חלק התקציב הממשלתי בתוך ההוצאה לבריאות גדל, ובארץ, גם כשאני לוקח את המס המקביל כמס, השתתפות הממשלה בהוצאה לבריאות, כמו בחינוך, קטנה, ואת הפער הזה הפרט משלם מכיסו. מתחולל בארץ תהליך הפוך מזה שככל אירופה, גם בחינוך וגם בכריאות.

לא אוסיף על עניין העובדים. אין עובד שמוכן לעבור ולהיות עובד תאגיד בלי שזכויותיו תעוגנה בחקיקה.

היום תקציב המדינה לא מתקצב את בתי-החולים. אתם שומעים?

שושנה ארכלי-אלמוזלינו (העבודה):
אנחנו שומעים. אתה מדבר רק אליהם?

יעקב צור (העבודה):

אני אומר, שהיום תקציב המדינה נטו לא מתקצב את בתי-החולים. בתי-החולים מתקצבים מהכנסותיהם. למשרד הבריאות מגיעות כל ההכנסות מקופות-החולים, ואחר-כך הוא מחלק אותן בין בתי-החולים. ההכנסות של "תל-השומר" הן מעל לתקציב שלו, ובכסף הזה מממנים את החלשים יותר שבין בתי-החולים.

יכול להיות שלשר יש תשובות על כל הדברים האלה. הבעיה אינה, האם אני סומך על השר. אי-אפשר ללכת לרפורמה יסודית כזאת בלי חקיקה שתבטיח את כל היסודות האלה, את זכויות החולה, את השוויון בין בתי-החולים, את זכויות העובדים. אני חושש שללא חקיקה שתבטיח את הסביבה החברתית שבתוכה יפעלו בתי-החולים ואת רמת השירות הציבורי, הדבר יכול להיפך לשלב בכריחה של הממשלה מאחריות לעבר השר"פ ולעבר בתי-החולים החזקים. זה לא רצון רע. אני רק אומר: אין בעולם רפורמה כזאת, שעברה בלי שהדברים האלה לוו בחקיקה שאפשר היה להראות אותה שחור על גבי לבן — מה רוצים להשיג, מה הם היעדים החברתיים ומי יססה את ההוצאות העולות ומתגברות כתחום הבריאות.

היו"ר ג' גדות:

אני מודה לחבר הכנסת צור. רשות הדיבור לשר הבריאות.

חברי הכנסת, אני מפנה את תשומת לבכם לנוהל הדיון שיתקיים עתה. כתום דבריו של שר הבריאות בענייני הנושא שבו אנו מטפלים, הוא יעשה לי סימן קטן ביד, ואנחנו נעבור לשלב השאלות.

דן תיכון (הליכוד):

אתם נגד כל שינוי.

היו"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, אם אתם לא מעוניינים במידע, אמנע אותם מכך. זה מידע חשוב.

יעקב צור (העבודה):

מהו המידע?

היו"ר ג' גדות:

כפי שאמרתי, השר משתלב בדיון. לאחר מכן, כתום דבריו בענייני משרדו נעבור לשלב השאלות והתשובות. הוא ישיב על השאלות שמופנות אליו. לאחר מכן נעבור לבעלי התשובה האחרים שישבו בענייני משרדיהם. כתום השאלות האלה נעבור שוב להמשך סדר המתידינים בנושא שהועלה על סדר-יומנו.

דן תיכון (הליכוד):

מתי בא שלב השאלה הסבירה?

היו"ר ג' גדות:

השאלה הנוספת תימסר לך, חבר הכנסת תיכון. אדוני השר, בבקשה.

לכן הממשלה מפחדת לומר לאורח מה מגיע לו, כי אז גם היו צריכים להגיד איך מממנים את זה. מה זה שאומרים שבתי-החולים ייתן יותר שירות? מי ישלם בעד זה? קופות-החולים? מנין יהיה להן כסף?

לכן אני טוען, שהרפורמה לא מתחילה בנקודת המפתח. היא תרע את מצבו של החולה. זה מה שאני טוען. אני חושש ששר הבריאות יגיע להסכם עם העובדים, והאורח יהיה דפוק. לרופאים יהיה שר"פ, לעובדים תהיה פנסיה, ואתה תתרוצץ מבתי-חולים לבתי-חולים. הם יעשו חשבון איזה ניתוח לא כדאי להם לעשות, וישלחו אותך לבית-החולים שבא אחריו, ואתה תעמוד חסר זכויות אל מול המערכת.

יגאל הורביץ (הליכוד):

ומה עכשיו?

יעקב צור (העבודה):

אני אגיד לך מה עכשיו. עכשיו לפחות — — —

דן תיכון (הליכוד):

קופות-החולים נתנו לך לעשות איזו רפורמה?

יעקב צור (העבודה):

אני אגיד איזו רפורמה. אני רק רוצה שתבין.

דן תיכון (הליכוד):

— — —

יעקב צור (העבודה):

אני אומר, שברגע שאתה הופך את בית-החולים לגורם המשלם מהכנסותיו את השכר של העובדים, השיקול הכלכלי יהיה מפתח בשיקוליו של בית-החולים. אם מול זה לא תיתן זכויות לאורח, הוא יהיה טרף לחישובים כלכליים של המערכת. הרי היום השכר מוכתח. אני נגד השיטה הקיימת; אני נגד מערכת מתקצבת של בתי-החולים. אני בעד רשות או תאגידים, אבל אני מדגיש את הנקודה בכל מאמר, בכל מקום: קודם כול, בואו נתחיל להגיד מה מגיע לאורח.

נקודה שנייה — — —

דן תיכון (הליכוד):

יש סתירה פנימית בדברים שלך.

יעקב צור (העבודה):

הדבר השני הוא הכרחי, ודבר לא יעזור. יצטרפו להגיע בארץ למכנה אחיד לכל בתי-החולים, גם בקופות-חולים, גם אם הדבר ייקח זמן. ראיתי את הרפורמה באנגליה, והיו ארבע שנים של דיונים עם כל המערכות. הדבר הבא — רפורמה של "תל-השומר" ו"הדסה", רפורמה לא של בתי-החולים החלשים, אלא של החזקים. כבר היום משרד הבריאות מממן בתי-חולים בפריפריה מההכנסות של בתי-חולים במרכז. חמשת בתי-החולים שעושים להם תאגוד מימנו עד היום את בתי-החולים בפריפריה, מהכנסותיהם. ברגע שאתה נותן להם לחיות מכספם, יהיה פער הולך וגדל בין בתי-החולים, מפני שבתי-החולים בצפת לא יעמוד בתחרות הזאת ובית-החולים "פורייה" לא יעמוד בתחרות הזאת. אני אומר שגם בית-החולים "וולפסון" לא יעמוד בתחרות הזאת, אם לא יהיו כמשך שנתיים-שלוש שנים סכומי כסף שיביאו אותו לקו מרוץ אחר. יש עשירים ועניים גם בין בתי-החולים.

אין זה מקרה שזו רפורמה שתוכננה על-ידי אנשים משני בתי-החולים הגדולים. אותם היא משחררת מהמשך מימונם של בתי-החולים החלשים מהכנסותיהם.

שר הבריאות א' אולמרט:

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):
כל עוד לא חתמת, אלה הם סיפורים.

שר הבריאות א' אולמרט:

חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו, את יכולה להפריע לי כמה שאת רוצה. אני דווקא רציתי לעזור לך בדברייך. את פשוט לא אומרת את מה שאמרת פה. אילו אמרת כאן — — —

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):
אותו דבר אמרתי.

היו"ר ג' גדות:

כבוד השר, כבוד השר.

שר הבריאות א' אולמרט:

את פשוט, כהרגלך, מתעלמת ממה שאמרת לפני חמש דקות, כי זה — — —

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

— — —

שר הבריאות א' אולמרט:

תיקחי את הפרוטוקול. יש ויכוח על כך שלא נחתם אתם הסכם? אני קובע שאת באופן שיטתי מסלפת את העובדות בנושא הזה.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):
דבר קצת בכבוד.

שר הבריאות א' אולמרט:

את מסלפת את העובדות.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):
תסלח לי.

שר הבריאות א' אולמרט:

אני לא סולח לך.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):
אל תהיה שחצן פה.

היו"ר ג' גדות:

אדוני שר הבריאות, מותר לי להפריע לך שנייה? אני מבקש, חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו, כשאת דיברת אני שמרתי על זכותך והגנתי עלייך ב"דבל" של הזמן שהוקצה לך. עכשיו, מה שאני מבקש ממך הוא להסכיח ולשמוע מה שאומר השר בלי להתערב בדבריו, גם אם הוא יאמר לך דברים קשים. אמרת לו דברים קשים והוא אומר את מה שהוא אומר עכשיו. את יכולה לברוק את הדברים בפרוטוקול. אבל לא עולה על הדעת שאח עכשיו תתנגדי למה שאומר, כשאני, עם כל הכבוד, שמעתי שאמרת שהוא לא הגיש. לכן, אנא ממך, בבקשה.

שר הבריאות א' אולמרט:

הוויכוח הוא לא — האם נחתם או לא נחתם. הרי כל הארץ יודעת שלא נחתם אתם הסכם. אני הואשמת בזה שאני לא רוצה, ואני טוען שמי שאומר את זה אומר דבר שהוא יודע שהוא לא נכון.

תמיד יש שיטה. קודם כול מתארים דבר שהוא קשה באמת — השיטה האמריקנית. אחרי זה, כדי להרוויח כמה נקודות, בפני מי אני לא יודע, חוזרים כל הזמן על האשמה: הוא רוצה לעשות שיטה אמריקנית בישראל.

למה אני הבאתי באמצע דבריה של הגברת ארבל-אלמוזלינו כמה נתונים חמורים יותר לגבי השיטה האמריקנית?

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, אני חושב שהנושא הזה הוא נושא רציני. הוא נושא רציני מאוד. אני מבקש באמת לנסות לקיים את הדיון הזה במידת הענייניות שמתחייבת. אני מודה גם ליוזמים שיוזמו את הדיון הזה, הגברת ארבל-אלמוזלינו וחבר הכנסת יאיר לוי, שאיננו כרגע באולם. בהחלט, זה נושא שמצדיק התייחסות, אולי קצת יותר אינטנסיבית מכפי שהדבר משתקף כרגע באולם, אבל כבודו של הדיון לא נמדד רק לפי מספר משתתפיו, אלא גם לפי מידת הרצינות.

אני רוצה באמת ברוח טובה להעיר הערה מקדימה אחת, ואני מבקש שהיא לא תתקבל אלא מתוך הגישה העניינית שבה אני משמע אותה.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
לשים קסדות?

שר הבריאות א' אולמרט:

לא. אני חושב שלגיטימי למתוח ביקורת על התוכנית שלי. אין לי כלל ספק בזה. יש בהחלט זכות לכל חבר כנסת החולק על גישתי. מטעמים של השקפת עולם, מטעמים של שיקולים פרקטיים, מטעמים של רצון להגן על אינטרסים, בהחלט זה fair enough שהוא יבוא לכאן וישמע דברים שעומדים בניגוד מוחלט למה שאני רוצה וימתח עלי ביקורת. אין לי שום קושי עם זה. זה לא צריך לפגום באווירה העניינית של הדיון.

מפריע לי מאוד, שאני שומע דברים שמבחינה עובדתית הם חסרי שחר מתחילתם ועד סופם, כאשר לחבר הכנסת היו אין ספור הזדמנויות לדעת ולהיווכח שאין שחר לדברים הללו. אני יכול עכשיו להביא כמה דוגמאות. אני לא רוצה להאריך. אביא רק שתיים.

איך יכולה חברת כנסת לעלות לכאן ולומר, שאנחנו רוצים לקחת את העובדים המסכנים — ואנחנו הרי רק רוצים לפגוע בהם, ויש מי שרק רוצה להגן עליהם — לשנות את מעמדם ולעשות הסכם כלל בית-חולים, ולא הסכם קיבוצי? הרי לא יעלה על הדעת שחברת הכנסת בדקה את העניין ואחרי זה היא אומרת את הדבר הזה, כי זה פשוט חסר שחר מההתחלה ועד הסוף. והיא יודעת שזה חסר שחר, כי אני אמרתי זאת שלוש פעמים לפחות בוועדה שהיא חברה בה.

הגשנו שלוש טיוטות של הסכם קיבוצי ארצי לניציגי העובדים. במשך שמונה חודשים הוגשו שלוש טיוטות. לא קיבלנו אפילו תשובה. אז אפשר להגיד: מה זה? לא קיבלת תשובה ואתה עושה כך או אחרת.

יתירה מזאת, קודם כול לא מרובר פה על הסכמים כאלה. זה לא עניין שנתון לוויכוח. זה נאמר בפורומים שאת יושבת בהם, ושמת את זה. לכן, או שתפריכי את מה שאני אומר או שתואלי לברוק את הדברים.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

כל עוד לא חתמת, אלה הם סיפורים.

שר הבריאות א' אולמרט:

לא, הוויכוח הוא לא אם חתמתי או לא. את אמרת שלא הצעתי.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

סיפורים.

שר הבריאות א' אולמרט:

את אמרת כאן — ותיכף נברוק זאת בפרוטוקול — שלא הצעתי, לא שלא סיכמתי.

הראשון קיבלנו הודעה מהשופטת, שהיא תתפרט מהוועדה, היות שמינו אותה כדי שהיא תציע מה לעשות. עכשיו זה נוח לך, אבל כדאי שתדע את זה.

ברגע שהוא עובר לחשבון אישי, זה פשוט כבר לא מעניין.

היור"ר ג' גדות:

אדוני השר, אדוני זוכר את הנושא שעל הפרק?

שר הבריאות א' אולמרט:
כן. אני אדבר עליי.

שושנה ארבלי-אלמוזלינו (העבודה):

קודם תיישם את דוח ועדת-טריינינג.

שר הבריאות א' אולמרט:

חברך לא רצה ליישם אותו. למה את צועקת עליי? תצעקי עליי, הוא היה שר הבריאות אחרייך.

שושנה ארבלי-אלמוזלינו (העבודה):

הוא אמר לך למה.

שר הבריאות א' אולמרט:

למה הקימו את ועדת החקירה של נתניהו? כי הוא לא רצה ליישם את דוח ועדת-טריינינג שלך.

היור"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, אני מודיע לכם, יש לי הרגשה שאנחנו עוזבים פה את השר ואת חברת הכנסת ארבלי-אלמוזלינו. יתכתשו ביניהם, ואנחנו פשוט לא נוסף דבר לעניין.

שר הבריאות א' אולמרט:

אדוני היושב-ראש, בכל הכבוד, נאמרו עלי דברי ביקורת די חמורים.

היור"ר ג' גדות:

ואני סייעתי בידך.

שר הבריאות א' אולמרט:

נאמרו עלי דברי ביקורת די חמורים, ואני ישבתי כאן ולא הערתי מלה.

היור"ר ג' גדות:

כבוד השר, אני סייעתי בידך, אמרתי לחברת הכנסת ארבלי-אלמוזלינו שהיא עשתה דבר לא נכון, ומוטב לה לפנות לפרוטוקול; אמרתי, יש לי איזה מין תחושה מוזרה, שאדוני מכקש עוד כמה נושאים מעניינים שכאלה שתעלה בחכתך.

שר הבריאות א' אולמרט:

אני מציע להפסיק את ההתחסדות ואת הצביעות.

עכשיו אני רוצה לומר לחבר הכנסת צור, מקובלת עלי הערתך שאכן זו היתה פנייתה של הגברת נתניהו. ידוע לי על כך. אין לי בלבי עליך דבר על כך שלא עשית בהיבט הזה; אף שאפשר היה לעשות דברים אחרים בינתיים — לבדוק את מערכת שיווק התרופות, להוריד קצת מחירים בעניין הזה, מיני דברים שלא קשורים לזרם המרכזי. אבל אין לי טענה, בסדר. ומה אתה רוצה מחיי? הרי אני מיישם את מה שגברת נתניהו המליצה.

יעקב צור (העבודה):

לא נכון.

שר הבריאות א' אולמרט:

סליחה.

כי בכל הופעה שלי, פומבית ובוועדות הכנסת, גם בוועדות שאת יושבת בהן, אני מסביר מדוע השיטה האמריקנית היא המודל הגרוע ביותר לארגון מערכת בריאות, ומדוע אני לא מציע כלכלת שוק חופשי.

כשמתחת עלי ביקורת בהקשר אחר בדיון כאן במליאה, בהקשר של תיקון פקודת בריאות העם (מס' 13), אמרת: איך זה השר מצד אחד מציע לעשות שיטה אמריקנית ומצד שני מציע אמצעי בקרה ושליטה כל כך קיצוניים, שזה ההיפך מזה? אז אמרתי, לא זה נכון ולא זה נכון. אינני מציע שיטה אמריקנית ואינני מציע בקרה קיצונית. אני מציע תחרות מבוקרת.

לכן הניסיון לחזור על זה גם בפעם המאה כדי לנסות להפחיד מישהו, "מציע את השיטה האמריקנית", הוא על פניו לא נכון. למה אני חוזר על זה? כדי שכפעם הבאה שתחזירי על הדבר הזה, יהיו עוד 18 עדים שיעידו שאמרתי לך שאין שחר לדברים, כדי שלא יהיה ויכוח, האם אמרתי או לא אמרתי.

היור"ר ג' גדות:

יש לי בעיה עם המספר 18. לא נוכחים 18 חברים.

שר הבריאות א' אולמרט:

אם תספור יחד עם היועצים שיושבים בקהל יש 18.

באופן מהותי אני מסכים בהחלט עם ההערה של חבר הכנסת צור, שאי-אפשר לעשות רפורמה כוללת במערכת הבריאות ללא חקיקה. אני לא חושב שזה המצב. בשבועות הקרובים יונח על שולחן הכנסת חוק ביטוח בריאות ממלכתי. אני מקווה מאוד, חבר הכנסת צור, שתתמוך בו.

יעקב צור (העבודה):

תלוי מה יהיה כתוב בו.

שר הבריאות א' אולמרט:

אני אגיד לך מה יהיה. כל מה שאמרת יהיה כתוב. אבל יהיו כתובים עוד כמה דברים. אני אגיד לך גם מה הם. יהיו כתובים דברים שהם בניגוד לאינטרסים הפוליטיים שאתה מייצג, ואתה לא תתמוך בחוק, כי אתה מעדיף את האינטרסים האלה על פני הבריאות.

אני רק מזהיר מראש. למה? כאשר עושים תאגוד של בתי-חולים אומרים: איך אפשר לעשות תאגוד בלי חוק ביטוח בריאות? כשאתה מביא את חוק ביטוח בריאות אומרים: מה, זה ביטוח בריאות? אנחנו נגד זה. למה?

אני אומר לשניכם — אתם האחרונים שיש להם זכות לבוא בטענות. שניכם הייתם שרי בריאות. אני מתקשה למצוא רפורמה אחת ששניכם עשיתם. עם כל הכבוד, אני בטוח שרציים, אני בטוח שתמכתם, אני בטוח שהגיתם, אני רק יודע שלא עשיתם דבר.

שושנה ארבלי-אלמוזלינו (העבודה):

יש הצעת חוק ביטוח בריאות שאני הגשתי כחברת כנסת. תשאל את נסים.

שר הבריאות א' אולמרט:

אני יודע, אני מכיר, כחברת כנסת, לא כשרת הבריאות. כשרת הבריאות לא עשית שום רפורמה.

יעקב צור (העבודה):

אני מציע שלא תבקש דיון. אתה יודע בדיוק כמוני, שכל זמן שוועדת-נתניהו לא סיימה את עבודתה, היתה הוראה של השופטת שלא לעשות שום שינוי במערכת, עד שוועדת החקירה תסיים את עבודתה. כאשר הלכנו לעשות את השינוי

היו"ר ג' גדות:

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):
ואתה לא הולך על-פי אינטרסים פוליטיים? באמת, אתה לא פוליטי? אפשר לחשוב שאתה נקי מפוליטיקה.

חבר הכנסת צור, מהמקום שבו אתה עומד אין לך זכות להעיר הערות. אנא, שב על כיסא ואתן לך את זכות ההפרעה.

שר הבריאות א' אולמרט:

שר הבריאות א' אולמרט:
איזה אינטרס פוליטי? זאת השקפת עולמי מאז ומעולם. אני לא מופיע כאן כשליח לא של ההסתדרות ולא של קופת-חולים, ואני לא פועל בשמן.

אני רוצה שביכא מישוה ויראה לי איפה כתוב בדוח-נתניהו שאי-אפשר להתחיל את תוכנית התאגוד לפני שאושר חוק ביטוח בריאות ממלכתי. אין דבר כזה. אתם מנסים לסלק את הדוח. הדוח מציע רפורמה בכמה תחומים, שכולם חשובים וכבדי משקל, והכול ייושם.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

היו"ר ג' גדות:

חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו, כשתבקשי את עזרתי כנגד השר, תגידי לי.

נושא בתי-החולים אינו נושא שולי. מערכת האשפוז הכללית צורכת כמעט 48% מכלל ההוצאה הלאומית לבריאות. ההוצאה הלאומית לבריאות, כפי שאמרת, היא 7.9% עד 8% מהתל"ג; התל"ג שלנו, כ-70 מיליארד דולר. כלומר, 8% הם בערך 5.5 מיליארדי דולר, 12 מיליארד ש"ח. 45% מזה הם 5.5 מיליארדי ש"ח. זה לא מעט כסף. רפורמה בתחום הזה, שיכולה להביא להקטנת עלויות ולשיפור השירות — זה לא דבר שולי ברפורמה כמערכת הבריאות. זה דבר מרכזי מאוד.

שר הבריאות א' אולמרט:
אדוני היושב-ראש, צריך פעם אחת לקרוא לילד בשמו. אתם באים כאן — לא אתם, למה לי להגייד אתם? — את באה לכאן בתור שליחה של השקפת עולם שאבד עליה כלח; אני חוזר, שאבד עליה כלח. היא נכשלה בכל מקום בעולם. היא אבי-אבות — ואני מצטט עכשיו את מזכיר ההסתדרות מר ישראל קיסר — אבי-אבות הטומאה של חוסר המוסר בציבור, של חוסר הצדק וחוסר השוויון.

מדוע הטענה שלכם על הסימולטניות הזאת אינה טענה אמיתית? הרי זה לא מצב שאתה התחלת את תהליך התאגוד, ומדיום למחר כבר התחוללה מהפכה של 180 מעלות והכול השתנה מהתחלה ועד הסוף. הרי זה לא המצב, יש כאן תהליך, אנחנו מתחילים עם חמישה בתי-חולים. גם לגבי חמישה אלה, עד שהתאגוד ייכנס למלוא תנופתו ככל הדיכטים של פעילות בתי-החולים, יעברו חודשים רבים. אי-אפשר לעשות את זה אחרת, ומעולם לא אמרתי שזה יופעל אחרת.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

כך אמר קיסר?

שר הבריאות א' אולמרט:
אני מצטט אותו בהקשר אחר. הוא אמר את זה בהקשר אחר. אני אומר זאת בהקשר שאני משתמש בו.

במהלך החודשים האלה תעבור הצעת החוק בכנסת, אם אתם לא תפריעו לה. לכן, איפה פה הטענה שלא מגישים הצעת חוק? כשהרפורמה בתאגוד תהיה במלוא תנופתה — זה יהיה הרבה זמן לאחר שהצעת החוק התקבלה כחוק.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):
איך אתה מייחס לו זאת בנושא הזה?

יעקב צור (העבודה):

שר הבריאות א' אולמרט:
חברת הכנסת ארבל, תאמיני לי, שאם את תמשיכי כל הזמן להפריע לי, אצטרך להשיב לך בצורה חריפה יותר. למה לך?

אי-אפשר להתייחס לזה כאל תורת מסתורין. כאשר נראה את החוק, נראה איפה אנחנו עומדים.

שר הבריאות א' אולמרט:

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):
נתת לי תפקיד של דוברת ההסתדרות.

סליחה. הרי אתה מבין שאי-אפשר בשיטה כזאת, אתה תצעק ואני אשיב לך. שמעתי את תפיסתך ואני משיב לך.

שר הבריאות א' אולמרט:

לא דוברת, את עוד לא דוברת.

לכן הטענה הזאת אינה טענה רצינית. במיוחד משום שלפי הערכתי אתם לא תעמדו במבחן של החמיכה בהצעת החוק; אני אומר אתה, ודאי לא הגברת ארבל. הגברת ארבל מופיעה פה כדוברת של קיסר. גם את זה אני מעמיד למבחן. את אומנם היית בישיבה, אבל אם את לא מוכנה להישבע על כך, תעיד על כך הגברת אורה נמיר.

היו"ר ג' גדות:

חברת הכנסת ארבל-אלמוזלינו, אמרתי לך כבר פעם אחת: כשתבקשי את עזרתי כנגד ההפרעות של השר, תקרא לי, אני אצטרף לדין.

מר פסה, מנכ"ל קופת-החולים הכללית, שבשמה את מופיעה כאן ולמענה, את טוענת כאן, הופיע כוועדת העבודה והרווחה של הכנסת ואמר על תוכנית התאגוד שלי, שהיא צעד היסטורי, חיובי. אמר או לא אמר? אני לא יודע מאין הוא נטל את תעצומות הנפש לומר את הדבר הזה, אם כי אני חייב לומר, ואני אומר זאת למר פסה — עד כדי כך שאת הצעד הזה הוא יעשה גם כמערכת שלו; הוא עוד לא הגיע, אבל הוא אמר.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

אדוני היושב-ראש, הוא נתן לי תפקיד דוברת של קיסר. הוא פוגע בקיסר.

שר הבריאות א' אולמרט:

בזמן, לא בזמן. את דוברת של קיסר — — —

היו"ר ג' גדות:

אבל זה לא ממין הקללות, זה לא ממין הדברים שאני צריך להזעיק שמים וארץ ולומר לו שיחזור בו מדבריו, נכון? כואו ניתן לשר לסיים את דבריו.

אתם לא תמכו בהצעת החוק, לצערי, לא מפני שיש לכם מחלוקת אתי על התחום הבריאותי. יהיה שם תחום סל הבריאות, יהיו שם זכויות החולה, יהיו שם זכויות המבוטח. אני אגיד לכם למה לא תתמכו; אתם יודעים למה, אבל אני אגיד לכם: בגלל אינטרסים פוליטיים — ולא אוסיף עכשיו.

שושנה ארבל-אלמוזלינו (העבודה):

אני לא מתביישת בזה, אבל הוא צריך להתבייש.

הי"ר ג' גדות:

חברת הכנסת ארבלי-אלמוזלינו, עם היד על הלב, את מסכימה אתי, שזה כבר עבר את גבול הטעם הטוב? מותר לי לבקש ממך בקשה? מאחר שלא הפרעתי לך לאורך כל הדרך, מרגע זה אנחנו מאפשרים לשר לומר את דבריו בשקט. אני מודה לך בשם צה"ל, העם בתפוצות וכנסת ישראל.

שר הבריאות א' אולמרט:

— — — השקפת העולם שאבד עליה כלח, שנכשלה בכל מקום והיא נכשלת במדינת ישראל. העקרונות שאת מדברת עליהם מופרים יום על-ידי המערכת שאותה את מייצגת. אין רפואה שוויונית במערכת קופת-החולים הכללית. זה סילוף, זה עיוות של המציאות. אין שם רפואה צודקת, אין שם יעילות, אין שם מעמד שווה למי שיש לו כסף ולמי שאין לו כסף. יש שם רפואה שחורה. יש שם רפואה פרטית לא שוויונית. גדול המסכסדים של הרפואה הפרטית במדינת ישראל הוא האדון ישראל קיסר. הוא יכול מאה פעמים לכוון לכנסת, להטיף מוסר ולגלגל עיניים למרום נגד שירות רפואי פרטי. הוא גדול המממנים, גדול המסכסדים, גדול המטפחים של הרפואה השחורה והרפואה הלא-שוויונית במדינת ישראל. ואין זה פלא שחברת הכנסת ארבלי-אלמוזלינו ברחה מן האולם, כי על זה אפילו היא לא רוצה להשיב בשם קיסר.

הי"ר ג' גדות:

זה כבר לא הוגן; לקרוא לה חזרה, זה כבר לא הוגן.

שר הבריאות א' אולמרט:

אני לא קורא לה חזרה, אני רק מציין שהיא ברחה מן האולם.

הי"ר ג' גדות:

זה לא הוגן כלפי היושבי-ראש.

שר הבריאות א' אולמרט:

אני לא קורא לה חזרה. תרצה, תחזור; לא תרצה, לא תחזור. אם תהיה לה תשובה, היא תחזור. היות שאין לה תשובה, היא ברחה.

מוחמד נפאע (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):

שר הבריאות א' אולמרט:

בסדר.

העיוות הזה והצביעות הזאת זועקים לשמים. איפה התחילה הרפואה השחורה, אדוני היושבי-ראש, אתה יודע? בבתי-חולים שאמר לרופא שלו: היות שאני לא יכול לשלם לך משכורת שאתה ראוי לה, היות שאין לי אפשרות לשלם לך שכר כפי שראוי לך, אעשה אתך סידור. אתה תקבל במחלקה, בבית-החולים הציבורי, מיטה פרטית. מה זה מיטה פרטית? מיטה שבה יאושפו חולה פרטי שלך, שאתה תגבה ממנו כמה שאתה רוצה, הוא ישלם לך כמה שתגבה ממנו, אתה תשתמש בצידו ובצוות של בית-החולים הציבורי כדי לטפל בו בתנאים מיוחדים, שלא לפי התור, תוך העדפתו על פני החולים הרגילים, כי אתה צריך להרוויח כסף ואני לא רוצה לתת לך משכורת גבוהה יותר; אנחנו נעשה יחד עסקה של שחיתות.

ואז באה לכאן הגברת הזאת, שהיתה שרת הבריאות, שיוודעת את זה, שחיה את המציאות הזאת, והיא מטיפה מוסר על רפואה לא-שוויונית. מה ההצטעצעות הזאת? מה הצביעות הזאת? מה העמדת הפנים הזאת?

מה הברירה שיש לנו? הברירה שיש לנו היא בין רפואה שחורה לבין קביעת הסדרים חוקיים, מבוקרים ומפוקחים,

שבהם, כתנאים מסוימים שיוסכמו, יוכלו להשתמש בצידו בית-החולים תמורת תשלום. יצטרכו לדווח על ההכנסות למס הכנסה. על המעטפות שנכנסות לכיסי הצד של הזיקט לא מדווחים למס הכנסה.

יעקב צור (העבודה):

תהיה גם אז רפואה שחורה; גם שר"פ וגם רפואה שחורה.

שר הבריאות א' אולמרט:

חבר הכנסת צור, מה שאתה אומר לי הוא, שהיות שכך לא צריך שום הסדר בשום תחום, משום שתמיד יש חשש שיהיו עבריינים.

יעקב צור (העבודה):

אבל יש גם עובדות.

שר הבריאות א' אולמרט:

ככל שאתה משאיר פרצה גדולה יותר לרפואה שחורה, כן היא תגדל. ככל שאתה מצמצם את הפרצה היא תקטן. להעלים אותה לגמרי, ייתכן שאי-אפשר. האם פירושו של דבר שצריך להשלים אתה לגמרי? האם פירושו של דבר שלא צריך לקבוע שיטה?

יעקב צור (העבודה):

אם לא יהיו תורים לא תהיה רפואה שחורה. זה בגלל התורים.

הי"ר ג' גדות:

חבר הכנסת צור, אני רוצה שתבין דבר אחד, לשר יש אורך נשימה בלתי רגיל, הוא יתיש אתכם אחד אחד. הוא הצליח להתיש את חברת הכנסת ארבלי-אלמוזלינו. תן לו לסיים את דבריו.

שר הבריאות א' אולמרט:

יש דרך לשבת ולשמעו.

שמעון שטרית (העבודה):

אנחנו נמצאים. תסתכל על הכיסאות של הליכוד, על הכיסאות של הממשלה.

הי"ר ג' גדות:

אני מכין שאתה ממלא-מקום.

שמעון שטרית (העבודה):

אני לא ממלא-מקום. אתה יודע מי ממלא-מקום. אני חבר כנסת.

אדוני השר, אל תסתודד עם היושבי-ראש.

עדנה סולודר (העבודה):

מה עם השאלות?

הי"ר ג' גדות:

יש סידור עבודה.

שמעון שטרית (העבודה):

זה מקסם שווא.

הי"ר ג' גדות:

קריאת ביניים אחרונה של חבר הכנסת שטרית, בבקשה.

שמעון שטרית (העבודה):

זה מקסם שווא, אני אומר.

הי"ר ג' גדות:

תודה. בזה הרגע, אני אומר לכולם, אין עוד קריאות ביניים. נקודה.

עדנה סולודר (העבודה):

מתי תהיינה השאלות?

הי"ר ג' גדות:

שום דבר לא. יגמור השר את דבריו, הוא ימשיך בשאלות. בינתיים, אני מבקש, אין יותר קריאות ביניים. נקודה.

שר הבריאות א' אולמרט:

מי שרוצה ימשיך לטמון את ראשו בקרקע, מי שרוצה ימשיך להעלים מעיניו את המציאות. מי שרוצה יאחז בכל קש של תירוץ סרק וימשיך בתוך ביתו, בתוך מעונו, את כל העיוותים המושחתים, שנגדם כביכול הוא יוצא, בעוד הוא מטפח אותם. זה מה שעושה המערכת של ההסתדרות הכללית כשהיא מחזיקה את קופת-החולים בשיטות הקיימות.

מה אנחנו מציעים? אנחנו מציעים רפורמה, בהתאם להמלצות ועדת-נתניהו, בכמה תחומים, ככלל זה כתחום של ארגון בתי-החולים. קודם כול, אנחנו מציעים את זה לכל בתי-החולים. אני דורש מקופת-החולים הכללית להנהיג אותה רפורמה גם לגבי בתי-החולים של קופת-החולים הכללית. בניגוד למה שאומר חבר הכנסת צור, כל בתי-החולים הכלליים במדינת ישראל הנהיג היום מרווחים.

הי"ר ג' גדות:

חברי הכנסת, אני מבקש להקשיב.

שר הבריאות א' אולמרט:

אין לי בעיה כשאנשים לא מקשיבים; אין לי בעיה. הם יכולים להמשיך לדבר. אין שום נימוק הגיוני שחבר הכנסת שמעון שטרית מסוגל לקבל אותו. האם אני צריך להתאמץ שהוא גם יקשיב לי? שיעשה את עבודתו.

משה שחל (העבודה):

אדוני שר הבריאות, אתה עובר על איסור מוחלט. מותר עכשיו לריב רק עם חבר מפלגה שלך. עם חבר מפלגה אחרת אתה לא יכול לריב.

שר הבריאות א' אולמרט:

אני לא רב. אני לפעמים תמה. אני מניח שאם, למשל, חבר הכנסת שטרית היה יושב בפקולטה למשפטים — הוא פרופסור חשוב במשפטים — והוא היה רואה סטודנט שבמשך כל השיעור לא מקשיב, לא מצוי במתרחש, מטעמים שונים. שהוא עסוק בדבר אחר, ומדי פעם הוא מזנק וזורק איזו הערה, אני מניח שהתגובה שלו הייתה חריפה יותר מהתגובה שאני מגיב כרגע. בסך הכול רצייתי לומר לו, שיפעיל על תרבות הדיון הזה את הסטנדרדים שהוא מפעיל במקום שבו הוא יודע שהוא לא יכול להרשות לעצמו להיות בלתי רציני. משום ששם לא ישפטו אותו אלא על-פי סטנדרדים של מצוינות ושל רצינות. בדברים הללו יש לי רושם, שכאשר הוא מתאמץ, הוא מסוגל לכך. אני מתפלל למה הוא לא מפעיל זאת כאשר הוא בא לכאן. הוא יושב שם ופה מתנהל דיון, והוא לא יודע בדיוק מה ולא יודע בדיוק איך, אין לי טענות.

שמעון שטרית (העבודה):

אני יודע מה אתה רוצה להגיד. שמעתי אותך לא פעם אחת.

שר הבריאות א' אולמרט:

חבר הכנסת שטרית, הרי לא ציפיתי שתגיד עכשיו שאתה לא מתמצא. בכל זאת, תן לנו את הכבוד המגיע לנו. תקשיב. אנחנו מנהלים ויכוחים, אני חושב שהם לגיטימיים.

אני מתפלא, הרי אתם יודעים את האמת. האם אני המצאתי את הגירעון של קופת-החולים? עכשיו באים ואומרים: הממשלה לא נותנת מכסה תקציב לקופת-החולים. למערכת הבריאות. רבותי, מה זה "היא לא נותנת תקציב"? היא מתקצבת את מערכת הבריאות מכספי המס שנגבים מהאזרחים. האם אתם רוצים שהיא תקציב יותר מהתקציב? איך יגיע לה יותר כסף? היא חטלה עוד מס. מה העניין הזה של תקצוב מערכת הבריאות? האם זה שונה מתקצוב מערכות אחרות? אמרו שלמערכת הבריאות יש מס בתצב מסוים. איך מתקצבים את כל שירותי המדינה, האם לא מתקציבי מסים? אלא מה? פה יש שני מקורות עיקריים. מקור אחד, המס המקביל, שמועבר לקופות. מקור שני, כספי המס האחיד שמשולמים על-ידי האזרחים, חברי הקופות, ישירות לקופות. אתם, אנשי המערך, בלי התנצחות, בלי פולמיקה, בלי פוליטיקה, עם יד על הלב: האם אתם לא יודעים את האמת — למה חסר כסף? האם אתם לא יודעים, ש-40% מהכסף שהאזרח משלם לצורך שירותי בריאות הולכים לדכיים אחרים? אני, למשל, אוהב מאוד כדורגל. כבר אמרתי בכמה הזדמנויות, שאני אפילו אוהב לראות משחק של "הפועל תל-אביב".

שמעון שטרית (העבודה):

למה יש גירעון בבית-החולים "שערי צדק", שלא שייך לקופת-החולים? בלי התרומות, האם לבית-החולים "הדסה" אין גירעון?

שר הבריאות א' אולמרט:

אני אגיד לך למה. שאלת שאלה נפלאה, ואתן לך תשובה. בית-החולים "שערי צדק" הוא בית-חולים נפלא, שאין לו גירעון. יש לו רק בעיה אחת: קופת-החולים חייבת לו מיליוני שקלים. אני מוכן שתבוא למשרדי, אני אציג לך את הנתונים ותראה אם אני צודק או לא.

שמעון שטרית (העבודה):

מה עם בית-החולים "הדסה"?

שר הבריאות א' אולמרט:

אותו דבר. האם אתה יודע מה עם "הדסה"?

שמעון שטרית (העבודה):

משרד הבריאות לא חייב להם כלום. האם אתה מוכן להכריז מעל כמה זר, שבדוק שמשדד הבריאות שילם כל אגורה?

שר הבריאות א' אולמרט:

כן. תקשיב. קודם כול, משרד הבריאות עושה הרכה מאוד טעויות, גם כאשר אני אחראי לו.

שמעון שטרית (העבודה):

שילמו 6 מיליוני שקל.

שר הבריאות א' אולמרט:

לא 6 מיליוני שקל.

שמעון שטרית (העבודה):

כמה?

שר הבריאות א' אולמרט:

לא חשוב כרגע. אבל אני אומר לך: היה מחדל של משרד הבריאות. אני מודה בו בגלוי, בפומבי, ואני מתנצל לפני בית-החולים. עוכבו שלושים. לא חשוב כרגע למה. האחריות היא שלי. אני מודה בזה. רק צריך לזכור את הפרופורציות.

קופת-החולים של ההסתדרות חייבת 2.5 מיליארדי שקל, מזה מיליארד שקל לספקים. כל זה — לזמן קצר. מזה, עשרות

שמתנהל באותו רגע, והיית רואה אותו פתאום מתפרץ בצעקות — אני מתאר לי שזה לא היה נגמר כך.

עמיר פרץ (העבודה):

זה לא הוגן. אני מתמצא. ודאי שאני מתמצא בדכרי חבר הכנסת חיים רמון.

שמעון שטרית (העבודה):

הוא אפטרופוס של חבר הכנסת חיים רמון.

שר הבריאות א' אולמרט:

חבר הכנסת עמיר פרץ, לא אמרתי שאתה לא מתמצא בנושא. אמרתי שלא היית בדיון ואתה לא יודע מה נאמר כאן. אני חוזר וקובע, שחבר הכנסת חיים רמון קבע, בדיון בפני ועידת המפלגה, שהמערכת הזאת רקובה. זה מה שהוא אמר.

שמעון שטרית (העבודה):

הוא לא צדק.

שר הבריאות א' אולמרט:

כסדר, תאשים אותו.

שמעון שטרית (העבודה):

חלקתי עליו שם, תקפתי אותו שם. לא הסכמתי אתו, וגם אתך אני לא מסכים.

שר הבריאות א' אולמרט:

כסדר, אבל זה כבר לא עניין של פוליטיקה.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת שמעון שטרית, האם אתה מסכים אתי שאתה לא עומד בהסכם?

שמעון שטרית (העבודה):

קשה להתאפק.

שר הבריאות א' אולמרט:

הרי חבר הכנסת חיים רמון הוא לא מן הליכוד. אצל חיים רמון ודאי שאין נימוקים פוליטיים, האם יעלה על הדעת שחבר הכנסת חיים רמון — — —

שמעון שטרית (העבודה):

האם אתה בטוח בזה?

שר הבריאות א' אולמרט:

האם יעלה על הדעת שחבר הכנסת חיים רמון תוקף את ישראל קיסר מנימוקים פוליטיים, מצד ימין? האם הוא לא יותר שמאלן מקיסר? תראו את המציאות.

שמעון שטרית (העבודה):

כעניינים חברתיים הוא בהחלט ימינה מקיסר.

שר הבריאות א' אולמרט:

מדי שנה 40% מכספי המס האחד, שמשולמים על-ידי חברי קופת-חולים, הולכים לכל מיני דברים, רק לא לבריאות; לכל מיני דברים, רק לא לבריאות, 40% מכספי המס האחד. אחרי זה הם באים לכאן, מגלגלים עיניים למרום. קיסר לוקח 40% כדי לממן את מועצות הפועלים, את להקת הריקוד בטבריה ואת קבוצת הכדורגל של "הפועל תל-אביב". הוא, קיסר, חתם ערבות על חוזה השכר של המנג'ר של "הפועל תל-אביב", מר סיני. מאין הוא יממן את תשלום הערבות? אני אגיד לך מאין. מהכספים שמבוטחי קופת-חולים משלמים כדי לקבל שירותי בריאות. במקום זה הם מקבלים כדורגל. לו לפחות היתה "הפועל תל-אביב" בראש הטבלה, זו היתה אולי נחמה — — —

מיליונים ל"הרסה", בית-החולים "הרסה" מסבסד אותה, לא להיפך. כמובן, אני, כמשרד הבריאות, לא צריך כלל לשלם ל"הרסה", משום שאני כמעט לא קונה שירותים מ"הרסה". למעט אותם דברים הקשורים לבית-הספר לאחיות ולדברים כאלה. אלה דברים שוליים. ממה חי בית-החולים "הרסה"? מזה שהוא מוכר שירותים למבוטחי הקופות ולרפואה פרטית. הוא מקבל מהם את התשלומים. אלא מה? כאשר הוא לא מקבל תשלומים מקופת-חולים, כשווי של עשרות מיליונים, יש לו בעיה. אותו דבר לגבי בית-החולים "שערי צדק". היה לו הסכם ניהול עם קופת-חולים, וקופת-חולים חייבת לו מיליונים רבים של שקלים. אני לא יכול לומר מעבר לזה במסגרת של דיון פומבי בכנסת, אבל תאמין לי, שהמצב מדיד שינה מעיני.

האם זה קרה בשנה האחרונה, שבה אני שר הבריאות? האם אתנו לא יודעים את האמת? שואלים: למה אתם לא נותנים כסף? רבותי, תהיו ננים עם עצמכם. מה אתם רוצים? עד עכשיו התאפקתי מלומר כמה דברים. האם אתם רוצים שאביא ציטוטים מדברי חבר הכנסת חיים רמון, יושב-ראש הסיעה שלכם, לא דכרי, איש ליכוד; מה אמר חבר הכנסת חיים רמון?

שמעון שטרית (העבודה):

— — —

שר הבריאות א' אולמרט:

לא. למה אני אומר זאת? זאת אומרת, שבמקרה הגרוע ביותר אפשר להגיד שהדעה הזאת או לא נכונה — — —

עמיר פרץ (העבודה):

מה אמר חבר הכנסת חיים רמון? הוא אמר שאנחנו דואגים לחולים ואתם — למתנחלים. הוא אמר שנותנים כסף למתנחלים.

שר הבריאות א' אולמרט:

אדוני היושב-ראש, אמרת משהו בקשר לקריאות ביניים.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת פרץ.

עמיר פרץ (העבודה):

הוא שאל, ואני משיב.

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת פרץ, חבר הכנסת פרץ, אתה לא היית פה.

עמיר פרץ (העבודה):

— — —

היו"ר ג' גדות:

חבר הכנסת פרץ, זאת היתה צווחה ופרץ. היה פה הסכם עם חברי הכנסת שלא מפריעים לשר לדבר. אתה לא היית פה. אתה ממילא נכנס להסכם, מרגע שנכנסת פנימה.

עמיר פרץ (העבודה):

עם מי הוא עשה את ההסכם? לא הייתי מסכים להסכם כזה.

היו"ר ג' גדות:

אנא, בבקשה.

שר הבריאות א' אולמרט:

חבר הכנסת פרץ, אני יכול רק להגיד לך מה שהערתי קודם לפרופסור שמעון שטרית. אילו בישיבת מועצה, שאתה עומד בראשה, היה נכנס משהו כאמצע, כלי לדעת על מה מדברים, ולא היה שומע על מה מדברים ולא היה מתמצא בוויכוח

ראובן ריבלין (הליכוד):

לא יעלה על הדעת, אדוני.

שר הבריאות א' אולמרט:

— — — אז באים לכאן במין התחסדות והיתממות ומדברים אתי על כספים של הממשלה. מאין הממשלה תיקח? מהמקום שממנו היא לוקחת את כספיה. היא יכולה להטיל עוד מסים על האזרחים ולחייב אותם.

היו"ר ג' גדות:

אדוני השר, אני נפרד ממך.

שר הבריאות א' אולמרט:

לכן, אדוני היושב-ראש, עם כל הכבוד לדברי הביקורת הללו — — —

עמיר פרץ (העבודה):

שאלה.

שר הבריאות א' אולמרט:

לא עכשיו. בסוף דברי.

עמיר פרץ (העבודה):

זה בקשר למשפט האחרון שלך.

שר הבריאות א' אולמרט:

אני לא אתייחס לזה עכשיו. חכה לסוף דברי.

עמיר פרץ (העבודה):

— — —

שר הבריאות א' אולמרט:

לא אתייחס, אלא בסוף דברי, עם כל הכבוד. אתה לא יכול כל הזמן להפריע לי, ואחר כך להרים יד ולבקש תשובה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת עמיר פרץ — — —

עמיר פרץ (העבודה):

אני רוצה לשאול עכשיו, כדי שהדברים לא יוצאו מהקשרם.

שר הבריאות א' אולמרט:

אני לא אשיב, ואני גם לא אקשיב.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת עמיר פרץ, בבקשה, אדוני השר.

עדנה סולודר (העבודה):

מה עם סדר-היום? אמרו שיתחילו בשאלות ותשובות בשעה 18:30.

היו"ר נ' מסאלחה:

חברת הכנסת עדנה סולודר, אני מבקש לאפשר לשר להמשיך.

עדנה סולודר (העבודה):

נאמר שהשר ידבר חמש דקות, וכבר עברה למעלה מחצי שעה.

שר הבריאות א' אולמרט:

אני לא אמרתי שאדבר חמש דקות ולא התחייבתי — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

אדוני השר, אתה מדבר כרשות היושב-ראש. בבקשה תמשיך.

שר הבריאות א' אולמרט:

תודה, אדוני היושב-ראש.

בעיקרה, תוכנית התאגוד נועדה לאפשר לבתי-החולים לפעול על-ידי כך שהם יוכלו להגביר את התפוקה. לצמצם את ההוצאה, לייעל את התפקוד, להגדיל את התמורה לעובדים, להגדיל את הסכב של המיטות, את ניצול המיטות והציוד. כולנו יודעים את האמת, שהמחלקות הכירורגיות והציוד המתוחכם שבבתי-החולים הציבוריים פועלים רק חלק מהזמן. מרבית הזמן נמצאים הרופאים בבתי-חולים פרטיים, כשהם זונחים את בתי-החולים הציבוריים, אף שהם עובדים שם והם לא רוצים להפסיק לעבוד שם, אבל הם רוצים לעבוד גם במקום אחר, שבו יוכלו לעשות כסף על חשבון מעמדם ויקורתם, שנקנים בעבודה בבתי-החולים הציבורי, כאשר מרבית שעות היום מתפקד בית-החולים הציבורי מתחת לכושרו, ולכן נוצרים תורים.

דיבר כאן חבר הכנסת צור על תור של שנתיים לניתוחי לב. נו, איך מתמודדים עם זה? האם על-ידי דיבורים, על-ידי גלגול עניינים למרום, על-ידי הטפות מוסר מתחסדות וצבועות שמשמיעים כאן? אין דרך אחרת לעשות את זה אלא על-ידי יצירת שיטה שתעודד את העובדים להגביר את התפוקה שלהם. ואין דרך לעשות את זה אלא כאשר העובדים אינם חלק ממערך כוחות העבודה של הממשלה, משום שאז לא חלים עליהם הסכמי השכר. ואת זה אנחנו מציעים.

עכשיו אני חוזר וקובע: אנחנו הצענו לכל העובדים הסכמי עבודה קיבוציים, שבהם יישמרו כל תנאי עבודתם, וזכויותיהם, תנאי הפנסיה שלהם ותנאי השכר שלהם ככסים. אני חוזר ואומר: זו לא רק אמירה כאן. אני הודעתי על כך בשם הממשלה, ואני העברתי לעובדים טיטות של הסכמים קיבוציים כאלה, כדי שיהיו בסיס למשא-ומתן. עד שיוסכם על שינוי מעמדם של העובדים, מעמדם יישאר כפי שהיה, ללא פגיעה, עם מלוא זכויותיהם. לכן, כל הטענות שיש כאן ניסיון לעשות רפורמה חד-צדדית על חשבון מעמדם של העובדים הן טענות כוזב, שנאמרות מלכתחילה בידיעה שאין להן שחר ורק כדי להפוך את הנושא הרציני הזה לעניין של פולמוס ופוליטיקה.

אדוני היושב-ראש, הרפורמה התחילה ב-1 בינואר, והיא תמשיך. שום התנגדות, שום ביקורת ושום דברי הסתה שמשפיעים על העובדים לא יצליחו למנוע את — — —

עמיר פרץ (העבודה):

אדוני היושב-ראש — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

רק רגע. חבר הכנסת עמיר פרץ, תן לשר לגמור את דבריו.

שר הבריאות א' אולמרט:

— — — למנוע את יישומה של הרפורמה.

עמיר פרץ (העבודה):

— — —

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת עמיר פרץ, ארשה לך לשאול בסוף. חכה רגע.

שר הבריאות א' אולמרט:

כפי שאמרתי, אנחנו נביא בקרוב את הצעת החוק לביטוח בריאות ממלכתי, שיעגן את זכויות המבוטחים, יקבע את זכויות החולה, יגדיר את התנאים לקיומן של קופות-החולים בפעולתן, יאחד את מנגנוני הגבייה באופן שכל הכספים

המשולמים לבריאות יוקצו לבריאות בלבד, ולא לשום דבר אחר.

אני רוצה מאוד לראות כמה מגדולי המטיפים מביני חברי הכנסת, המטיפים על הצורך לחוקק חוק ביטוח בריאות כתנאי לקיומה של הרפורמה, יעמדו כאן ויגנו על החוק הזה, גם אם פירושו של דבר שחלק מהאינטרסים הפוליטיים-הפיננסיים שהם מייצגים לא יבואו אולי לידי ביטוי, כפי שהיו רוצים, במסגרת החוק הזה.

עד אז, אדוני היושב-ראש, אנחנו נמשיך בתאגוד בתי-החולים, בייעולם ובהפעלתם התקינה.

עמיר פרץ (העבודה):

אפשר לשאול שאלה?

היו"ר נ' מסאלחה:

בבקשה, חבר הכנסת פרץ, שאלה.

עמיר פרץ (העבודה):

אדוני השר.

היו"ר נ' מסאלחה:

תשאל, תמשיך לשאול.

עמיר פרץ (העבודה):

השר לא מקשיב.

שר הבריאות א' אולמרט:

אני מקשיב לך הרבה יותר מכפי שאתה הקשבת לי.

עמיר פרץ (העבודה):

מה לעשות? כשאני אהיה שר ארשה לך לא להקשיב.

אני מבקש לשמוע ממך כמשפטן: ברגע שהתאגידים נכנסים לתוקף, מה מעמדו של השר, או של גורם כלשהו לקבוע שהתאגיד ימשיך להחזיק עובדים כעובדים שאינם עובדי תאגיד — — —

שר הבריאות א' אולמרט:

הכנתי את השאלה.

עמיר פרץ (העבודה):

אבל חברי לא הבינו.

שר הבריאות א' אולמרט:

אבל אתה שואל אותי.

עמיר פרץ (העבודה):

אז שאלה שנייה.

שר הבריאות א' אולמרט:

לא, אני הסכמתי לשאלה אחת.

עמיר פרץ (העבודה):

שאלתי — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת עמיר פרץ, מה קורה לך היום?

שר הבריאות א' אולמרט:

הסכמתי רק לשאלה אחת. אני לא מוכן עוד.

עמיר פרץ (העבודה):

סלח לי, אדוני היושב-ראש, השר מדבר ואני רוצה להבין אותו. שאלתי נמשכה 30 שניות, אני מבקש עוד 30 שניות.

היו"ר נ' מסאלחה:

כבר שאלת.

שר הבריאות א' אולמרט:

שאלת אותי שאלה. אני לא רוצה להשיב על שתיים.

עמיר פרץ (העבודה):

למה?

שר הבריאות א' אולמרט:

כי אני לא רוצה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת עמיר פרץ, זה לא מתאים לך.

עמיר פרץ (העבודה):

מה זאת אומרת "לא מתאים"?

היו"ר נ' מסאלחה:

שאלת ברשות שאלה אחת. זהו. השר לא חייב לענות לך.

עמיר פרץ (העבודה):

שלא יענה. אני רוצה לשאול.

שר הבריאות א' אולמרט:

אבל אני לא מוכן.

היו"ר נ' מסאלחה:

אדוני השר, אתה מוכן לענות על השאלה שחבר הכנסת פרץ שאל?

שר הבריאות א' אולמרט:

כן. בתשובה על השאלה של חבר הכנסת פרץ אני אומר, שכל המגבלות הללו וכל ההתחייבויות הללו מעוגנות בתזכיר ובתקנון של כל תאגיד. לכן מוטלת עליו חובה מכוח התזכיר והתקנון שלו, שההתחייבויות הללו הן חלק ממנו.

עמיר פרץ (העבודה):

זה עומד מעל — — —

שר הבריאות א' אולמרט:

זה, לא עומד מעל. זה החוק שמחייב אותו, מעבר לזה שעל-פי חוק המדינה אי-אפשר לשנות את מעמד העובדים אלא בהסכם. כלומר, יש גם חוק המדינה האומר שאי-אפשר לשנות את מעמד העובדים, אלא בהסכם; וכדי לעגן את זה, החלטת הממשלה שאפשרה את רישום התאגידים קבעה מראש שני דברים: קודם כול, שפעולתם תהיה מוגבלת עד שיהיה הסכם על שינוי מעמד העובדים, ועד אז מעמדם הוא כפי שהיה עם כל זכויותיהם; ושנית, שהמגבלה הזאת תוכנס לתזכיר ולתקנון, למסמכי ההתאגדות, כדי לשריין את זה מפני כל אפשרות של פעולה חד-צדדית של הדירקטוריון. עד כאן.

אדוני היושב-ראש, אני מביין שאני צריך להשיב על שאלתך.

ט. שאלות ותשובות

שר הבריאות יענה על שאלות, אנחנו נחזור לאותו דיון. אני מבקש משר הבריאות להשיב על שאלות של חברי הכנסת.

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, אנחנו מפסיקים עכשיו את הדיון. אחרי

קונקרטיים אתה מתכוון לנקות כדי להביא את המידע לידיעתן של העולות וכדי לספק להן אותם אמצעים, שהן מסיבות כלכליות, מתקשות לרכוש. נכון שיש חתנות לאם ולילד, נכון שיש מוסדות, אבל עדיין — קיום של מוסדות מצד אחד ושל עולות חדשות שאינן מתמצאות במציאות הישראלית מצד שני לא מסביר כיצד יתקשרו אליהם אלה, והאם אתה ביוזמתך מתכוון לעשות פעולות כדי שהקשר הזה ייווצר? תודה.

שר הבריאות א' אולמרט:

השבת בסעיף 1 לשאלה — חברת הכנסת הנכבדה אולי לא שמעה אותו במרויך — שיש מערך הדרכה של משרד הבריאות ומופץ חומר הסברה מפורט, שתורגם לשפה הרוסית, כדי לאפשר לנשים הללו, הזקוקות לסיוע, לקבל את מלוא המידע.

כפי שאמרתי, הטיפול נעשה הן באמצעות קופות-החולים והן באמצעות מערך השירות של התחנות לבריאות המשפחה. שני אלה מגיעים בסופו של דבר לכל אזרח. מרביתם של העולים חברים בקופות-חולים, ולכן המפגש הראשוני והישיר שלהם הוא עם קופות-החולים. מוכן שמי שבאים לייעוץ בתחנות לבריאות המשפחה נעזרים גם עלייך. לפי דעתי, שני המהלכים הללו מספיקים כדי לכסות את הפרסיה של העולים החדשים ככל רחבי המדינה, והם נחנים תשובה טובה.

4514. מימון התרופה למחלת גושה

חבר הכנסת ש' שטרית שאל את שר הבריאות ביום י' בטבת התשנ"ב (17 בדצמבר 1991):

ס"ר (שמה המלא מופיע במקור) הינה צעירה בת 26, הסובלת ממחלת גושה. כתוצאה ממחלתה נקבעה לה נכות של 100%, היא מרותקת לרמיטה, נזקקת לחמצן באופן קבוע, היא סובלת מכאבים בעצמות, משכרים בעצמות, מכאבים בעיניים, בחניכיים ועוד.

לאחרונה נתגלתה תרופה חדשה למחלה, אולם זוהי תרופה יקרה, ועלותה כ-5,600 דולר בחודש.

עוזר שר הבריאות כתב לגברת ר', כי עמדת משרד הבריאות היא, שקופת-החולים צריכה לשלם את כל הסכום הנדרש עבור התרופה, ואין להטיל חובה זו על החולה. סמנכ"ל משרד הבריאות כתב לה, כי ההחלטה שנתקבלה במשרד הבריאות הייתה ברורה וחד-משמעית, ולפיה על המבטח הרפואי לשאת בהוצאות, זאת גם בהתחשב בעובדה, שהתרופה כבר איננה ניסיונית והיא אושרה. אולם קופת-חולים לאומית מערימה קשיים ללא הפסקה על הגברת ר', ומסרבת להשתתף במימון מלא של התרופה.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע לך על המקרה?
2. האם יורה משרד הבריאות לקופת-חולים לאומית לשאת בהוצאות התרופה לגברת ר'?
3. כיוון שקופת-חולים לאומית איננה מתחשבת במכתבם של עוזר שר הבריאות וסמנכ"ל המשרד, מה ייעשה בנדון?

שר הבריאות א' אולמרט:

1. כן.

2. לאחר שהתרופה עברה את שלבי הניסוי ונכנסה לשימוש שגרתי — הודיע משרדנו זה כבר לכל המבטחים בישראל כי הוא רואה בהם את הכתובת היחידה האחראית

4494. הפלות שחורות בקרב עולות מרוסיה

חברת הכנסת ת' גוז'נסקי שאלה את שר הבריאות ביום י' בטבת התשנ"ב (17 בדצמבר 1991):

מכתבת תחקיר בעיתון "ידיעות אחרונות" מיום 8 בדצמבר עולה, כי עולות חדשות רבות הנמצאות בהיריון פונות אל שירותי "ההפלה השחורה", כשהמניעים העיקריים לכך הם: 1. חוסר מודעות בדבר אמצעי מניעה; 2. מצוקה כספית; 3. הביורוקרטיה הכרוכה בפנייה לוועדות להפסקת היריון.

ברצוני לשאול:

1. האם קיים מערך חינוך והדרכה בדבר אמצעי מניעה, המכוון לאוכלוסייה בוגרת, לרבות דוברי רוסית? ואם קיים — כיצד הוא פועל ואת מי הוא מקיף?
2. האם יקבע משרדך הנחות ברמי ניתוח לצורך ההפלה לנשים שנמצאו זכאיות לכך על-ידי הוועדות, ובכך יימנעו תופעות כמו "הפלה שחורה" והפלה עצמית?
3. מה ייעשה לגבי ההליכים והביורוקרטיה הנלווים לעבודתן של הוועדות להפסקת היריון?
4. מה ייעשה בנושא אספקת אמצעי מניעה לנשים מעוטות-אמצעים, לרבות עולות חדשות, המעוניינות בתכנון משפחה, או לפחות בנושא הולדת האמצעים האלה?

שר הבריאות א' אולמרט:

1. קיים מערך חינוך והדרכה בדבר אמצעי מניעה במסגרת רשת תחנות לבריאות המשפחה של משרד הבריאות. חלק ניכר מחומר ההסברה תורגם לשפה הרוסית.

תמר גוז'נסקי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני השר, אתה מוכן לקרוא את זה לאט יותר?

שר הבריאות א' אולמרט:

אני חושב שאני קורא את זה במהירות סבירה למי שיושב ומקשיב.

אין לנו נתונים מפורטים על הנעשה במסגרת קופות-החולים. ידוע שקיימת פעילות.

2. המדיניות הנקוטה היום: קופות-החולים מכסות את עלות הפסקת היריון לכל אשה. לגבי מדיניות לעתיד, בכוונת השר לשקול נושא הנחות או פטור מתשלום לעולות חדשות, במסגרת מדיניות כוללת של אמצעי תשלום עבור עולים חדשים הזקוקים לטיפולים רפואיים.

3. ההליכים הביורוקרטיים הקשורים לוועדות להפסקת היריון נקבעו על-פי חוק, והם הכרחיים לביצוע התקין של החוק והתקנות הנובעות ממנו.

הליכים אלה אינם מסורבלים, ובמרבית בתי-החולים נעשים מאמצים לאפשר לכל אשה לעבור את הוועדה קרוב ככל הניתן למועד פנייתה. הוועדות גם מסייעות לנשים ככל ההליכים הקשורים באשפוז ובביצוע הפעולה בעצמה.

4. התשלום במסגרת התחנות לבריאות המשפחה של משרד הבריאות הוא מזערי.

היו"ר נ' מסאלחה:

רשות לשאלה נוספת לחברת הכנסת גוז'נסקי, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (החזית הדמוקרטית לשלום ולשוויון):
אדוני השר, אני לא הבנתי מתשובתך אילו צעדים

הסדרים מיוחדים שהמדינה תערוך להם, אולי באמצעות הכיטוח הלאומי, אולי באמצעות קרן שאנחנו נקים אותה מחלק מכספי המס המשולמים על-ידי האזרחים, והרי יהיה מנגנון גבייה אחיד שיאסוף את כל הכספים הללו, כך שפה ניתן יהיה לתמוך. מכל מקום, זאת המגמה מבחינתי — לפתור את הכביה בכללותה כשאנחנו נעביר את החוק.

4549. מחלת האיידס

חבר הכנסת ר' אדרי שאל את שר הבריאות ביום י"ז בטבת התשנ"ב (24 בדצמבר 1991):

ניתן למנוע את מחלת האיידס על-ידי הסברה נכונה ומודעות של הציבור.

ברצוני לשאול:

1. האם יש בידך נתונים מדויקים על מספר חולי האיידס בישראל ועל מספר נושאי הנגיף? כמה אנשים, להערכת משרדך היום, חולים או נושאים את הנגיף וטרם נבדקו?

2. האם קיימות במשרדך תחזיות בדבר שיעור החולים הצפוי בשנים הקרובות?

3. אילו פעולות נוקט משרדך, ובאיוזה מסגרת תקציב הוא פועל כדי להתמודד עם המחלה?

תשובת שר הבריאות א' אולמרט:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. נכון ליום 23 באוקטובר 1991, מספר החולים שנרשמו בישראל, מאז שנת 1985, הוא 162, מתוכם תשע נשים. עד אותו מועד נפטרו 106 מהחולים הנ"ל, מתוכם שש נשים. מספר הנשאים הרשומים לאותו מועד בישראל הוא 785, מתוכם 97 נשים. 10 מתוך הגברים הנשאים נפטרו עד לאותו מועד. מספר זה אינו כלול במספר החולים שנפטרו מהמחלה עצמה. הערכת ועדת ההיגוי לנושא זה במשרדנו הינה, שמספר הנשאים הכללי בישראל הוא כ-1,300, מהם מזוהים — 785.

2. כיום לא קיימת תחזית אמינה. יש לציין, כי התחזיות משנים עברו לא התממשו מסיבות בלתי ברורות. יש לציין, כי תחזיות אלו היו תחזיות קשות יותר מהנתונים בפועל כיום.

3. בנושא זה פועל המשרד בשלושה מישורים: א. בדיקת כל תרומת דם, מוצרי, וכל תורם איבר להשתלה, לרכות זרע; ב. הוקמו שבעה מרכזים בבתי-החולים "שיבא", "איכילוב", "הדסה", "רמב"ם", "בילינסון", "קפלן", "סורוקה" — ובהם נבדק כל מבקש הן בדיקה קלינית והן בדיקת דם, ללא כל תשלום; ג. הסברה באמצעות הרצאות, עלונים ופרסומים בכלי התקשורת השונים — לרבות בטלוויזיה. סך כל תקציב משרדנו לשנת 1991 לנושאים הנ"ל הינו 2.3 מיליוני שקל.

4565. שקיות תה פסולות לשימוש

חבר הכנסת א' דיין שאל את שר הבריאות ביום י"ז בטבת התשנ"ב (24 בדצמבר 1991):

בבדיקה מעבדתית שנעשתה ב-11 אריות תה קניניות נמצאו חמש מתוכן פסולות לשתייה, מפני שהיו מעופשות, הכילו עובש, שמרים ואפילו קוליפורמים.

ברצוני לשאול:

1. האם ממצאים אלה נכונים?

2. האם בעקבות הממצאים יש בדעתכם להחמיר בתקן כדי לשמור על בריאות הציבור?

למימון התרופה, לכל החולים הזקוקים לה. בהתאם למצב החוקי הקיים, אין בסמכות שר הבריאות להורות למכשמים הרפואיים מה לכלול בסל הביטוח.

3. ב-8 בדצמבר 1991 פניתי להנהלת קופת-חולים לעובדים לאומיים, וביקשתי מהם לפתור את בעייתה של החולה הצעירה. הנהלת הקופה החליטה בעקבות פנייתי להעלות את השתתפותה לכדי 80% מעלות התרופה, כמקובל ביתר הקופות.

היור' נ' מסאלחה:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת שטרית, בבקשה.

שמעון שטרית (העבודה):

אדוני שר הבריאות, ראשית אני רוצה להודות לך על שהתערבת בעניין ודאגת שיכסו 80% מהעלות הנכבדה של 5,600 דולר. האם ידוע לך, אדוני השר, מה המדיניות בקופות-חולים אחרות? דבר נוסף, האם אתה שבע רצון מתופעה שקופות-חולים, כאשר הן מגיעות להשתתפות כסכום רציני — הן מנסות איכשהו להתחמק, ואז קופות-החולים הופכות להיות רק קופות של בריאים, וכשאדם חולה הן עוזבות אותו לנפשו? במקרה הזה הרי מדובר בקופות-חולים שקרובה אליך במידה מסוימת.

שר הבריאות א' אולמרט:

אגב, כל קופות-החולים קרובות אלי באותה מידה מבחינת ההתייחסות שלי. אני פניתי לכולן בנושא הזה. שלוש מהן השיבו לי בחיוב, והחליטו להשתתף ב-80% משיעור עלות התרופה — קופת-חולים הכללית, קופת-חולים לאומית וקופת-חולים "מכבי". אני מקווה שגם קופת-חולים מאוחדת יתכן תשובה דומה.

לכן, קודם כול, הכביה הספציפית במקרה הזה נפתרה כחלקה הגדול. מעבר לכך צריך להבין, יש לכל קופה סל שירותים, שהוא מוצא מראש בהסכם שעושה הקופה עם מי שמצטרף אליה כחבר. ברור שהקופה מתחייבת בהסכם לכסות את כל ההוצאות הכרוכות בטיפולים שנופלים במסגרת אותו סל. המחלה הזאת איננה נכללת בתוך סל השירותים, כשם שיש מחלות נוספות או טיפולים נוספים כאלה, וזאת בעיה שקיימת לגבי קבוצה מסוימת של אנשים במדינה, שהם בקטגוריה הבלתי-משמחת הזאת של אנשים שזקוקים לטיפולים שאינם כלולים בסל.

חוק ביטוח בריאות ממלכתי לא יפתור את הבעיה לגמרי, אבל הוא בוודאי ייתן לו חיפה משמעותית. קודם כול, משום שהוא יגדיר בחוק מה הם תחומי הסל, ועם התקנות הנלוות תהיה הגדרה מדויקת של תחומי סל השירותים, וכל קופה תהיה חייבת לספק את מלוא ההיקף של אותם שירותים שהחוק קבע. אם היא לא תעשה כן, היא תיענש על-ידי השר, שתהיה לו סמכות לכך.

זה חשוב כשעצמו, גם כשהסל הזה לא יכלול את כל הטיפולים האפשריים. מדוע? כי אחת הטקטיקות שנוקטות היום הקופות, גם אם בא אליהן חולה שנוקק לטיפול במסגרת סל השירותים המקובל אצלו, אבל נניח הוא רוצה להצטרף בגיל מסוים והם מגלים שיש לו ליקוי — הן מעדיפות שלא לקבל אותו ובלבד שלא תצטרכנה לספק את כל צרכיו, גם אם זה באותו תחום הנופל בסל השירותים, דבר שלא יהיה אפשר לעשותו בעתיד. במסגרת סל השירותים תחייב כל קופה לקבל כל מי שמבקש להירשם אצלה ללא תנאים, ללא הגבלות, והיא חספק לו את מה שנכלל בסל.

הפתרון לגבי הדברים שהם מעבר לסל הוא על-ידי איזה

3. מה ייעשה כדי ששקיות התה הפסולות לא יירכשו על-ידי הציבור?

תשובת שר הבריאות א' אולמרט:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. ממצאי הבדיקה של המעבדה שבדקה 11 סוגי תה מיצרנים ומיבואנים שונים הצביעו על כך שחמש דוגמאות — שתי דוגמאות של אותו יבואן — נמצאו בניגוד לתקן החל על המוצר.

2. אין צורך להחמיר בתקן הקיים לתה — אנו בין המדינות המעטות, אולי היחידה שבה קיים תקן למוצר. הממצאים שהתקבלו בחמש דוגמאות מצביעים על כך שאיכות התה נפגעה — ראה תגובת שירות המזון בנושא בעיתון "ידיעות אחרונות" מיום 16 בדצמבר 1991.

3. שירות המזון שלח חוזר בנדון לרשתות השיווק — רצוף בזה עותק — ובו נדרשות הרשתות להפסיק את שיווקם של אותם סוגי תה שאיכותם נפגעה. שירות המזון הגביר את הפיקוח על המוצר, הוריד את התה מהמדפים. נגד היצרנים והיבואנים ששיווקו את התה ננקטו הליכים משפטיים.

אנו נבדוק את האפשרות לעיבוד חוזר, או לאי-שיווק בארץ.

4612. מצוקת אשפוז בביית-החולים "סורוקה"

חבר הכנסת א' דיין שאל את שר הבריאות ביום כ"ד בטבת התשנ"ב (31 בדצמבר 1991):

נודע כי הנהלת המרכז הרפואי "סורוקה" שבכארי-שבע בוחנת אפשרות להפנות יולדות מכמה יישובים כנגב לבתי-חולים במרכז-הארץ, נוכח המחסור במקומות אשפוז ככלל והמצב ההולך ומחמיר במחלקות היולדות כפרט.

ברצוני לשאול:

1. האם ידיעות האלה נכונות?

2. העיר באר-שבע ויישובי הנגב קלטו אלפי עולים, ועוד היר נטויה. האם יזרים משרד הבריאות תקציב הולם כדי להקל את מצוקת האשפוז בכלל ולחולים את הקומה שבבית-החולים, העומדת ריקה זה חודשים רבים?

תשובת שר הבריאות א' אולמרט:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.

2. כן. משרדנו אישר להנהלת קופת-חולים תוספת של 90 מיטות לחקן בביית-החולים, וכן הציע סיוע כספי נדיב לשם בניית מיטות אלה. אנו ממתינים לתשובת הקופה על הצעה זו.

4613. הכללת עולים מאתיופיה בקבוצות סיכון לאיידס

חבר הכנסת א' כ"ץ-עוז שאל את שר הבריאות ביום כ"ד בטבת התשנ"ב (31 בדצמבר 1991):

מתוך ידיעה בעיתון "חדשות" (13 בדצמבר 1991) נודע לי, כי בביית-החולים "כרמל" הופץ חוזר בנושא קבוצות סיכון למחלת האיידס, ובו מצויים אתיופים בקבוצות הסיכון יחד עם נרקומנים, פרוצות, הומוסקסואלים ואסירים.

ברצוני לשאול:

1. האם זה נכון?

2. אם כן — מדוע נכללו האתיופים בתוך קבוצות הסיכון הנ"ל?

3. מה הוא מספרם של העולים האתיופים נושאי נגיף האיידס והנגועים באיידס?

4. האם שיעור האיידס בקרב עולים מאתיופיה גבוה משיעורו באוכלוסיות עולים אחרות?

תשובת שר הבריאות א' אולמרט:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. כן.

2. החוזר היה חוזר פנימי של בית-החולים, ולא בהתאם להנחיות משרדנו.

3-4. מהנתונים שבידינו עולה, כי שיעור הנשאים בקרב העולים מאתיופיה גבוה יחסית לשיעור הנשאים באוכלוסייה הישראלית. אולם אין שיעור זה מהווה חריג ביחס לשיעור הנשאים במדינות מערב-אירופה ואמריקה. לעומת זאת, שיעור הנשאים מקרב העולים מאתיופיה נמוך באופן משמעותי ביותר משיעור הנשאים באוכלוסיית מדינות אפריקה.

4614. מתן רשיון רופא לעולים מרוסיה

חבר הכנסת א' כ"ץ-עוז שאל את שר הבריאות ביום כ"ד בטבת התשנ"ב (31 בדצמבר 1991):

מתוך כתבה בעיתון "הארץ" מתברר, כי העדר תקציב מונע מ-1,400 רופאים עולים בעלי ותק של 20 שנה לקבל רשיון לעסוק כרפואה בארץ.

ברצוני לשאול:

1. האם ידיעות אלו נכונות?

2. מה הם הקריטריונים לקבלת רשיון לעסוק כרפואה לרופאים אלו, מלבד הניסיון שצברו?

3. כיצד נמדדים כישורי הרופאים לצורך קבלת רישוי?

4. כיצד ערוך משרדך לקליטתם של רופאים אלו בעבודה?

תשובת שר הבריאות א' אולמרט:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. הנתון נכון לשנת 1991.

2-3. תקופת הסתכלות בת שישה חודשים באחת ממחלקות בית-החולים, וקבלת חוות דעת חיובית ממנהל המחלקה בתום תקופה זו.

4. משרדנו מקיים דיונים עם משרד האוצר להגדלת התשתית הרפואית במדינה, זאת בניג העלייה האחרונה — דבר אשר יאפשר, בסיכומי, העסקת כוח-אדם רפואי נוסף במסדרות השונים.

4634. בית-חולים נוסף בדרום

חבר הכנסת א' ויינשטיין שאל את שר הבריאות ביום כ"ד בטבת התשנ"ב (31 בדצמבר 1991):

ב-24 בדצמבר 1991 נמסרה הודעה ברדיו בדבר בניין אשר הוקם לפני כ-20 שנה בדימונה, שהייעוד שלו היה לשמש

על החולה לפנות לאלתר למוסד לכיטוח לאומי, ואם יוכר כזכאי לקצבה הוא יכוסה.

2. אין הסדר לפיצוי חולי המופיליה שנדבקו בנגיף האיידס. חולה או נשא של המחלה הנוקק לטיפול רפואי, בין שהוא מבוטח ובין שאינו מבוטח, מקבל את כל הטיפול הדרוש.

4649. תשלום הוצאות הטיפול בנפגעות אונס

חבר הכנסת ח' קופמן שאל את שר הבריאות כיום ב' בשבט התשנ"ב (7 בינואר 1992):

מהמידע המצוי בידי ומהפרסומים באמצעי התקשורת מסוף חודש דצמבר עולה, כי נפגעי אלימות ונפגעי פעולות פליליות אינם מכוסים בכיטוח בריאות בקופות-החולים.

קופות-החולים אף אינן נושאות בעלות הטיפול בנפגעות אונס, והנפגעות עצמן או בני משפחותיהן נושאים בהוצאות הטיפול הרפואי, וזאת אף אם הן חברות בקופת-החולים.

ברצוני לשאול:

1. האם יקבע משרד הבריאות, כי גם הטיפול בנפגעים בפעולות פליליות, כמו נאנסות, כל עלותו תהא על חשבון קופות-החולים?

2. האם יקבע משרד הבריאות, כי במקרי אונס גם כל הוצאות הטיפול הנפשי ייכללו במסגרת הכיטוח הרגיל של קופות-החולים?

תשובת שר הבריאות א' אולמרט:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. למשרד הבריאות אין סמכות להורות לקופות-החולים, הפועלות כעמותות, לשלם בעד טיפול רפואי בניגוד לתקנון הקופה. ניסיונות המשרד למצוא הסדר לעניין זה עלו בתוהו. לפיכך, המשרד מכסה במספר רב של המקרים את עלות הטיפול.

4689. מימון התרופה למחלת גושה

חבר הכנסת ע' לנדאו שאל את שר הבריאות כיום ט' בשבט התשנ"ב (14 בינואר 1992):

לאחרונה פותחה תרופה למחלה התורשתית הנדירה גושה (Gaucher). התרופה יקרה. יש קופות-חולים שאינן משלמות את מלוא עלות התרופות. נמסר לי, כי עמדת משרד הבריאות היא, שקופות-החולים צריכות לשלם למבוטחיהן את כל הסכום הנדרש כעבור התרופה. חולה שפנה אלי התלונן, כי יש קופות-חולים שאינן ממלאות את הוראות משרד הבריאות, וגובות מהחולים כסף רב בעבורה.

ברצוני לשאול:

1. מה היא מדיניות משרד הבריאות בנושא זה, ובאיזו מידה הוא מצליח לאוכפה?

2. היש קופות-חולים שאינן ממננות את מלא עלות התרופה? אם כן — מי הן, ומה יעשה משרד הבריאות כדי שימלאו אחר מדיניותו?

3. מה עושה משרד הבריאות כדי להקל על החולים במחלה, שאין ידם משגת לרכוש את התרופה?

כיתחולים אזורי. בנייתו נועדה להקל על כיתחולים "סורוקה", המשרת את כל יישובי הדרום, ועל תושבי אזור דימונה, ירוחם, ערד ויישובי הכדואים בסביבה.

בנייתו של הבניין ארכה כשנתיים, המלאכה ננטשה, הבניין עומד ללא שימוש. העומס הרב ממשיך להיות מוטל על כיתחולים "סורוקה", והתושבים בדרום סובלים.

עוד נמסר בדיעה, כי אין משרד הבריאות מוכן לאשר את המשך בנייתו והפעלתו של בניין זה, וזאת אף שיש לכך תורמים.

ברצוני לשאול:

1. האם נכונה הידיעה?

2. אם כן — מדוע מתנגד משרד הבריאות לנושא?

3. מה ייעשה כדי להקל על תושבי הדרום ועל כיתחולים "סורוקה" בתחום השירות הרפואי בכיתחולים, וכדי לאפשר העסקתם של רופאים רבים בישראל שמסיימים את לימודיהם ואין להם עבודה?

תשובת שר הבריאות א' אולמרט:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-4. למיטב ידיעתנו, הקמת כיתחולים בסוף שנות ה-60 נועדה להקל את מצב התעסוקה ביישובי הפיתוח בנגב. עד כמה שידוע לנו, ההחלטה לא נתקבלה משיקולי מדיניות משרד הבריאות והצורך להוספת מיטות דווקא באזור זה.

גם כיום, לדעתנו, אין צורך בהקמת כיתחולים דווקא באזור זה.

ייתכן שיש צורך בתוספת מיטות באזור באר-שבע. לאחרונה אושרה תוספת של 90 מיטות לכיתחולים.

אם יהיה צורך בכיתחולים נוסף, יש למקמו באזור מתאים בכיוון התפתחות האוכלוסייה.

4635. חולי המופיליה שנדבקו באיידס

חבר הכנסת ע' זיסמן שאל את שר הבריאות כיום כ"ד בטבת התשנ"ב (31 בדצמבר 1991):

צעיר שנדבק באיידס ממוצר דם אמריקני, "פקטור-8", שהיה עד 1983 ידוע כמוצר בטוח, נזרק מבית הוריו ומעבודתו.

החולה לא הצליח לשלם מסי חבר בקופת-חולים, ונותר ללא כיטוח רפואי.

במצב זה נמצאים עוד 30 חולי המופיליה, שנדבקו שלא באשמתם, ו-90 חולים שנושאים את הנגיף.

ברצוני לשאול:

1. מה היא עמדת משרד הבריאות בנוגע לשאלת הכיטוח הרפואי של החולים?

2. מה הוא הפיצוי שמקבלים, אם בכלל, החולים, ומה הטיפול הרפואי שהם זכאים לו מהמדינה?

שר הבריאות א' אולמרט:

1. על-פי הסדר שעשתה הממשלה עם קופות-החולים, יש אפשרות להסדיר כיטוח רפואי למי שמתקיים מקצבה של המוסד לכיטוח לאומי, הבטחת הכנסה או קצבת נכות.

לנער — 67; בית עולות — 53; שערי ציון — 100; שבות עמי — 29; יד מזל — 87; קריית-חינוך שעלבים — 9; ישיבת באר-שבע — 12; כפר גנים — 11; קרן הילד — 24; קרלין סטולץ כ"ב — 40; נתיב אור — 63; ישיבת הרמב"ם — 201; אתיעזר — 11; למען הילד — 2; בניין עולם — 50; תורה ואמונה — 25; מכון חברותא — 100; בית אשר — 2; בית דוד ואסתר — 10; המרכז לחינוך מקצועי — 20; סך הכול — 1,507.

4198. אולפני עולים ביהודה, בשומרון ובעזה

חבר הכנסת ד' צוקר שאל את השר לקליטת העלייה כיום כ"ח בחשוון התשנ"ב (5 בנובמבר 1991):

נוכח האי-יכולת — ברצוני לשאול:

1. כמה אולפנים מופעלים ביהודה, בשומרון ובעזה, ובאילו יישובים הם ממוקמים?
2. כמה עולים לומדים בכל אולפן מאולפנים אלה?
3. כמה מקבלי קצבת עולה מתגוררים כשטחים?

תשובת השר לקליטת העלייה י"ח פרץ:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1 — 2. ביהודה, בשומרון ובעזה מופעלים 13 אולפנים לפי הפירוט: אולן-מורה — 120 תלמיד, אריאל — 140 תלמיד, שבי-שומרון — 42 תלמיד, עמנואל — 25 תלמיד, קדומים — 30 תלמיד, עינב — 23 תלמיד, קריית-ארבע — 120 תלמיד, מעלה-ארזים — 150 תלמיד, עלי — 31 תלמיד, סוסיא — 47 תלמיד, שילה — 31 תלמיד, גוש-עציון — 60 תלמיד, גוש-קטיף — 25 תלמיד.

3. כשטחי יהודה ושומרון נקלטו בשנת 1990 — 1,794 עולים מתוך 201,545 עולים. בשנת 1991, כמשך עשרה חודשים, נקלטו 1,961 עולים מתוך 157,097 עולים. בסך הכול, לתקופה שמ"ו בינואר 1990 עד 31 באוקטובר 1991 נקלטו 3,755 עולים כשטחי יש"ע, מתוך 358,642 עולים.

4293. פינוי עולי אתיופיה מבתי-מלון

חבר הכנסת י' צור שאל את השר לקליטת העלייה ביום ה' בכסליו התשנ"ב (12 בנובמבר 1991):

למרות הבטחות קבינט הקליטה, עדיין נמצאים עולי אתיופיה בבתי-מלון.

ברצוני לשאול:

1. כמה עולים יוצאי אתיופיה עדיין נמצאים בבתי-מלון?
2. מה היא מדיניות משרד הקליטה בקשר לכך?
3. היש לוח זמנים להעברת העולים מבתי-המלון?

תשובת השר לקליטת העלייה י"ח פרץ:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בבתי-מלון נמצאים כ-11,000 עולי אתיופיה.

2. מפאת חוסר תנאים מתאימים, שונתה מדיניות המשרד. רוב רובם של עולי אתיופיה יועברו לדיוור זמני באחרי קרוונים ומגורונים, שהם נוחים יותר מהמשך אכלוסם בבתי-מלון.

3. א. עד אפריל 1992, באחריות הסוכנות היהודית העברה

תשובת שר הבריאות א' אולמרט:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-3. במהלך השנה האחרונה פנו למשרדנו אחדים מהמבטחים הרפואיים וביקשו שהמשרד ייקח על עצמו מיומן תרופה זו, בהתחשב במחירה הגבוה במיוחד.

לאחר שהתרופה עברה את שלב הניסוי ונכנסה לשימוש שגרתי, הודיע משרדנו זה כבר לכל המבטחים בישראל, כי הוא רואה אותם ככתובת היחידה האחראית למימון התרופה של החולים הזקוקים לה.

משרד הבריאות הבהיר למבטחים, כי אין כל אפשרות לבורד מחלה זו והטיפול בה משאר המחלות והטיפולים המקובלים, ולא ייתכן לנהוג כחולים אלה בצורה שונה מכל שאר המבטחים.

בהמשך הובא לידיעתנו, כי שלושת המבטחים: קופת-חולים הכללית, קופת-חולים "מכבי" וקופת-חולים לאומית, קיבלו החלטה ולפיה — על-פי שיקוליהם שלהם — תהיה השתתפות של הקופה בהוצאה נכבדה זו.

אנו סבורים כי על כל הקופות לנהוג בצורה דומה, וכן להבטיח שההשתתפות הנדרשת מהחולה תהיה באותם שיעורים כפי שמקובל לגבי תרופות ומחלות אחרות.

בהתאם למצב החוקי הקיים, אין כסמכות שר הבריאות להורות למבטחים הרפואיים מה לכלול בסל הביטוח.

היור"ג מסאלחה:

תודה רבה לשר הבריאות.

אני קורא לכבוד השר לקליטת העלייה לעלות לדוכן ולהשיב על שאלות. בבקשה.

3953. ילדי העולים מאתיופיה

ועמותת מת"ן

חבר הכנסת י' צור שאל את השר לקליטת העלייה ביום כ"ב בתמוז התשנ"א (4 ביולי 1991):

לפי הנתונים שבידי מפלה עמותת מת"ן — מפעל תורני לנוער — אח ילדי העולים מאתיופיה בקבלה למוסדותיה.

העמותה הוקמה על-מנת למונע קיפוח של מוסדות חרדיים על-ידי הסוכנות היהודית. משרד הקליטה העניק למת"ן הקצבה ייחודית בלעדית בשנה שעברה, ע"ס 4,725,000 ש"ח, והשנה — 4,098,000 ש"ח.

ברצוני לשאול:

כמה ילדי עולים נמצאים בפנימיות מת"ן?

תשובת השר לקליטת העלייה י"ח פרץ:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

לשאלתך — בפנימיות במוסדות מת"ן 1,507 ילדי-עולים.

כספי מת"ן היו כספים ייחודיים, ולא כספי משרד הקליטה.

רצופה בזה רשימת המוסדות החינוכיים הנעזרים על-ידי מת"ן.

הלן הרשימה: שם המוסד: אור החיים — מספר העולים: 106; אור חדש — 95; אור משה — 48; בית אולפנא — 35; בתי-אבות — 67; נווה ארץ — 25; סמינר באר-יעקב — 49; קריית-חינוך אשדוד — 95; אפיפי אור — 17; חינוך —

1. לא נערך סקר ויש גם קושי לוודא את המספרים. למיטב ידיעתי, לאחר ששוחחתי בנדון בביקורי ברוסיה, ומשיחות שקיימתי עם אנשים מוסמכים בארץ, מוערך מספר הלא-יהודים בקרב העלייה מרוסיה בכ-30%.

2. אין בידינו מספרים בדוקים על גילויים של איבה וזלזול, אולם ידוע לנו שיש תופעות כאלו, וככמה הזדמנויות פנו אלינו בכתב ובעל-פה. על-פי מספר הפניות לא ניתן לקבוע שתופעה זו היא אופיינית.

3. אין בידי משרד הקליטה הסמכות לגרש נוכרים, מה עוד שרובם מגיעים על-פי חוק השבות. הסמכות לגרש אנשים שהגיעו שלא על-פי החוק היא בידי משרד הפנים.

הי"ד נ' מסאלחה:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת העצני:

אליקים העצני (התחיה):

כבוד השר, האם יש איזה נתונים שהם לגבי לא-יהודים שנכנסו על סמך הצהרות כוזבות? זה מה שמעניין אותי. היתה לי פעם הזדמנות לדבר עם אדוני בנושא הזה. עמדתי היא, שהשער צריך להיות פתוח ככל האפשר למשפחות מעורבות. אבל אחרי שפתחנו את השער, כאן בארץ, צריך להקפיד שאנשים שזוכים בניגוד לחוק, על סמך הצהרות כוזבות, מסמכים מזויפים, בין שהם מקטרגים כאן ומתייחסים כאן בצורה שלילית ובין שלא — האם משהו משגיה בעניין הזה? כבוד השר אומר שזה עניין של משרד הפנים. אבל יש קבינט לעלייה. האם יש נתינת דעת לעניין הזה? הכנסת הזאת מוציאה הרבה חוקים, כביח-חרושת. האם משהו אוכף את החוקים? האם משהו משגיה שיאכפו את החוקים? כי אחרת אנחנו יכולים להגיע כאן לאבסורדים.

השר לקליטת העלייה י"ח פרץ:

אני שמח מאוד שאדוני מעלה את הנושא הכאוב הזה. אדוני יודע היטב, שהנושא הזה מטריד אותי מאוד, אבל אני צריך להעמיד דברים על מקומם. משרד הקליטה מטפל בכל עולה משגיע למדינת ישראל על סמך המסמכים המתאימים. לנו אין הסמכות לבדוק בציציותיהם של עולים, ואין לנו הסמכות לגרש אותם מן הארץ. במידה שפקידי משרדי נתקלים במקרים של אנשים שהגיעו בצורה כוזבת, באמצעות מסמכים כוזבים, והם נתקלים במקרים כאלה, הם מעבירים את האינפורמציה למשרד המתאים, דהיינו למשרד הפנים, ומשרד הפנים מטפל בהם כפי שצריך לטפל. אינני עוקב אחר פעילותו של משרד הפנים. זה לא התחום שלי. מכל מקום, אני שמח שיש עוד יהודי שתופעות כאלה מטרידות אותו.

הי"ד נ' מסאלחה:

חברת הכנסת עדנה סולודר, רצית להגיד משהו?

עדנה סולודר (העבודה):

רציתי למחות על הנוהל בקשר לשאלות. על-פי סדר-היום, בשעה 18:30 היו צריכים לעבור לשאלות. אני יושבת פה מתחילת הדין. יש לי שאלות. אבל בסוף, כשמגיעים לזה, אני מוכרחה ללכת, ולכן לא אשמע את התשובה.

הי"ד נ' מסאלחה:

אבל אם הדין בסעיף הקודם התארך, זה נתון לשיקול דעתו של היושב-ראש. ובעצם זה היה שיקול הדעת של היושב-ראש שקדם לי. אני נכנסתי רק בשעה 19:00 להיות יושב-ראש. מה שאמרת נרשם.

לאחרים זמניים; ב. החל מסוף 1992, אכלוס מבוקר על-ידי משרד הקליטה בדיוור קבע מתוך המבנים הזמניים.

4315. העברת נתוני העולים לידי ארגונים חרדיים

חבר הכנסת מ' וירשובסקי שאל את השר לקליטת העלייה ביום י"ב בכסליו התשנ"ב (19 בנובמבר 1991):

נדע לי, כי מאז תחילתו של גל העלייה הנוכחי התעוררה תופעה מעניינת: בכמה מקומות בארץ, דוגמת שכונת-שפירא בתל-אביב, מקומות שבהם מתרכזים עולים חדשים רבים, מגיעים שליחים של ארגונים חרדיים שונים המציעים את שירותי החינוך שלהם; אלה כוללים במקרים רבים פנימיות, יום לימודים ארוך, ארוחות, דמי כיס וכיוצא באלה.

התברר, כי את כתובותיהם של העולים מקבלים שליחי המוסדות הללו מייד לאחר רדתם של אלו מכבש המטוס בשדה-התעופה בן-גוריון, והם ממחרים לעשות בהם שימוש ואף להקדים את הגורמים הממלכתיים במשרד ובמשרדי החינוך והעבודה והרווחה, שמתפקדם לסייע באופן מידי לקליטת העולים.

ברצוני לשאול:

1. האם אכן מעבירים עובדי משרד הקליטה כשדה-התעופה את פרטיהם של העולים לידי ארגונים חרדיים ואינטר-סנטיים?

2. אם כן — האם נעשה הדבר בהסכמת העולים?

תשובת השר לקליטת העלייה י"ח פרץ:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1-2. אין העברת פרטים של עולים מנמל-התעופה בן-גוריון לגורם כלשהו מחוץ למסגרת. מידע על הגעת עולים מועבר למשרד הקליטה בירושלים ולמנהלי המחוזות במשרד. למשרד הפנים מועבר טופס מרשם אוכלוסין, כלומר מספר תעודת זהות.

4360. עליית לא-יהודים מרוסיה

חבר הכנסת א' העצני שאל את השר לקליטת העלייה ביום י"ט בכסליו התשנ"ב (26 בנובמבר 1991):

רצוף בזה צילום כתבה מהעיתון הישראלי היוצא בשפה הרוסית "נובוסטני ניידלי", מ-7 בינוי 1991, עם תרגום, וכן מכתב שפורסם בעיתון זה באוגוסט 1991, עם תרגומו.

אלה עדויות בדבר תופעה של נוכרים אשר הגיעו אלינו עם גלי העלייה, ומתחילים להוות בעיה מסוג חדש, אשר לא ידענו עד כה.

ברצוני לשאול:

1. מה הם הנתונים המספריים בכל הנוגע ללא-יהודים שהגיעו מברית-המועצות?

2. האם הדוגמאות של איבה, ניכור וזלזול מצד אנשים כאלה הן אופייניות, או שמא אלה רק יוצאים מן הכלל?

3. מה עושה משרדך כדי לגרש מן הארץ נוכרים מרוסיה שהסתננו ארצה בניגוד לחוק?

תשובת השר לקליטת העלייה י"ח פרץ:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

ובין השאר מתנגד לסייע לפעולות של האגודה שבהן מעורבים עולים מאתיופיה.

ברצוני לשאול:

1. האם הידיעות נכונות?
2. אם כן — מה ייעשה למניעת אפליה של אגודת "רעות" בקבלת סיוע לפעילות בקרב עולים?
3. מה ייעשה כדי לאפשר לאגודה לפעול בקרב עולי אתיופיה בלי תנאים?

השר לקליטת העלייה י"ח פרץ:

1. ההודעה אינה נכונה. אגודת "רעות" אינה מופלית לרעה. האגודה קיבלה השתתפות של משרד הקליטה בסך 22,224 ש"ח לקיום שני סמינריונים בירושלים לנוער עולה ולוותיקים.

2. המחלקה לקליטה חברתית במשרד אישרה לאגודת "רעות" תקציב נוסף של 15,000 ש"ח לעריכת קייטנה בקיץ. אך הפעולה לא בוצעה על-ידיה.

3. האגודה קיבלה מהמחלקה לקליטה חברתית במשרדנו את כל הסיוע הנדרש לפעולתה, לרבות חומר הסברה בכתב וסרטי וידיאו.

מעולם לא התנגדנו לשיתוף עולים מאתיופיה. אדרבה, עודדנו אותם לשתף עולים מאתיופיה בסמינריונים שלהם והעברנו להם חומר כתוב על העדה האתיופית. כל החומר שנמצא ברשותנו על העדה העברנו להם.

כל פנייה של האגודה למשרדנו בבקשת סיוע במימון פעילות נשקלת ונדונה בישיבת ועדת התמיכה במשרדנו בצורה החיובית ביותר. יתר על כן, דימני שהמקרה היחיד שבו אני, כשר, קיבלתי נציג של איזה גוף שפעיל בקליטה חברתית — היה נציג של אגודת "רעות". קיבלתי אותו אישית, שמעתי את בעיותיו ותלונותיו, והוא קיבל חשבות משביעות רצון. לכן אני תמה מאוד על כל השאלתא.

היו"ר נ' מסאלחה:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת שטרית.

שמעון שטרית (העבודה):

אדוני שר הקליטה הרב פרץ, ראשית אני רוצה להודות על היחס העקרוני החיובי. השאלתא לא הוגשה מדמיוני. היא הוגשה על-י פנייה של גוף, אותו גוף שאתה מדבר עליו. יכול להיות שהפנייה הגיעה אלי לפני שמשרדך נענה ונתן אותו סיוע שאתה מדבר עליו. על כל פנים, אני רושם לפני את העמדה העקרונית החיובית. אני תמיד שמח לשמוע, שחשש שהוצג אין לו בסיס ואין לו ביסוס.

אבל אני רוצה רק לשאול, האם אותם סכומים שאדוני הזכיר, 22,000 ו-15,000 שקלים, עומדים ביחס כמותי סביר להקצבות שניתנות לאגודות דומות, שהן יותר מזהות כאגודות חרדיות? הרי זה תמיד עניין יחסי, ואני רוצה פשוט לשמוע, האם יש כאן איזה יחס פרופורציונלי מבחינה כמותית שהבית הזה יכול לשמוע עליו.

השר לקליטת העלייה י"ח פרץ:

אני רוצה לומר לאדוני חבר הכנסת פרופסור שטרית, שקיימת במשרד הקליטה ועדת תמיכה, משתתפים בה היועצת המשפטית של המשרד, מבקר הפנים של המשרד ומנהל המחלקה לקליטה חברתית. כל אלה שייכים לגברדיה הישנה של המשרד. בוועדת התמיכה נמצא גם מנכ"ל המשרד.

4427. תנאי העולים מאתיופיה במרכזי הקליטה

חבר הכנסת צ' ביטון שאל את השר לקליטת העלייה כיום כי"ו ככסליו התשנ"ב (3 בדצמבר 1991):

מכתבה שפורסמה בעיתון "דבר" בתאריך 12 בספטמבר 1991 (כתבה מצורפת בזה) עולה, שקבוצת עולים המשוכנים במלון "רסטל" בטבריה הסתגרו במרכז הקליטה ומנעו כניסה ויציאה של צוות ההפעלה של הסוכנות, כמחאה על יחס בלתי הוגן ועל מנות האוכל התפלות והלא-משביעות אשר מסופקות להם.

ברצוני לשאול:

1. האם הנאמר בכתבה נכון?
2. האם קיים גוף כלשהו המבקר ועוקב אחר איכות וכמות הארוחות הניתנות לאתיופים במרכזי הקליטה?
3. ידוע לי, שיש ויכוחים בין בעלי המלונות שבהם מתאכסנים אתיופים לבין נציגי הסוכנות בנושאי תחזוקה ומוון. כיצד נערכים במשרד הקליטה למימון תופעות של קיפוח והפתחה בנתאי המחיה של האתיופים?
4. האם יש גוף-על מטעם משרדך, העוקב ומפקח אחר השירותים המסופקים לעולים על-ידי בעלי המלונות?

תשובת השר לקליטת העלייה י"ח פרץ:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1—4. עולי אתיופיה הנמצאים בכתיה-מלון נמצאים באחריותה של הסוכנות היהודית.

אכן התקיימה שביתה במלון "רסטל" בטבריה.

המחלקה לעלייה וקליטה בסוכנות היהודית, שמרכזי הקליטה הם באחריותה, מקיימת בקרה על כל השירותים הניתנים לעולים במלון. הבקרה היא באמצעות צוותי מרכז הקליטה ועל סמך החוזים עם בתי-המלון.

החוזים עם בתי-המלון חתומים על-ידי "עמידר" והסוכנות היהודית.

חלק מהמתיחות העולות לעתים על פני השטח נובעות מהשהייה הממושכת של העולים בכתיה-מלון, בלי יכולת לקיים אורח חיים עצמאי. אי לזאת, נעשים מאמצים להוצאתם בהקדם לדיור מתאים יותר.

4428. אפליית אגודת "רעות" על-ידי משרד הקליטה

חבר הכנסת ש' שטרית שאל את השר לקליטת העלייה כיום כי"ו ככסליו התשנ"ב (3 בדצמבר 1991):

לאחרונה מתרבים הפרסומים בתקשורת כדבר מתן הערפות על-ידי משרד הקליטה לגופים חרדיים בכל הקשור להתקשרויות חוזיות ולחמיכה בפעולות בתחום הקליטה.

אגודת "רעות", העוסקת בקליטה החברתית של עולים ותיקים בשכונות ובערי הפיתוח, והמורכבת מעשרות ראשי ערי פיתוח ונציגי ארגוני עולים מכל רחבי הארץ, פנתה אלי בטענה, כי היא מופלית לרעה על-ידי משרד הקליטה, בעיקר משום שהיא אינה אגודה חרדית או רתית.

משרד הקליטה מציב לאגודה זו תנאים לסייע לפעולותיה,

לישראל כאפשרות ריאלית, אם לא תהיה התקדמות בתהליך השלום, ואמר כי דעת הקהל האמריקנית תומכת בצעד זה.

מר מקורמין אמר גם, כי ארצות-הברית לא תאשר ערבויות לקליטת העלייה ללא תנאים, וכי אישור הערבויות יותנה בפיקוח אמריקני על יעדי האוצר — שהכספים לא יגיעו לשטחים ביהודה, בשומרון וכעזה, וכי ההוצאה תהיה במנות, שישוחררו אם ארצות-הברית תהיה מרוצה מתוצאות הפיקוח.

ברצוני לשאול:

1. האם שר האוצר מודע לאפשרויות אלה?
2. האם קיימת היערכות למקרה כזה, ומה היא?
3. מה הן תוכניות הממשלה למקרה שלא תאושר הערבות לקליטת העלייה?
4. מה היא מידת הנכונות של הממשלה למקרה שתאושר הערבות, והאם היא תיענה לדרישה לבקרה ולפיקוח על דרך ההוצאה?

סגן שר האוצר י"ח עזרן:

1. כן, חיובי.
2. לא קיימת היערכות למקרה שהסיוע הכלכלי ייפסק, ואין אנו צופים כי הסיוע הכלכלי ייפסק חד-צדדית, ללא משא-ומתן מוקדם עם ישראל. בכל אופן, כך נראה סביר והגיוני: מפני שלא באים ומחקים במחיידי אינטרסים משותפים של שנים רבות.

ישראל מקווה לקבל את הערבויות להלוואות לקליטת העלייה, והיא נערכת לכך במסגרת מערכת הסכרה ופגישות עם גורמים שונים בווינגטון.

3. במקרה שהערבויות האלה לא יעמדו לרשותנו, נבחן את כל האפשרויות לגיוס הון בחוץ-לארץ, וכן להגדלת ההכנסות בישראל, שהיא בבחינת מפלט אחרון בסדר גיוס האמצעים.

4. ישראל היתה תמיד מוכנה שתהיה בקרה לגבי כספים שגויסו בסיוע אמריקני, וכך היה גם בקשר לגיוס 400 מיליון הדולר למתן משכנתאות לעולים, שגויסו אשתקד בארצות-הברית בערכות ממשלת ארצות-הברית.

היו"ר נ' מסאלחה:

בבקשה, חבר הכנסת שחל.

משה שחל (העבודה):

אדוני סגן שר האוצר, איך מסתדרת התשובה שלך עם תשובתו של שר האוצר, שפורסמה היום כעיתון באותו נושא — "נסתדר בלי הערבויות"? בצורה יותר ספציפית, בהשיבך על השאלות אמרת שאנחנו נלך לגיוס הון אם האמריקנים לא ייתנו את הערבויות והגדלת האמצעים.

1. האם בדקתם בכלל אם יהיו מדינה או גוף שיסכימו לתת לנו, בגיוס הון, הלוואות אם ארצות-הברית תסרב לתת ערבויות, וכמה?

2. האם המלה "הגדלת האמצעים" היא לא מלה יפה להטלת מסים, וכמה מסים מתכוון, במקרה זה, משרד האוצר להטיל על אזרחי ישראל במקרה שלא תהיינה ערבויות?

סגן שר האוצר י"ח עזרן:

1—2. אני לא חושב שקיימת סתירה מהותית. סמנטית

ובכן, לפי הפרופורציות הללו של האנשים שנמצאים בוועדת החמיכות, אדוני יכול רק לשער שכל ההחלטות מתקבלות שם על-פי אמת-מידה ממלכתית, וכל פעילותי במשרד הקליטה נעשית על-פי אמת-מידה ממלכתית. אסור לנו לחיות מפי כל מיני כתבות משורכבות, בדרך כלל במקומונים. אדוני יודע עד כמה המקומונים הללו רחוקים מאחריות למה שהם כותבים, וחבל לחיות מפייהם. קודם אמר השר אהוד אולמרט: עם יד על הלב, אני אומר עם יד על הלב, שבמשרדי הכול מתנהל על-פי אמת-מידה ממלכתית.

4527. גיבוש תוכניות לימודים

לצעירים מאתיופיה

חבר הכנסת י' צור שאל את השר לקליטת העלייה ביום י' בטבת החש"נ"ב (17 בדצמבר 1991):

בביקורי במרכז הקליטה לעולי אתיופיה בבית-ההכרזה "כנען" בצפת התברר לי, כי לא גובשו כל תוכניות לימודים לצעירים מעל גיל 18.

תוכניות אלה חרמו בעבר תרומה חשובה לטיפוח הצעירים ולהכשרתם לקליטה בישראל.

ברצוני לשאול:

1. האם אין מחדשים תוכניות אלה? מדוע?
2. מה הן תוכניות המשרד לגבי הכשרת הצעירים?

תשובת השר לקליטת העלייה י"ח פרץ:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1—2. גובש פרויקט לצעירים גילאי 18—25.

מטרות הפרויקט הן: א. השכלה עיונית ברמה של כיתות ח'—ט' המקנה תעודה; ב. הכשרה מקצועית מלווה בתעודה מקצועית של משרד העבודה והרווחה.

הפרויקט מופעל באמצעות הגופים: א. משרד הקליטה — מינהל הסטודנטים; ב. הסוכנות היהודית — מינהל הסטודנטים; ג. הסוכנות היהודית — אגף שירותי רווחה; ד. משרד העבודה והרווחה — האגף לחינוך מבוגרים; ה. ה"ג'וינט".

נכון למועד תשובה זו, נמצאים 861 צעירים וצעירות במוסדות ובפנימיות שונים ברחבי הארץ, החל משלב אולפן וכלה בהכשרה מקצועית.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה, אדוני השר.

אני קורא לסגן שר האוצר להשיב על שאלות של חברי הכנסת, בבקשה. סגן שר האוצר ישיב על שאלת מס' 4403 של חבר הכנסת משה שחל.

4403. התניית הסיוע האמריקני בקידום

תהליך השלום

חבר הכנסת מ' שחל שאל את שר האוצר ביום כ"ו בכסליו התשנ"ב (3 בדצמבר 1991):

בהרצאה בפורום הישראלי לקידום חברתי וכלכלי, שהתקיימה ב-22 בנובמבר 1991, השתתף מר רוברט מקורמין, שהיה סגן שר החוץ האמריקני לענייני כלכלה. בדבריו הוא העלה אפשרות, שארצות-הברית תפסיק את הסיוע הכלכלי

סגן שר האוצר י' עזרן:
הנני מתכבד להשיב על השאלתה של חבר הכנסת
עבדאלוהב דראושה בעניין קידום עובדים ערבים במשרד
האוצר.

1. שיעור העובדים הערבים במשרד האוצר הוא 5%.
2. אכן בשנים האחרונות מונו עובדים בכירים במשרד
האוצר, כגון: פקיד שומה אחד; סגן ממונה אזורי במס הכנסה;
שני גובים ראשיים; 80 מפקחי מס הכנסה; מרכז תחנת מכס;
מבקר חשבונות ראשי ועוד.
3. התשובה היא בהחלט — כן.

4. אין משרד האוצר כוחר את העובדים בהתאם למוצאו
של העובד, אלא על-פי כישוריו ובהתאם להם. האוצר, כמו כל
מוסדות המדינה, חייב לנהוג על-פי חוק שירות המדינה
(מינויים), ויורשה לי לציטט: "בקבלה לעבודה אסור להפלות
אדם בשל גילו, מינו, גזעו, דתו, לאומיותו, ארץ מוצאו,
השקפתו, מפלגתו".

היו"ר ג' מסאלחה:
אתה מאמין שכל זה מתבצע במשרד האוצר?

סגן שר האוצר י' עזרן:
אדוני, אני מאמין בדבר אחד: מה שלא מתבצע בתחום
הזה במשרד האוצר לא מתבצע גם במקומות אחרים, וזאת
תשובה יותר גרועה.

חיים רמון (העבודה):
הוא מאמין למה שכותבים לו.

סגן שר האוצר י' עזרן:
אני לא אמרתי את זה, אתה אמרת את זה.

חיים רמון (העבודה):
אני אומר את זה.

סגן שר האוצר י' עזרן:
אבל אתה אומר שאני מאמין. אני מכחיש שאני מאמין.

חיים רמון (העבודה):
תסביר מה אתה מכחיש, כי יהיה כתוב בפרוטוקול שחבר
הכנסת עזרן מסיעת ש"ס אינו מאמין.

סגן שר האוצר י' עזרן:
אני מכחיש שאני מאמין במה שאתה אומר.

חיים רמון (העבודה):
זה בסדר.

סגן שר האוצר י' עזרן:
רבותי, אני מבקש לא להתגולל על האוצר ולא להפלות
אותו לרעה כתחום הספציפי הזה, כשהוא בחברה טובה עם
הרבה מקומות אחרים. קודם כול, יש החוק ויש החובה לבצע.
אם אדוני, חבר הכנסת עבדאלוהב דראושה, מכיר ויודע
שכמקרים אחרים נהגו שלא כחוק, הרי זו לא רק זכותו אלא
חובתו להתריע ולהודיע לנו.

היו"ר ג' מסאלחה:
בבקשה, חבר הכנסת דראושה, שאלה נוספת.

עבדאלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אדוני היושב ראש, כבוד סגן השר, האפליה היא אומנם
לא רק במשרד האוצר, היא כוללנית, בכל המשרדים. גם

אולי, אבל לא מהותית. למה? כי בסך הכול בדברי התשובה
שלי אני אמרתי, שנצטרך להסתדר בצורה כלשהי. מה אמר שר
האוצר? אם בכל זאת, חלילה, ניקלע למצב כזה שלא יהיו
עובדות, נוכל להסתדר מפני שנצטרך להסתדר. איך? אחד
הדברים, בין השאר — זה נכון, אני מודה שעטפנו את זה
בצורה יפה ואמרנו: נגדיל את ההכנסות. אבל גם הדגשתי
בדברי, כרי שלא להטעות, שזה המפלט האחרון. כשיש מפלט
אחרון, פירושו, לצערי הרב, הורדת רמת החיים, ואין אפשרות
להורדת רמת החיים בלי הגדלת — — אני לא יודע איך זה
יתבצע, אבל זו כנראה אחת הדרכים.

משה שחל (העבודה):
בעזרת השם, אני מקווה שלא — — —

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):
— — —

סגן שר האוצר י' עזרן:
אני משיב רגוע, תמשיך, חבר הכנסת פורז, להיות רגוע,
ובכל הכבוד ודרך ארץ אתייחס לדברייך.

ובכן, חבר הכנסת מר שחל, בנושא בדיקת מדינות אחרות:
הרי, כידוע לך, מדינת ישראל מקדישה 34% עד 35%
מתקציבה להחזר חובות. מעולם לא פרענו חובות בדחיית
חובות, ויש לנו קרדיט בתחום הזה. לידיעתך, יש משא ומתן
עם גרמניה ויש כל מיני אפשרויות אחרות, גם צרפת — אני
הייתי מעורב בנושא הזה — ויש אפשרויות אחרות. אסור לנו
בכלל לשים את מבטחנו רק באומה אחת ורק במדינה אחת,
חייבים לגוון את האפשרויות. למדינת ישראל יש היום בשוק
הפיננסי שם טוב. הבעיה היא, לידיעתך, אדוני, שבגלל הלחץ
שיש על שוק הכספים בגין אירופה המזרחית, שגם היא צמאה
להשקעות ולמשאבים ולהלוואות, יש בעיה להשיג, אבל אחרת
לא היתה שום בעיה להשיג. אם תהיה בעיה להשיג, נשלם
ריבית קצת יותר גבוהה. הרי זאת השאלה, לא זה שאי אפשר
להשיג. אם יש ערבות אמריקנית, נשיג את זה בעלויות נלוות
— כפי שאדוני מכיר, הוא הרי בקיא בנושא — ואם לא,
נצטרך קצת להתמודד לפי מחירי השוק.

4437. אי-קידום עובדים ערבים במשרד האוצר

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את שר האוצר ביום כ"ו בכסלו
התשנ"ב (3 בדצמבר 1991):

עובדים ערבים אקדמאים, מוכשרים ומנוסים, העובדים
במשרד האוצר, ובמיוחד במס הכנסה ומס רכוש, קובלים על
שאינם זוכים לקידום המתאים לכישוריהם ולניסיונם, ונחסמים
בהתקדמותם כמערכת בגלל שייכותם הלאומית.

יש לציין, שעובדים אלה זוכים להערכת הממונים עליהם,
אך אינם זוכים לקידום בהשוואה לעובדים היהודים במשרד.

ברצוני לשאול:

1. מה הוא אחוז העובדים הערבים במשרד האוצר?
2. האם מונו בשלוש השנים האחרונות עובדים ערבים
לתפקידים בכירים במשרד? אם כן — האם ניתן לקבל
דוגמאות לכך?
3. האם תוכנית גישה שוויונית בנושא קידום עובדים
במשרד האוצר?
4. האם ייקלטו עובדים חדשים, כדי להעלות את מספר
העובדים הערבים במשרד, כאשר האוכלוסייה הערבית מהווה
18% מכלל אוכלוסיית המדינה?

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):
הוא הגן על המדיניות הזאת, הוא הגן.

סגן שר האוצר י" עזרן:
אבל הוא חזר בתשובה, מה אתה רוצה?

היו"ר נ' מסאלחה:
זכות השאלה לחבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אנחנו לא בגן-ילדים. חבר הכנסת פארס מתנהג כמו
בגן-ילדים. את כל החוכמות שלו שיחסוך למקום אחר.

עכשיו אני פונה לסגן השר כעניין של משרד האוצר: היו
החלטות של ועדה שהוקמה בשנת 1977, ועדת-קוברסקי,
שהמליצה לקלוט עובדים ערבים במשרדים הממשלתיים
השונים, לרבות משרד האוצר. בשלב מאוחר יותר התבקש
היועץ לענייני ערבים במשרד ראש הממשלה לכנס את הוועדה
כדי לממש את ההחלטות. ד"ר אלכסנדר בליי, יועץ ראש
הממשלה לענייני ערבים, עדיין עומד בראש ועדה שצריכה
להכריע בקבלת עובדים ערבים ולהמליץ על קבלתם במשרדים
ממשלתיים שונים, אבל הוועדה לא מתכנסת ולא התכנסה,
והמלצות ועדת-קוברסקי לא מומשו.

אני רוצה לשאול אותך, אדוני סגן השר: האם אין צורך
היום לנהוג במדיניות אחרת? נתחיל לקלוט במשרד האוצר
עובדים ערבים, כאשר אנחנו 18% מהאוכלוסייה, ואתה אומר
שיש רק 5% עובדים ערבים. אני רוצה להביא לך דוגמה של
מדיניות איפה ואיפה: בלשכת מס הכנסה בעכו, כאשר התפנה
תפקיד בכיר והמועמד המתאים הוא מועמד ערבי, הקפואו את
המשרה ועדיין מקפאים את המשרה כדי לא לתת אותה לעובד
הערבי, שיש לו כל הנתונים שמזכים אותו במשרה הזאת.

היו"ר נ' מסאלחה:
תודה. אדוני סגן השר, בבקשה.

סגן שר האוצר י" עזרן:
ברוח טובה אני רוצה רק לציין, שכרוך השם בתחום אחד
אינכם מופלים לרעה — רוח הבחירות נושבת גם כרוח
הערבי. אני מודה להשם שאתם לא מופלים לרעה, והוכחתם
זאת גם כאן. אני אומר זאת ברוח טובה.

לגופו של עניין, צר לי מאוד לשמוע על המקרה הזה
שציטטת. אני מתאר לעצמי שיש לך נתונים בדוקים. אני אשמח
מאוד לקבל את הפרטים האלה, וסלח לי על כך שאני נותן עצה
— רצוי שזה יהיה מהאיש שפגעע ישירות מהעניין, כדי
שנשתדל לתת את הטיפול שאנו נותנים לכל אזרח שמעביר
אלינו פנייה.

היו"ר נ' מסאלחה:
תודה. סגן שר האוצר מתבקש להשיב על שאלתא מס'
4469 של חברת הכנסת עדנה סולודר, שעובדה במחאה.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):
למה סגן שר האוצר אומר שרוח הבחירות השפיעה עלינו?
אני אומר את העובדות כפי שהן. אין כאן טלוויזיה, ואני בכל
זאת אומר את הדברים, בלי שייכות להימצאותה של
הטלוויזיה.

סגן שר האוצר י" עזרן:
אני פגעת במישהו, אדוני היושב-ראש?

היו"ר נ' מסאלחה:
לא, אתה לא פגעת.

בהסתדרות, גם במקום של החכרים שיושבים כאן, כסיעת
העבודה, שם האפליה עוד יותר קשה. אבל אני רוצה לשאול
אותך, אדוני הסגן — — —

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):
כדי להוכיח: הוא ישב שם יותר מ-20 שנה — — —

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
תפסיק, תפסיק.

סגן שר האוצר י" עזרן:
אתה לא עוזר לו כעת, כי אני לא מתוכח אתו.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):
אני לא עוזר לו.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אדוני היושב-ראש, אני מבקש שיפסיק את כל הטיפשות
הזאת, את הסגנון הזה שהוא מדבר בו.
אני ממשיך.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):
כל יום הוא מחליף מקום במקום ומתחיל להכות במקום
שהיה.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אני ממשיך.

סגן שר האוצר י" עזרן:
טוב, כואו נעזוב את הוויכוח הזה.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
חברי הכנסת, זה מאוד ילדותי.

היו"ר נ' מסאלחה:
חבר הכנסת דראושה, חבר הכנסת חסיין פארס.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):
— — —

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
זה לא יעזור לך, חבר הכנסת חסיין פארס, זה לא יעזור לך.

חסיין פארס (מפלגת הפועלים המאוחדת):
כל החיים שלך היית במפלגת העבודה — — —

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אני בכלל לא אענה לך, כי אתה לא שווה תשובה. אתה
יודע שאתה לא שווה תשובה. אתה בכלל לא שווה תשובה.

היו"ר נ' מסאלחה:
חברי הכנסת פארס ודראושה, למען כבודנו, כבוד הכנסת,
אני מבקש — — —

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
בושה וחרפה.

היו"ר נ' מסאלחה:
— — לעבור לסדר-היום.

סגן שר האוצר י" עזרן:
אדוני היושב-ראש, אפשר לומר מלה?

היו"ר נ' מסאלחה:
אחרי השאלה הנוספת של חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
אדוני סגן השר — — —

4469. מעמד תושב ארעי

חברת הכנסת ע' סולודר שאלה את שר האוצר ביום ג' בטבת התשנ"ב (10 בדצמבר 1991):

בעיתון "דבר" (24 בנובמבר 1991) התפרסמה הודעה בדבר החלטת האוצר לבטל מעמד תושב ארעי, המקנה למחזיק בו היתר להחזיק בשני דרכונים ולקבל שורה של הטבות במכס.

לדעת מחלקת העלייה, תפגע הצעה זאת בעיקר כסטודנטים שהינם עולים בפוטנציה, שכן מעמד זה מזכה אותם בתנאים מיוחדים כשהותם בישראל.

ברצוני לשאול:

1. מה הוא מספר האישורים שניתנים לתושבים ארעיים בשנה?

2. מה הוא החיסכון התקציבי שיושג בויתור על מעמד תושב ארעי (1/א)?

3. האם נכחנו השלכות הפסקת מתן מעמד תושב ארעי עם העוסקים בעלייה ובקליטה, והאם התחשב האוצר בהחלטתו בהשלכות אלה?

4. האם החלטה בנושא זה הינה בסמכותו של שר האוצר?

תשובת סגן שר האוצר י' עזרן:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מספר האישורים לשיבת ארעי (1/א) בשנת 1991 היו 2,626, וזאת על-פי נתוני משרד הקליטה נכון לתחילת נובמבר שנה זו.

2. יש קושי רב כאמידת החיסכון התקציבי בעקבות השינוי, שכן לא ברור איזה אחוז מהעולים היה כוחר במעמד זה. אדגיש שהשיקול המרכזי שעמד מאחורי החלטה זו הוא בעיקרו קליטת עלייה כפועל ולא הקלות לקליטת מעבר.

3. השינוי נבחן עם משרד הקליטה, שאף בחן אפשרות של ביטול מוחלט של המעמד. אנו סבורים כי עדיף לבצע רק שינוי חלקי, ומוצע ביטול חלקי של הסיוע בלבד ולא ביטולו של המעמד.

4. ביטול הסיוע הוא בסמכותו של שר האוצר.

4490. פיצויים על נזקי מזג האוויר

חבר הכנסת א' בן-מנחם שאל את שר האוצר ביום י' בטבת התשנ"ב (17 בדצמבר 1991):

בעקבות עשרות פניות של אזרחים לפיצויים על נזקי מזג האוויר, מתעוררת השאלה, מי זכאי לפיצוי עבור הנזקים ומי לא. הדבר תלוי, לפי הגדרת איגוד חברות הביטוח, בהגדרה המשפטית של מזג האוויר כשכוע שעבר. נזקים שנגרמו בגין "שיטפון" או "סערה" מכוסים, ואילו "הצפה" לא תכוסה על-ידי חברות הביטוח.

ברצוני לשאול:

1. זוהי כעיה תקדימית, שבה תלויות עלויות הביטוח לשנת המס הבאה. האם בעקבותיה ידרשו חברות הביטוח עלויות גבוהות יותר לביטוחי דירה ורכב?

2. האם נשקל לחייב את חברות הביטוח, כי כל הנזקים שנגרמו בשבוע שעבר יהיו מוכרים כנזקי שיטפון או סערה?

3. מה הוא טווח הזמן שבו יקבל הניזוק את הפיצוי על הנזק, והאם יקבל פיצוי מלא?

4. האם הממשלה מתכוונת להשתתף בפיצוי הנפגעים שלא היו מבוטחים, לפחות מבחינת פוליסת דירות?

תשובת סגן שר האוצר י' עזרן:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מחירי הביטוח נקבעים על-ידי כל חברת ביטוח, כאישור המפקח, על-פי העלויות ומצב התחרות בשוק. בפוליסות לביטוח דירות ולביטוח רכב כלולים סיכונים שונים, אם סך כל העלות השנתית ככל אחת מפוליסות אלו תעלה, צפוי שהחברות יבקשו להעלות את תעריפיהן.

כיום עדיין לא ידוע מה יהיה סך כל העלויות, ולכן אין אפשרות לדעת מה תהיה ההשלכה על התעריפים בשנה הבאה.

2. חברות הביטוח חייבות בפיצוי על הנזקים הנובעים מאירועים המפורטים בפוליסה, כשיטפון וסערה. אין אפוא מקום לשקול חיוב חברות הביטוח כמתן פיצויים מעבר למפורט בפוליסות.

3. על-פי החוק חייבת חברת ביטוח לפצות מבוטח כחוך 30 יום מאז היו בידיה המידע והמסמכים הדרושים לכירורחבותה.

הפיצוי יהיה בגובה הנזק המכוסה לפי הפוליסה, בניכוי השתתפות עצמית.

4. כן. ייתן פיצוי על נזקים שנגרמו לדירות מגורים ולתכולתן, שאין להן כיסוי ביטוחי, ולאחר השתתפות עצמית, בהתאם לקריטריונים שפורסמו.

4505. חלוקת בונוס בתעשייה האווירית

חבר הכנסת ג' שפט שאל את שר האוצר ביום י' בטבת התשנ"ב (17 בדצמבר 1991):

לפי הנחיות רשות החברות, כפי שפורסמו לאחרונה בעיתונות, ניתנת אפשרות לחברה ממשלתית לחלק בונוס לעובדים בסך שלא יעלה על 10% מהרווח השנתי שלה.

בחודש מרס שנה זו שילמה התעשייה האווירית בונוס חד-פעמי, בסך 450 — 1,100 ש"ח לעובד (כהתאם לדרגתו) לכלל 17,000 עובדיה.

מאחר שרווח התעשייה האווירית לשנת 1990 היה 12 מיליון דולר, הרי סך כל תשלום הבונוס גדול כ-10% מהרווחים.

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

2. האם שולם בונוס מעבר להנחיות רשות החברות, ומה הם הקריטריונים של התעשייה האווירית שעל-פיהם שולמו הסכומים הנ"ל?

3. אם הבונוס הנ"ל הוא לשנת 1990 ולא לשנת 1991, מדוע לא זכו בו גם האקדמאים המדורגים בדירוג מ"מ"ש בתעשייה האווירית?

סגן שר האוצר י' עזרן:

1. כל הסכומים ששולמו לעובדי התעשייה האווירית

היינו מגיעים לסכומים של למעלה מ-20 מיליון, ובתשלומים של המענק הזה, כפי שהדגשתי, הסכום הגיע לקצת יותר מ-25% מ-20 מיליון.

4507. סיוע לעולים בעלי רישיון ישיבה ארעי

חבר הכנסת ג' יקבי שאל את שר האוצר ביום י' בטבת התשנ"ב (17 בדצמבר 1991):

ב-24 באוקטובר 1991 החליטה הממשלה לבטל את הסיוע המיוחד הניתן מתקציבי המשרדים לעולים בעלי אשרה ורישיון לישיבה ארעית בארץ.

זו החלטה שמשנה מצב שהתקיים 25 שנים, והיא עלולה לגרום נזק לבואם של יהודים לישראל לתקופת ניסיון, בעיקר מארצות המערב.

ברצוני לשאול:

1. מה הן הסיבות להחלטה זו?

2. האם אין סכנה שהיא תגרום להימנעות של יהודים מארצות המערב לבוא לישראל?

3. האם תידחה הפעלת ההחלטה בשנה כדי לאפשר בחינתה מחדש?

תשובת סגן שר האוצר י' עזרן:
(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מטרת השינוי היא למנוע מצב, שאלפי מהגרים לארץ, במיוחד מהגוש הסובייטי, יבחרו בסטטוס של תושב ארעי, עוכדה שתקשה את השתקעותם ותקשה יצירת קשר בעל אופי קבוע לארץ. שינוי זה נבחן יחד עם משרד הקליטה, שאף שקל אפשרות לביטול מוחלט של המעמד, אך לבסוף נתקבלה עמדת האוצר לביטול הסיוע בלבד.

2. מספר האישורים לתושב ארעי שניתנו בשנות 1991 הסתכמו ב-2,626 בלבד. אינני רואה, על כן, סכנה של הימנעות יהודים מלבוא לישראל.

3. בחינת תוצאות הצעד של ביטול הסיוע אינה מחייבת דחיית יישום ההחלטה.

היו"ר נ' מסאלחה:

סגן שר האוצר מתבקש להשיב על שאלתא מס' 4508 של חבר הכנסת חיים רמון. אם הוא יקשיב, תשיב לו. אם לא, אל תענה.

חיים רמון (העבודה):

יקשיב, יקשיב, כבר חודשים אני מחכה.

סגן שר האוצר י' עזרן:

כבר הרבה זמן עבר מ"כור ישראל וגואלו".

חיים רמון (העבודה):

סגן שר האוצר י' עזרן:

אני מקווה שזה לא בהקשר של הוועידה.

חיים רמון (העבודה):

חס וחלילה.

סגן שר האוצר י' עזרן:

אני אמרתי, אני לא חושד בכשרים.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):
איזו ועידה?

בשנת 1991 בגין הסכם השכר שנחתם לשנים 1990—1992, ושולמו לכל הדירוגים שנוציגיהם חתמו על ההסכם.

2. התשובה שלילית. לא שולם כל בונוס. הקריטריונים לחלוקת המענק החד-פעמי בגין אי-תשלום תוספת שכר לשנת 1990 נקבעו לפי הדירוג והדרגה. פשוט. במשך כל שנת 1990 לא קיבלו כל תוספת שכר. במקום זה בא המענק, שנקבע לפי קריטריונים, אבל לא היה כל בונוס.

3. נציג דירוג הממ"שים לא חתם, לצערי, על ההסכם, זה קרוב לשנתיים. אשר על כן, לא היו זכאים האקדמאים המדרוגים בדירוג הממ"שים לקבל את הסכומים, כאמור בתשובה על שאלה 1.

על כל פנים, כאמור, בונוס לא שולם. אם הם יחתמו, נפתור את הבעיה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת שפט, אתה מסתפק בתשובה? תודה.

4506. החלת הסכם השכר הארצי על עובדי התעשייה האווירית

חבר הכנסת ג' שפט שאל את שר האוצר ביום י' בטבת התשנ"ב (17 בדצמבר 1991):

נודע לי, כי במסגרת המשא-ומתן על הסכם השכר הארצי במגזר הציבורי לשנים 1990—1992 הבטיח שר האוצר לנציגי ההסתדרות ולנציגי האיגודים המקצועיים של המהנדסים האקדמאים בדירוגי מח"ר והטכנאים, כי הסכם השכר הנ"ל יחול במלואו גם על עובדי התעשייה האווירית.

ברצוני לשאול:

1. האם אומנם נכון הדבר?

2. אם כן — האם ברצוץ ההסכם?

סגן שר האוצר י' עזרן:

1—2. במסגרת המשא-ומתן על הסכם השכר במגזר הציבורי לשנים 1990—1992, סוכם שלא לכלול את התעשייה האווירית ברשימת החברות הממשלתיות המפסידות. התחשבנו במצב.

התעשייה האווירית שילמה לעובדיה בשנת 1991 סכומים כהתאם להסכם השכר לשנים 1990—1992, שנחתם בתעשייה האווירית ביום 1 בינואר 1991.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת גרשון שפט.

גרשון שפט (התחיה):

אדוני סגן השר, אולי אפשר לדעת בכמה עלה השכר בשנת 1991? כי אם מה שאתה אומר הוא נכון, יוצא למעשה שההסכם לא ברצוץ. לכן, אני הייתי רוצה לדעת בדיוק איזה אחוז שכר שולם, על-ימנת שאפשר יהיה לבדוק זאת.

סגן שר האוצר י' עזרן:

הנתונים שהזכרת בשאלה שלך הם נכונים. מדובר על סכומים שבין 400 ש"ח ל-1,100 ש"ח, לפי הדירוג.

אם אתה רוצה יותר פרטים, אני יכול להבהיר לך, שאילו היינו משלמים תוספות שכר והיינו מעלימים עין מהמצב הכלכלי שנגזר בגלל המחשבה להבריא את התעשייה האווירית שכולנו רוצים בהצלחתה — נחסכו כספים רבים. בהסכם אולי

סגן שר האוצר י' עזרן:

הוא יודע על מה אני מדבר.

הנני מתכבד להשיב לחבר הכנסת הנכבד חיים רמון בעניין הסכם הבראת "כור" — — —

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

האם מותר להוסיף לחברי הכנסת תארים מתארים שונים בזמן תשובה על שאילתא?

היו"ר נ' מסאלחה:

לא, אבל אתה רוצה ממני שאני אמחק את זה מהפרוטוקול? לא אעשה זאת.

סגן שר האוצר י' עזרן:

כמה פעמים אני אומר לו: מלומדי הפרלמנטר — — —

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

לא בזמן שאתה משיב על שאילתות. אחר כך אתה יכול לתת לו מחמאות ככל שאתה רוצה, ורצוי שתיתן הרבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת יאיר צבן, אתה יודע על האהבה בין חבר הכנסת חיים רמון לבין ש"ס, וגם לבין הרב עזרן. זו אהבה מתמשכת, של הרבה שנים.

סגן שר האוצר י' עזרן:

זה ביני לבינו באופן אישי.

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני לא הייתי מכניס את זה כרגע לפרוטוקול.

סגן שר האוצר י' עזרן:

חבר הכנסת יאיר צבן המלומר, עכשיו אני לא משיב לך. או מותר לי לכבד אותך ולהוקיר אותך מאוד, כפי שאני באמת חושב. לידעתך, על הבסיס האישי, אני מאוד מוקיר ומערך את חבר הכנסת חיים רמון. בפרט שרעייתו הנכבדה פנינה היא בת עירי ויש גם קצת קרבה משפחתית.

יוסף ביילין (העבודה):

— — —

יאיר צבן (מפלגת הפועלים המאוחדת):

אני חושב שאתה התחלת להשיב על השאילתא מייד כבעל עניין — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

אדוני סגן השר, אני מבקש שתענה על השאילתא של חבר הכנסת רמון.

4508. ההסכם בדבר הבראת קונצרן "כור"

חבר הכנסת ח' רמון שאל את שר האוצר ביום י' בטבת התשנ"ב (17 בדצמבר 1991):

פורסם בעיתונות, כי קיים נספח חסוי להסכם הבראת קונצרן "כור", הקובע כי חברת העובדים תמנה כנציגיה בהנהלות של מכון היצוא ושל מכון התקנים את מי שיורה לה שר האוצר.

כרצוני לשאול:

1. האם קיים הנספח המתואר?

2. אם כן — מדוע לא הובא הנספח לידעת חברי ועדת הכספים ומדוע לא פורסם ברבים?

סגן שר האוצר י' עזרן:

1 — 2. לא קיים נספח חסוי להסכם הבראת קונצרן "כור".

בהמשך להסכם "כור", ולא כחלק ממנו, נחתם הסכם בין חברת העובדים, קרן השקעות של חברת העובדים, קרן העבודה וממשלת ישראל, שעל-פיו יעבירו חברת העובדים והקרנות המוזכרות את מניותיהן בחברות "מקורות", "בל"ת, "צים", "אל על", הכפר-הירוק, פיתוח ים-המלח — לבעלות הממשלה. תמורת מניות אלה תשלם הממשלה לחברת העובדים 12.5 מיליון דולר. בנוסף התחייבה חברת העובדים למנות נציגים בהנהלות או בכל גוף אחר של מכון התקנים ומכון היצוא, כפי שיורה שר האוצר. כל זאת, לפי בקשותיה והפצרותיה של חברת העובדים.

לרכישת המניות הנזכרות בחברות שבהן אנו שותפים עם חברת העובדים יש חשיבות עליונה לצורך הסדרת מבנה ההון והזכויות באותן חברות לקראת הפרטתן.

היו"ר נ' מסאלחה:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת חיים רמון, בבקשה.

חיים רמון (העבודה):

אדוני סגן שר האוצר הנכבד, אני לא התייחסתי בשאלתי להסכם בנושא העברת המניות של חברת העובדים כ"צים", ב"אל על" וב"מקורות". אני התכוונתי אך ורק לסעיף שהוא שערורייה חסרת תקדים, כאשר נותנים בעסקה לשר האוצר, לא לממשלת ישראל אלא לשר האוצר, את הזכות למנות נציגים בהנהלות של מכון היצוא ושל מכון התקנים; נושא שאיננו קשור לחלוטין לעניין ההכראה של "כור", הוא לא בעל השלכות פיננסיות, הוא נעשה בארבע עיניים בין שר האוצר ליושב-ראש חברת העובדים, ללא התערבות של הפקידות, תוך מניעת המידע הזה מהממשלה. זאת, כאשר יודע לך שהממשלה הטילה על שר התעשייה והמסחר למנות נציגים במכון התקנים ובמכון היצוא. זה לא עניינו של שר האוצר.

אני פונה אליך ואומר לך, להעביר את הקטע הזה, שהוא לדעתי גובל לא בשחיתות אישית, אבל בהחלט בשחיתות פוליטית, לידעת הממשלה. הוא לא נמסר לוועדת הכספים, בשעה שכל הפרטים על העברת מניות בחברות נמסרו לוועדת הכספים והיו חלק מהסכם ההבראה.

הקטע של מינוי דירקטורים לא נמסר, לא אושר, גם לא אושר על-ידי הממשלה, ואני פונה אליך, שתעביר לשר האוצר, שהסעיף יתוקן באופן שמינוי נציגים בהנהלות של מכון היצוא ושל מכון התקנים יעשה על-ידי הממשלה. אם הממשלה תטיל על שר האוצר למנות — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת רמון, זאת לא הצעה לסדר-היום. אתה שואל שאלה, אתה מרצה כמו בהצעה לסדר-היום.

חיים רמון (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני שכחתי. אני מודה לך שהפנית את תשומת לבי. אני מפסיק. תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

בבקשה, אדוני סגן השר.

סגן שר האוצר י' עזרן:

לקחתי לתשומת לבי מה שאדוני העיר, ואני חושב בכל זאת שאין שום נספח חסוי, חשוב מאוד להבהיר את זה.

אשר להערות של אדוני, אני אעביר אותן. בכל אופן, הן

3. הפרטת בנק הדואר משמעה הקמת בנק חדש ולא מכירת תאגיד, מכיוון שתאגיד כזה אינו בנמצא. שכן מדובר במסלקה ממשלתית.
4. בעניין זה יש לפנות לשר התקשורת.

4560. פיצוי נפגעי מזג האוויר

חבר הכנסת ע' דראושה שאל את שר האוצר ביום י"ז בטבת התשנ"ב (24 בדצמבר 1991):

נזקים חמורים נגרמו לבעלי בתים, לחברות ולרשויות מוניציפליות ביישובים כפרדים, אשדוד והקריות, כתוצאה מהגשמים העזים שירדו בתקופה האחרונה.

לדוגמה, בכפר פרדים נגרמו נזקים חמורים לכ-200 בתים ולמפעלים שונים, לחקלאות ולתשתית הפיתוח ביישוב. הנזקים נאמדים במיליוני שקלים. האזרחים לא יכולים לשאת בהוצאות הנזקים האלה.

ברצוני לשאול:

1. מה הם הצעדים שנקטו על-ידי משרד האוצר כדי לפצות את התושבים ביישובים אלה על הנזקים שנגרמו להם?
2. מה הם הפיצויים שישולמו לרשויות המקומיות, לבעלי הבתים, לחקלאים ולבעלי המפעלים והחנויות שנגרמו להם הפסדים קשים מהשיטפונות?
3. מתי ישולמו הפיצויים הנ"ל, וכיצד?

סגן שר האוצר י' עזרן:

לשאלות 1 עד 3 — — —

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת נפאע וגוונסקי, אני מבקש קצת שקט. חבר הכנסת חיים רמון, אני מבקש ממך שלא להפריע. חבר הכנסת ריבלין, הליכוד מעניש אותך שאתה שומר כאן לכד, אחרת גם אתה לא היית שומר כאן?

ראובן ריבלין (הליכוד):

— — — והפרוטוקול בכל אופן יודע שאני כאן.

היו"ר נ' מסאלחה:

אם אפשר להתבטא, אני שמח שאתה כל הזמן כאן.

סגן שר האוצר י' עזרן:

בהחלט. לפי דעתי, אדוני היושב-ראש, אם אתה מרשה לי לומר מלה אחת לטובת חברי ועמיתי המלומד, הוא מציל את כבודה של הקואליציה הזאת. הוא כבדידות זוהרת מאוד.

1. לגבי נזקי החקלאות, הרי הקרן לנזקי טבע, אשר הינה חברה ממשלתית, מספקת ביטוח למגדלים מפני נזקי טבע. המדינה תומכת בפעילות זו בדרך של השתתפות תקציבית בשיעור 40% מהפרמיה המשולמת לקרן לנזקי טבע.

2. לגבי נזקי תשתיות כרשויות המקומיות, הרי מענק משרד הפנים לרשויות המקומיות כולל מענק לצורכי פיתוח המוקצה לרשויות המקומיות על-פי החלטת משרד הפנים. משרד האוצר אינו מתנגד כי יוקצו סכומים במסגרת מענק הפיתוח לסייע לרשויות המקומיות שבהן נפגעו התשתיות. אם אני אומר "אינו מתנגד", אני רוצה שיהיה ברור: אבל לא מהרזרבה של האוצר. אני אומר זאת כדי שלא תהיה כאן טעות או אי-הבנה.

3. לגבי נזקים לרירות ולתכולתן, להלן הודעת שר האוצר

גרשמו בפרוטוקול. עלי רק לציין, והדגשתי שחברת העובדים היא שעמדה על כך — בכל אופן, כך נמסר לי, שחברת העובדים ראתה לנכון במכלול הכללי של ההסכם, כיוון שיש עניין של הפרטה של החברות האלה — — —

חיים רמון (העבודה):

אני לא מדבר על עניין ההפרטה. אני מדבר רק על המינוי במכון התקנים ובמכון היצוא. למינוי הזה אין שום קשר להפרטה.

סגן שר האוצר י' עזרן:

זה מה שביכולתי לענות לך, מה אני יכול לעשות?

חיים רמון (העבודה):

זאת תשובה טובה, שזה מה שביכולתך לענות.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה לסגן שר האוצר.

4531. בנק הדואר

חבר הכנסת ח' קופמן שאל את שר האוצר ביום י"ז בטבת התשנ"ב (24 בדצמבר 1991):

הקמת רשות הדואר גרמה לאי-בהירות בקשר לסמכויות הניהול של בנק הדואר ולניגודי אינטרסים, והביאה למצב שהבנק אינו עומד בקריטריונים בסיסיים של ניהול תקין, כפי שנקבע באחרונה על-ידי ועדת מומחים.

המבנה הנוכחי טומן בחובו ניגודי אינטרסים בין בנק הדואר לרשות הדואר מחד גיסא, ובין בנק הדואר למשרד האוצר מאידך גיסא. ניגוד אינטרסים זה בין הרשות לבנק הדואר נובע מכך, שהרשות מנהלת חלק מחשבונותיה בבנק הדואר. הדבר גורם לניגוד אינטרסים, ומבקרת המדינה אף מתחה על כך ביקורת כרוח 41. ניגוד האינטרסים עם האוצר נובע מהעובדה, שלמשרד האוצר עניין ישיר בניהול תקין של בנק הדואר, כאשר מצד שני האוצר הוא גם הלקוח הגדול ביותר של בנק הדואר.

ברצוני לשאול:

1. האם תפעל למניעת ניגודי האינטרסים על-ידי הרחקת אנשי רשות הדואר ומשרד האוצר ממעורבות בניהול בנק הדואר? אם לא — מדוע?

2. האם יפעל השר ליצירת מבנה חדש, המנותק ארגונית מרשות הדואר וממשרד האוצר? אם לא — מדוע?

3. האם תפעל להפרטת בנק הדואר במסגרת מדיניות ההפרטה של הממשלה? אם לא — מדוע?

4. האם יקבל שר התקשורת את המלצות ועדת-שטל, שכרקה את תפקוד בנק הדואר? אם כן — אילו המלצות יקבל השר ואילו מההמלצות ידחה?

תשובת סגן שר האוצר י' עזרן:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. בנק הדואר אינו בנק ככל הבנקים אלא גוף ממשלתי הפועל בחשבון הממשלה, וככזה צריך להיות מפקח על-ידי משרד האוצר.

2. כאמור, בנק הדואר הינו גוף ממשלתי — ההדגש על "ממשלתי" — כמו משרד הבריאות או מע"צ, כפיקוח האוצר, ועל כן אינו יכול להיות מנותק ארגונית ממשרד האוצר.

שושנה ארבלי-אלמוזלינו (העבודה):
זה הכפר הראשון שנפגע — הוא ואשדוד — לפני שהיה
הגשם הראשון.

סגן שר האוצר י' עזרן:
גברתי היושבת-ראש הנכבדה, את מבינה בדיוק מה שאני
אומר וגם אני מבין מה שאת אומרת.

שושנה ארבלי-אלמוזלינו (העבודה):
ביקשנו לקבל קריטריונים ועדיין לא קיבלנו אותם. אולי
תוכל להעביר לנו אותם.

מיכה גולדמן (העבודה):

— — —

סגן שר האוצר י' עזרן:
אני חושב שעשיתי כאן דבר שחורג מחובתי. הרי הייתי
יכול לפטור את עצמי גם כלי תשובה. שנית, נתתי תשובה,
שלפי דעתי הקריטריונים יכולים לענות על השאלות הנכונות
והכואבות של חבר הכנסת דראושה. הוספתי פשוט מתוך

— — —

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):
רצון טוב.

סגן שר האוצר י' עזרן:

זהו, בדיוק, הוספתי שאני מבקש שתבדוק את זה. זה לא
תפקידי לקבוע מאיזה תאריך עד איזה תאריך. אני חושב
שהדברים כרוכים.

היו"ר נ' מסאלחה:

אני מודה לסגן השר. אני הייתי באותו ערב עד הבוקר,
ביום השיטפון. אני בטוח — אבל צריך לברוק את זה, חברת
הכנסת ארבלי-אלמוזלינו וחבר הכנסת דראושה — שהתאריך
מדויק ותואם, כי אני הייתי באותו לילה, עד שלוש לפנות בוקר.

סגן שר האוצר י' עזרן:

אל תהיה בטוח שזה כולל.

היו"ר נ' מסאלחה:

אני מדבר על התאריך.

מיכה גולדמן (העבודה):

— — —

חסיין פאריס (מפלגת הפועלים המאוחדת):
איזה תאריך?

מיכה גולדמן (העבודה):

— — —

סגן שר האוצר י' עזרן:
תבהיר את דברך, אדוני היושב-ראש, שלא יטעו.

היו"ר נ' מסאלחה:

אני לא מדבר על הקריטריונים, שאותם לא בדקתי. אני
מדבר על התאריך, היות שהייתי במקום.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

ההערה של סגן השר היתה, שצריך לבדוק אם זה בתוך
הקריטריונים.

סגן שר האוצר י' עזרן:

השאלה, אדוני היושב-ראש, היא האם הקריטריונים האלה
מתייחסים גם לאסונות שקרו לפני תאריך מסוים.

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, מאחר שאני מכיר ואני יודע —

למשלה מיום 5 בינואר 1992: "ייתן פיצוי על נזקים שנגרמו
לדירות מגורים ולתכולתן שאין להן כיסוי ביטוחי, ולאחר
השתתפות עצמית. הפיצוי ימומן מתקציב המדינה. שרי האוצר
והפנים יקבעו כללים למתן הפיצוי לזכאים לגבי העתיד. לאור
הניסיון על-פי ההחלטה דלעיל, יישקל אם יש צורך בחיקוי
חקיקה להסדרת השתתפות הממשלה בפיצוי הניזוקים". אם
אין צורך, זה יופעל בתקנות כפי שהיה במס רכוש.

היו"ר נ' מסאלחה:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

אדוני היושב-ראש, כבוד סגן שר האוצר, ככפר פרדיס
ניזוק 200 בתים כתוצאה מהשיטפונות. הבתים הללו אינם
מבוטחים, אין להם ביטוח והם אינם מכוסים על-ידי שום קרן.
רבים מהבתים האלה ניזוקו עד תקרה של 5,000 שקל, וזה
סכום גדול יחסית לאב של משפחה ענייה, למפרנס יחיד. הכפר
הזה הוא כפר עני, שסובל גם מאבטלה קשה. מבעיות של
תעסוקה, מבעיות סוציו-אקונומיות קשות. נוסף על כך, 200
בתי-אב ניזוקו קשה מהשיטפונות. מה אתה מבשר לבעלי
המשפחות הללו?

שושנה ארבלי-אלמוזלינו (העבודה):

יש להם פיצויים.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

אבל יש להם מכסה עד 5,000 שקל, ההשתתפות העצמית
של כל אחד היא 5,000 שקל. חברת הכנסת שושנה
ארבלי-אלמוזלינו, ויש שם בתים שניזוקו עד התקרה הזאת. מה
ייעשה לגבי אלה שניזוקו עד התקרה הזאת? ומה ייעשה לגבי
אלה שניזוקו מעבר לתקרה?

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה לחבר הכנסת דראושה. בבקשה, אדוני סגן שר
האוצר.

סגן שר האוצר י' עזרן:

חבר הכנסת עבד-אלוהב דראושה, יש כאן לפני תשובה
על השאלה של חבר הכנסת אלי בן-מנחם, שהיא כמעט זהה
לשאלה שלך. היא רק מתייחסת למקומות אחרים, אבל זה לא
משנה. יש לי כאן רשימה של קרוב ל-14 קריטריונים. דומני
שבקריטריונים האלה יש תשובה, כעיקר בנקודה הכספית
שהעלית, לגבי הסכומים שהדגשתי. למשל, כאשר ההכנסה
השנתית לנפש היא עד 13,000 שקל, מוכן שיש השתתפות של
5,000 שקל. אם ההכנסה השנתית לנפש נמוכה יותר, למשל,
10,000 שקל, ההשתתפות העצמית היא 2,500 שקל. יש כמה
קריטריונים. כיוון שאיני בטוח כמה שאני אומר, אני רוצה
לבדוק ואני מבקש שגם אתה תבדוק אם הקריטריונים האלה
כוללים גם את הכפר שאתה מדבר עליו, כיוון שהקריטריונים
האלה הוגבלו מתאריך מסוים. כאן אני לא יכול לענות לך.

היו"ר נ' מסאלחה:

מה זאת אומרת?

סגן שר האוצר י' עזרן:

זאת אומרת כך בפירוש: כמה שנוגע — — —

ראובן ריבלין (הליכוד):

פרדיס זו מועצה מקומית?

מיכה גולדמן (העבודה):

כן, זו מועצה מקומית.

4586. עיכוב ציוד לעולים ולנוקקים כמס

חבר הכנסת מ' גולדמן שאל את שר האוצר ביום כ"ד בטבת התשנ"ב (31 בדצמבר 1991):

בעיתון "מעריב" מ"מ 13 בדצמבר 1991 נכתב, כי ציוד חורף שנשלח מחוץ לארץ עבור נוקקים ועולים חדשים בארץ מעוכב במס, ונדרש הון לשחרור המכולות.

ברצוני לשאול:

1. האם ידוע לך על עיכוב זה במס?

2. כיצד יפעל משרדך כדי לאפשר לנוקקים לקבל את הציוד שנשלח אליהם לאחר מאמצים לגיוס תורמים למפעל זה?

סגן שר האוצר י' עזרן:

1. כן.

2. עקב המפגעים הקשים והתריגים של החורף הנוכחי הוחלט, בצעד חריפני, לשחרר, בהקלות מיוחדות, את כל ציוד החורף לנוקקים ולעולים המעוכב כיום בנמלים. ההחלטה נמצאת בשלבי ביצוע.

היו"ר נ' מסאלחה:

רשות לשאלה נוספת לחבר הכנסת מיכה גולדמן, בבקשה.

מיכה גולדמן (העבודה):

קודם כול, אני שמח שהפניות והשאלות שלי הביאו לשינוי בהחלטה של המס ומשרד האוצר, כדי לאפשר באמת מתן סיוע לאותם נזקקים שנמצאים בערי הפיתוח, דוגמת עכו, כרמיאל, קריית שמונה, נצרת-עילית, בית שאן, ודומותיהן באזורים אחרים, שקלטו וקולטים רבים מהעולים, באחוזים גבוהים מאוד. יש צורך לסייע להם כתוצאה מהמציאות הקשה של כל העולים שנקלטים בארץ.

אני מקווה שאגף המס ינקוט את הדרך המהירה ביותר, כדי שאפשר יהיה לשחרר את התרומה שהגיעה לנמלים, ועוד לא שוחררה עד היום. לכן אני פונה אליך, אדוני סגן השר, בבקשה שתבדוק את הנושא עם המס, כדי שאפשר יהיה לשחרר את הציוד. זאת כדי שלא נעבור את החורף ונצטרך להתמתן לחורף הבא, משום שלקיץ כבר יהיה צורך בציוד אחר.

סגן שר האוצר י' עזרן:

אתה מתכוון לכך שלא יהיו אתרוגים אחרי סוכות.

מיכה גולדמן (העבודה):

בדיוק כך.

4658. תמריצים למורים בשכונות מצוקה

חבר הכנסת צ' ביטון שאל את שר האוצר ביום ט' שבט התשנ"ב (14 בינואר 1992):

משיחה שקיימתי עם הממונה על התמריצים במשרד החינוך הובהר לי, כי מורים בשכונות מצוקה אינם נהנים כלל מאותם מענקים הניתנים למורים בעיירות פיתוח.

תופעה זו עלולה לגרום לירידה משמעותית ברמת ההוראה ולחוסר מוטיבציה בקרב מורים המתעתדים לעבוד בתוך השכונות ובעיירות הפיתוח.

ברצוני לשאול:

1. האם הדברים נכונים?

ביקרתי שם יום לאחר שהיושב-ראש היה במקום — אני רוצה לומר שהקריטריון שמדבר עליו סגן שר האוצר — ויושב-ראש ועדת הכלכלה העלתה את זה בוועדה, שם היו

ראובן ריבלין (הליכוד):

אני מבקש לקיים דיון בהצעה דחופה לעניין הזה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חבר הכנסת ריבלין, הנושא רציני כל כך שאי אפשר לפתור אותו רק בשאלה נוספת. זה לא רק עניין של פרדיס.

מיכה גולדמן (העבודה):

נכון.

היו"ר נ' מסאלחה:

במקרה הייתי בפרדיס באותו ערב, ומדובר כאן על 200 משפחות. התשובות של סגן השר הן אומנם מדויקות, אבל עדיין אין אינפורמציה על קריטריונים. לכן אפשרתי לחבר כנסת נוסף להתבטא, זה הכול.

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, המקרה של פרדיס הוא מקרה מיוחד. פה מדובר על 194 משפחות, שהמים הגיעו אצלן עד התקרה. הנוקים שם הם קשים. לגבי הקריטריון והמועדים שאתה מדבר עליהם — פרדיס נופלת בתוך המועדים והקריטריון. הנוקים שם הם כתוצאה מהאירוע שהיה. לכן מוכרחה להיות מעורבות שלך, אדוני סגן השר, כדי להבטיח התייחסות לנושא. אני מבקש מכבודו התייחסות מיוחדת לפרדיס, משום שהמקרה הזה מבקש טיפול והתייחסות מיוחדים.

סגן שר האוצר י' עזרן:

אילו הייתי צריך להוסיף נימה קצת פוליטית, הרי למרות הטרגדיה — ואני אומר זאת בלי שאני מזלזל במשהו — מגיע לך, חבר הכנסת דראושה, ולך, חבר הכנסת מיעארי, פרס גדול, מפני שבאותו ערב שהייתם בפרדיס הצלתם את הממשלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

אתה רואה. אתה מתכוון שעשכשו הם גם יצילו את הממשלה? האם אתה רומז להם?

סגן שר האוצר י' עזרן:

אני לא יודע.

היו"ר נ' מסאלחה:

סגן השר ישיב על שאלתא מס' 4586 של חבר הכנסת מיכה גולדמן.

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

אדוני היושב-ראש, זאת לא היתה הכוונה שלנו. הלכנו להזדהות עם פרדיס, ולא עשינו זאת מתוך הזדהות עם הממשלה.

סגן שר האוצר י' עזרן:

יש שכר טוב לצדיקים. אני אומר את תחושת. מה אתה רוצה?

עבד-אלוהב דראושה (המפלגה הדמוקרטית הערבית):

זה לא היה מתוך הזדהות עם הממשלה.

סגן שר האוצר י' עזרן:

לא משנה, יבוא הנס מכל מקום. מה זה מעניין אותי איך הוא יבוא?

בעלי מקצועות מסוימים לעבוד להתגורר ולעבוד באזורי הפריפריה וכיישובים מרוחקים. שבהם אין כנמצא בסביבה הקרובה בעלי מקצועות מסוג זה.

מסיבה זו אין דינן של שכונות המצוקה כדין אזורי הפיתוח, שכן שכונות המצוקה נמצאות בלב הערים הגדולות ומרכזי האוכלוסייה העיקריים במדינת ישראל, ולכן לא קיימת בהן הבעיה של מציאת עובדי הוראה המתגוררים בסביבה הקרובה.

יתר על כן, מתן תמריצים דומים לתמריצים הניתנים לתושבי ערי הפיתוח יגרום לפעולה הפוכה, שכן יבוטל היתרון היחסי שניתן לאזורי הפריפריה ואזורי הפיתוח יתרוקנו ממורים.

3. נושא תמריצים למורים בשכונות מצוקה לא עלה כנושא לדיון תקציבי בין משרד החינוך למשרד האוצר בעת הכנת תקציב המדינה לשנת 1992, ולפיכך לא נדון כלל. אין בכונות משרד האוצר לאשר חיספת תקציב לנושא זה, וזאת מהטעמים שהוזכרו לעיל.

היו"ר נ' מסאלחה:

ארוני סגן שר האוצר, תודה רבה

י. הצעת חוק המפלגות, התשנ"ב — 1992 * (קריאה ראשונה)

הפיכתו ממוסד עליון למוסד נבחר. פה ייאמרו לגבי המפלגות הדתיות אותם דברים שאנחנו נמצא להם פתרון הולם בין הקריאה הראשונה להכנה לקריאה השנייה והשלישית.

אני מודה לאדוני. תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. חברי הכנסת, חבר הכנסת משה שחל, האם אתה רוצה לומר משהו?

משה שחל (העבודה):

אני סומך על דברי עמיתי, ואני חושב שכדאי להצביע.

היו"ר נ' מסאלחה:

בסדר. נצביע. מי בעד הצעת חוק המפלגות, התשנ"ב — 1992. של חברי הכנסת אברהם פורו, אמנון רובינשטיין, משה שחל, ראובן ריבלין ושבח וייס? מי בעד אישור החוק בקריאה ראשונה והעברתו לוועדת החוקה, חוק ומשפט להכנה לקריאה שנייה ושלישית? זו הצבעה מס' 4.

ה צ ב ע ה

כעד ההצעה להעביר את הצעת	
החוק לוועדה	— 9
נגד	— 1
נמנעים	— 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק המפלגות, התשנ"ב — 1992, לוועדת החוקה, חוק ומשפט נתקבלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

חשעה בעד, אחד נגד, אחד נמנע, הצעת החוק אושרה והיא מועברת לוועדת החוקה, חוק ומשפט כדי להכניסה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

2. אם כן — מדוע אין ניתנים מענקים למורים בשכונות מצוקה, בדומה לאלה הניתנים למורים בעיירות פיתוח?

3. בתשובה על שאלתך אשר הגשנו לשר החינוך נמסר לנו, כי הבעיה היא בעיה תקציבית. האם יוענקו תמריצים גם למורים המלמדים בשכונות מצוקה, למרות הגידעון התקציבי של משרד החינוך?

תשובת סגן שר האוצר יי עזרן:

(לא נקראה). נמסרה לפרוטוקול)

1. התמריצים למורים בעיירות הפיתוח ניתנים אך ורק למורים המתגוררים ומלמדים בערי ובאזורי פיתוח ולא ניתנים למורים המתגוררים ומלמדים במקומות אחרים בארץ.

אינני שותף לקביעתך, כי אי-מתן התמריצים למורים המלמדים ומתגוררים בשכונות עלול לגרום לירידה משמעותית ברמת ההוראה ולחוסר מוטיבציה בקרב המורים המתעתדים לעבוד בתוך שכונות מצוקה.

2. מדיניות התמריצים לעוסקים במקצועות השונים נועדה לגרום לפיזור אוכלוסייה על-פי מדיניות הממשלה ולעידוד

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק המפלגות, התשנ"ב — 1992, בקריאה ראשונה — של חברי הכנסת אברהם פורו, אמנון רובינשטיין, משה שחל, ראובן ריבלין ושבח וייס. חבר הכנסת ראובן ריבלין, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת הנוכחים, כנסת נכבדה, את עיקר דברי אמרתי כאשר הגשנו את הצעת החוק בקריאה הטרונית וזכינו לאמונכם, לאמון הכנסת, על-מנת להעבירה להכנה לקריאה ראשונה.

אני מבקש להעיר רק הערה אחת, וזאת על דעת חברי המפלגות הדתיות. אני מבקש להתייחס לסעיף 19 לחוק, שלהערכתי הוא אכן הנגף העיקרית בפני האפשרות של הכנסת כולה להתאחד סביב החוק — או לפחות רובה של הכנסת. יש מפלגות שיש להן מוסדות רוחניים תורניים עליונים, והן מתנגדות התנגדות עזה לאמור בסעיף 19, בכל הקשור להגדרה מוסד עליון.

הריני בא ואומר, שאנחנו, בוועדת החוקה, חוק ומשפט, מייד לאחר שיאושר החוק ויועבר לקריאה שנייה ושלישית ולאישורו הסופי, נמצא פתרון הולם שיענה על הבעיה, בעצה אחת עם חבריני מהמפלגות שיש מעליהן סמכות דתית עליונה. אני אומר זאת לפרוטוקול. להערכתך, טוב שהחוק יתקבל על דעת כולם. מדובר במפלגות שאינן יכולות להיות כפופות לאותו מוסד נבחר או מוסד עליון, כפי שהיה מוגדר בחוק. אני בטוח שחברי הכבוד והמלומד, חבר הכנסת, השר לשעבר

היו"ר נ' מסאלחה:

תגיד "לעתידי" לפחות.

ראובן ריבלין (הליכוד):

אני לא יכול לאחל לו באופן פוליטי שיהיה השר לעתיד, אבל באופן אישי אני מאחל לו זאת מכל הלב, ואולי אף למעלה מזאת. אני בטוח שגם הוא יתייחס לנושא כותרתו של סעיף 19

היו"ר נ' מסאלחה:

אני מבקש לצרף את קולו של חבר הכנסת שבח וייס בעד החוק.

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בדיון בהפרטת בתי-החולים הממשלתיים. רשות הדיבור לחבר הכנסת דוד צוקר — איננו. חבר הכנסת יצחק לוי — איננו. חבר הכנסת יאיר לוי — איננו. זה לא הוגן שאנחנו מפסיקים דיון וחוזרים לדיון.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים לסעיף הבא. אני מצטער, אני פשוט לא רוצה לקפח חברי כנסת סתם. הפסקנו את הדיון ועכשיו מתחילים אותו. אין אף אחד.

יא. הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (הוראת שעה), התשנ"ב — 1992* (קריאה ראשונה)

היו"ר נ' מסאלחה:

הצעת החוק, שבאה כביכול לתקן את העוול שהיה קיים לגבי שכירים, היתה אף היא הוראת שעה, לא פתרה את הכעיה. ככל זאת נשאר שכירים ללא רשיון, שהיו זכאים אז ונשללה מהם הזכות. הם ממשיכים לעבוד כשכירים.

היו"ר נ' מסאלחה:

אדוני השר, התחלתי בדיון, אתה לא היית ואיש מהדוברים שהיו רשומים לא היה באולם.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
מה עם חוק המפלגות?

היו"ר נ' מסאלחה:

חוק המפלגות נגמר.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
היה צלצול, באתי הנה.

היו"ר נ' מסאלחה:

נגמר.

דוד צוקר (התנועה לזכויות האזרח ולשלום):
זה מה שקורה כאשר מחליפים עשרים נושאים באמצע.

היו"ר נ' מסאלחה:

אין כאן מצב שמחליפים נושאים. הפסקנו. לאחר מכן קראתי בשמות של שניים-שלושה חברים, כבוד השר לא היה כאן, חבר הכנסת דדי צוקר, למה לך, היית מפסיד את זכות הדיבור שלך. החלטתי ואמרתי שאני לא רוצה לקפח אתכם, כי לא היה איש מאלה שקראתי בשמם. אמרתי, שאיני רוצה לקפח את חברי הכנסת, פשוט לא יכולתי לקרוא את כל השמות שלכם, ועברנו.

שר הבריאות א' אולמרט:

אדוני היושב-ראש, כשאני עמדתי על הדוכן אמרת לי להפסיק.

היו"ר נ' מסאלחה:

נכון.

שר הבריאות א' אולמרט:

כא אלי חבר הכנסת דדי צוקר ואמר, שאחרי דברי-סגן שר האוצר יחזרו לדיון, אני ציפיתי לצלצול, כפי שקורה לא אחת, או שהסדרן יודיע לי, ברגע ששמעתי את הצלצול באתי. שלא יוכן שלא התכוונתי להיות בדיון.

חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים בדיון שהפסקנו — יוזמה להפרטת בתי-החולים הממשלתיים, של חברי הכנסת שושנה ארכלי-אלמוזלינו ויאיר לוי.

שושנה ארכלי-אלמוזלינו (העבודה):

מה עם החוק שלי?

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כעת הצלצול לפני ההצבעה רצתי מחדרי לכאן. אני אחד היוזמים של החוק. אני מבקש לצרף את קולי.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (הוראת שעה), התשנ"ב — 1992, בקריאה ראשונה — של חברת הכנסת שושנה ארכלי-אלמוזלינו. חברת הכנסת ארכלי-אלמוזלינו, בבקשה.

שושנה ארכלי-אלמוזלינו (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בתאריך 18 בדצמבר 1990 התקבל חוק לתיקון פקודת התעבורה (תיקון מס' 25), התשנ"א — 1991. הוא פורסם ב-26 בדצמבר 1990.

באותו חוק, בסעיף 6(א) נאמר: "על אף האמור בסעיף 14(א) לפקודה, שר התחבורה, באישור ועדת הכלכלה של הכנסת, יקבע לגבי שנת 1990 מכסה של רשיונות להפעלת מוניות, אשר יוקצו למבקשים לפי סעיף 14(ב) לפקודה", וכן מכסה של רשיונות שיוקצו למבקשים שנתיקמו בכל אחד מהם כל אלה:

(1) הוא בעל רשיון ברי-תוקף לנהיגה כמונית, שניתן לו לפי הפקודה;

(2) הוא נהג בישראל כמונית, כעיסוק עיקרי; לעניין זה, "עיסוק עיקרי" — עבודה כפועל בנהיגת מונית בישראל, כמונית הרשומה בישראל, במשך 6 שנים לפחות מתוך 8 השנים שקדמו ליום ה' בניסן התשמ"ו (14 באפריל 1986) ובמשך 3 השנים לפחות כתקופה שמיים ו' בניסן התשמ"ו (15 באפריל 1986) עד יום תחילתו של חוק זה;

(3) הוא לא קיבל מעולם מהמפקח על התעבורה רשיון להפעלת מונית, בין לבדו ובין ביחד עם אחר, למעט רשיון שהועבר לו לפי סעיף 14 לפקודה.

ובכן, על-פי החוק הזה, ועל-פי הסעיף הזה, אכן ועדת הכלכלה אישרה תקנות ואישרה מכסה לחלוקה על-פי החוק הזה. לפי האינפורמציה ששמענו משר התחבורה, הוגשו 1,284 בקשות להגדרה, כאשר המכסה שנקבעה היתה 650. מתוך 1,284 בקשות, 724 הן של נהגים שכירים שאין להם רשיון. 560 שכירים שקנו בעצמם את הרשיון והם נכללו בין הזכאים. בין 650 שעלו בגורל, 280 הם כאלה שקנו בעבר רשיון. 370 הם כאלה שאין להם בעלות על רשיון.

גם בתיקון שנתקבל כשעתו בכנסת הכוונה היתה לסייע לנהגים השכירים. אלא שכאשר שונתה השיטה היו נהגים שחסרו להם חודשים מספר כדי לקבל את הרשיון, וכתוצאה משינוי השיטה הם למעשה הפסידו את הזכות שלהם.

היו"ר נ' מסאלחה:

לא, לא, חס וחלילה, אני מקבל את דבריך. אני אומר ברוב טובה, פשוט לא רצימי לקפח לא אותך ולא את החוק. זה הכול.

בבקשה, חברת הכנסת שושנה ארבלי-אלמולינו.

שושנה ארבלי-אלמולינו (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אותם שכירים אשר היום ממשיכים גם כן לעבוד כשכירים משלמים מדי חודש בחודשו 500 — 600 דולר עבור השימוש ברכב. נוסף על כך, הם חייבים לעבוד עוד מספר מסוים של שעות נוספות כדי שיוכלו לקיים את עצמם ואת משפחותיהם.

הצעת החיקון הזאת באה למעשה לתקן את העוול אשר קיים לגבי קבוצת השכירים הזאת ולעשות אתם צדק.

משום כך, אדוני היושב-ראש, אני מציעה שיינתן רשיון לכל אחד מהשכירים שנשארו למעשה ללא רשיון. מספרם יכול להגיע ל-350 או ל-400. הם היחידים שנשארו מקופחים ואין להם רשיון. הצעת החוק הזאת באה לתקן את העוול לגביהם ולעשות עמם צדק.

אני מבקשת לאשר את הצעת החוק ולהעביר אותה חזרה לוועדת הכלכלה, להכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים לדין, במסגרת חמש רקות לכל דובר. הראשון, חבר הכנסת יאיר צבן — איננו. חבר הכנסת חיים אורון — איננו. חבר הכנסת אברהם שוחט — איננו. חבר הכנסת גדליה גל — איננו. חבר הכנסת חגי מירום — איננו. חבר הכנסת צ'רלי ביטון — איננו. חבר הכנסת אברהם פורז, בבקשה.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כחבר ועדת הכלכלה התוודעתי לפרשה העגומה של רשיונות למוניות בישראל. אני מוכרח לומר, שהעניין הוא פארסה אחת גדולה, ואינני מקבל את התיאור שתיארה כאן חברת הכנסת שושנה ארבלי-אלמולינו, יושבת-ראש ועדת הכלכלה.

הבעיה היא זו: רשיון למונית שווה היום בשוק כ-100,000 שקל. זאת אומרת, אם אני רוצה לרכוש רשיון להפעלת מונית, מה שקוראים אצלנו מספר ירוק, אני צריך לשלם בערך 100,000 שקל.

המדינה, לעומת זאת, כאשר היא מנפיקה רשיונות חדשים למוניות, מוכרת רשיון כזה ב-40,000 שקל. זאת אומרת, שמי שמקבל רשיון למונית, כאותו יום ממש זכה וקיבל על חשבון קופת הציבור סכום יפה ונאה של 60,000 שקל.

לכן אין תימה, שכאשר נערכת הגרלה כזאת למוניות, על 300, 400 או 600 מספרי מוניות מתמודדים לא פחות מ-12,000 איש, שהרי מדובר בהגרלה, אחת המשתלמות. הכסף אומנם תקוע כמה חודשים במשרד התחבורה כמקדמה, אבל אם מצליחים בהימור, הרווח גדול מאוד; הרווח מסתכם, כפי שאתם יכולים לעשות את החשבון, בסביבות 60,000 שקל.

לשיטתי, צריך היה בכלל לעשות ליברליזציה של ענף המוניות ולתת רשיון למונית לכל דורש. אבל, את הדבר הזה לא ניתן לעשות מאחר שהיו אנשים שבמהלך השנים רכשו מספר ירוק בכסף מלא, ואנחנו לא יכולים להפוך את ההשקעה שלהם לאפס על-ידי מתן רשיונות לכל דורש. לכן הצעתי פעמים מספר בוועדת הכלכלה לקבוע סכום גבוה יותר מהסכום שבו נמכר המספר הירוק. הצעתי בשנתי סכום של 60,000 או

70,000 שקל, ובסכום הזה לתת מונית לכל דורש, כלי הגרלה. התוצאה תהיה, כמובן, שבהתאם לכללי ההיצע והביקוש ייווצר איזון. המחיר למספר ירוק יתאזן על 70,000 שקל, ומספר המוניות יהיה בהתאם. אני אפילו הצעתי בוועדה, שאדם שקנה רשיון למונית בסכום מסוים, יוכל לבוא למשרד התחבורה, להחזיר את המספר הירוק ולמשוך חזרה את הכסף במקרה שיסתבר שהשיטה לא פועלת ויש עודף כמוניות באופן שיש אבטלה של נהגי מוניות.

למרכה הצער, כל הצעותי לא התקבלו. גם ההסתייגויות בעבר לא התקבלו. לכן אתמון היום בהצעתה של חברת הכנסת שושנה ארבלי-אלמולינו, על-מנת שבמסגרת הוועדה אוכל לשכנע את החברים בה, שמן הראוי לא רק לפתור את הבעיה של מה שהיא קוראת: המקופחים, אלא לפתור בכללותה את בעיית ענף המוניות על-ידי פתיחתו לכל גורם שרוצה להיכנס, תוך מגיעת נזקים לקופת הציבור. תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה. רשות הדיבור לחבר הכנסת אמנון רובינשטיין — איננו. חבר הכנסת אברהם בורג — איננו. רשות הדיבור לחבר הכנסת מיכה גולדמן, ואחריו — לחבר הכנסת שבח וייס.

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הצעת החוק של חברת הכנסת שושנה ארבלי-אלמולינו באה למנוע פגיעה ב-370 נהגים שכירים, כתוצאה מכך שבעלי המוניות שיש להם הרשיון — —

היו"ר נ' מסאלחה:

חברי הכנסת שטרית ופורז.

אברהם פורז (תנועת המרכז — שינוי):

אני מסביר לחבר הכנסת שטרית איך להצביע.

היו"ר נ' מסאלחה:

רשות הדיבור לחבר הכנסת מיכה גולדמן.

מיכה גולדמן (העבודה):

— — מנצלים את הנהגים השכירים על סמך הסעיף בחוק, שקבע שעל-ידי הגרלות יאפשרו לאנשים נוספים לקבל רשיון. אנחנו יודעים שהגרות האלה ניגשו לא מעט בעלי מוניות שהפעילו בני משפחה, הם שילמו את הסכום והיה כדאי להם להשתלב בהגרה הזאת. היו מי שבכוונה תחילה הפכו את זה להכנסה נוספת, שכן החוק מאפשר לאותם ששילמו את הסכום לקבל רשיון באמצעות ההגרה.

הייתי רוצה, במסגרת הדיונים לקראת הקריאה השנייה והשלישית בוועדה, לאפשר לכל המבקשים לרכוש מונית, ולאפשר לכל יישוב במדינת ישראל, טקן ככל שיהיה, לפחות מונית אחת. משום שהיום יכולים לאפשר, כתוצאה מהאבטלה, לאנשים לא-מעטים לרכוש מונית, וכך תהיה להם אפשרות למצוא את פונטתם בכבוד. בכפרים בגליל, ביישובים קטנים באזור הנגב ובאזורים אחרים, כדי להזמין מונית צריכים לטלפן ולהמתין לפעמים שעה ושלוש-רבעי שעה. אם תינתן מונית ליישובים כאלה, תהיה לתושבים נגישות יעילה ומהירה לכל מקום, ועל-ידי כך תהיה לאותם אנשים המבקשים רשיון — ואני מכיר, גם מתפקידי הנוסף כראש רשות, את הפניות של אלה שמבקשים לקבל אישורי מונית; אנחנו נתקלים בקריטריונים ובכל המערכות שחוסמות אפשרות לאנשים שרוצים לרכוש מונית במסגרת החוק הקיים.

אני מקווה, שבמסגרת הדיונים בוועדה נאפשר גם לאותם שרוצים בכך לרכוש מונית בכפרים קטנים, ומי כמון. אדוני

מזג האוויר שלנו, בתנאים של התשלומים הנמוכים יחסית למוניות, וגם בתנאים של קהל טמפרמנטלי ועצבני מאוד, בכבישים דחוסים, עם נהגים עצבנים; אני אומר: כל יוזמת חקיקה אשר תגרום לכך שאנשים עובדים יזכו בפרי עמלם, ואנשים שחיים מעמלה במקרה זה לא יזכו בשום יתרון, אני אתמוך בה.

לכן, אני מברך את חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמזלינו, שהצעת חוק זאת תואמת את השקפת עולמה העקבית, ואני אתמוך בה, כמוכן, תודה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה, רשות הדיבור לחבר הכנסת מיכאל איתן — איננו. חבר הכנסת עמיר פרץ — איננו. חבר הכנסת מרדכי וירשובסקי — איננו.

חברת הכנסת שושנה ארבל-אלמזלינו, את רוצה להגיד משהו או שנצביע?

שושנה ארבל-אלמזלינו (העבודה):
נצביע.

היו"ר נ' מסאלחה:

מי בעד העברת הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (הוראת שעה), התשנ"ב — 1992, לדין בוועדת הכלכלה? זו הצבעה מס' 5.

ה צ ב ע ה

בעד ההצעה להעביר את הצעת

החוק לוועדה 11 —

נגד — אין

נמנעים — אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק לתיקון פקודת

התעבורה (הוראת שעה), התשנ"ב — 1992,

לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר נ' מסאלחה:

11 בעד, אין נגד, אין נמנעים. הצעת החוק אושרה והיא מועברת לוועדת הכלכלה כדי להכין אותה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

חברי הכנסת, תם סדר-היום. הישיבה הבאה מחר, יום רביעי, 22 בינואר 1992, בשעה 11:00. ישיבת הכנסת נעולה.

היושב-ראש, מכיר את הנושא הזה בכפרים הקטנים כמגור הערבי, ואני מכיר את זה אצלנו ביישובים הקטנים. זה יכול לאפשר נגישות טובה יותר לכל מקום, וכמו שאמרתי כתחילת דברי, גם לתת פתרונות לאותם נוקקים העונים על כל התנאים הנדרשים על-פי החוק, מבחינת הרשיון והניסיון, והם יכולים למצוא לעצמם את הדרך המתאימה.

לכן אני בעד החוק. אני אתמוך בחוק עם אותם תיקונים שהצעת, ואני אביא אותם כמסגרת הדיונים לקראת הקריאה השנייה והשלישית. תודה רבה.

היו"ר נ' מסאלחה:

תודה רבה, רשות הדיבור לחבר הכנסת שבח וייס, אחריו — חבר הכנסת מיכאל איתן, ואחריו — חבר הכנסת עמיר פרץ.

שבח וייס (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להתחיל בעניין שאיננו קשור במוניות, הוא יתקשר מייד, ואני אעשה את זה בקיצור.

במלאת שנה לפרוץ מלחמת-המפרץ ראינו, בין היתר, את האחראי, אני לא רוצה להגיד מנהל, לבית-החרושת לפלסטיק בגניגר. שאלו אותו, האם הם עשו רווחים מהמלחמה הזאת? טוב, שאלה כמעט מתבקשת בגלל הבהלה לפלסטיק, הוא אמר: לא, אנחנו הפסדנו, משום שבימים הראשונים לא היינו מודעים לאופי הפראי של השוק, ומכרנו את זה במחירים כאלה, שבסופו של דבר יצאנו מופסדים, כי שיתקנו באותם ימים מערכות ופסי ייצור לייצוא באותו נושא, ולנו יש יתרון רב בייצוא. כאשר הוא נשאל: איך זה קרה שהמחירים האמירו כל כך? הוא אמר: הרבה אנשים עלו בדרך על העניין הזה.

אני מגיע כאן, אדוני היושב-ראש, לפרשה עגומה בחברה הישראלית, היא פרשת הרמפיזם לגווניו, הסוכנים וסוכני הסוכנים, המתווכים ומתווכי המתווכים, או מה שפעם אמר יצחק בן-אהרון באחד מנאומיו: יש כאן יותר מדי כוח לעמלה במקום לעמל. ממדינה של עמלים, מחברה של עמלים, מחברה שהציבה בראש מטרותיה את העמל, התגלגלנו שוב להיות חברה, שחלק גדול ממנה חי על עמלה. זה אותו סיפור — אנשים שיש להם קצת כסף, וכמקרה או שלא במקרה הגרילו מה שהגרילו, יום אחד לא ישובו על המונית שלהם, אלא באים עם הקופה הרושמת וגוזבים את הכסף.

על כן, כל יוזמה שמטרתה לגרום לכך שאנשים שהם באמת עובדים, אנשים שבאמת עובדים ימים ולילות, וזאת עבודה קשה מאוד, עבודה במוניות, קשה מאוד בתנאים של